

คำเชื่อม ér ในภาษาจีนโบราณในหนังสือ *ลุ่นยฺหวี่* และการแปลเป็นไทย

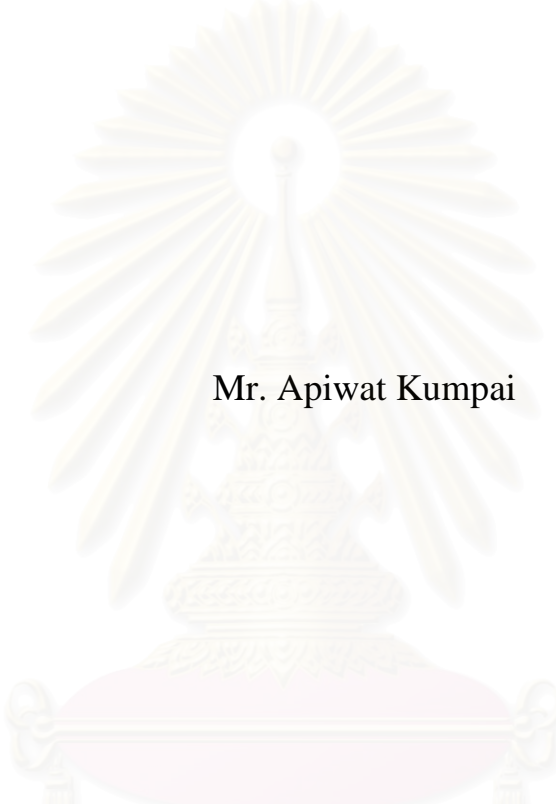
นายอภิวัฒน์ คุ้มภัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6777-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE CONNECTOR “ÉR” IN CLASSICAL CHINESE IN *LUNYU*
AND ITS TRANSLATION INTO THAI

Mr. Apiwat Kumpai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Chinese

Department of Eastern Languages

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6777-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์	คำเชื่อม “é” ในภาษาจีนโบราณในหนังสือ <i>ลุ่นยฺหวี่</i> และการแปลเป็นไทย.
โดย	นายอภิวัฒน์ คุ้มภัย
สาขาวิชา	ภาษาจีน
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ชันวานีวิวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จาง ชิงชวี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ชันวานีวิวัฒน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทธนี ตั้งยืนยง)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิวัฒน์ คุ้มภัย: คำเชื่อม “ér” ในภาษาจีนโบราณในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* และการแปลเป็นไทย.
(THE CONNECTOR “ÉR.” IN CLASSICAL CHINESE IN *LUNYU*
AND ITS TRANSLATION INTO THAI) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. จินตนา ชันวานิวัฒน์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนมัยวิบูลย์.
160 หน้า.ISBN 974-17-6777-3.

การศึกษาวิชาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำ
ér ในภาษาจีนโบราณในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* และเพื่อศึกษาความหมายของคำ ér ในภาษาไทย

ผลการวิจัยพบว่า คำ ér ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* มีหน้าที่ทางไวยากรณ์ 4 ประเภทคือ เชื่อมคำ
หรือวลี เชื่อมประธานกับภาคแสดง เชื่อมคำขยายกับคำกริยา และเชื่อมประโยคกับประโยค หน้าที่ที่
ปรากฏมากที่สุดคือเชื่อมคำกับวลีซึ่งมักเป็นคำกริยากับคำคุณศัพท์หรือกริยาวลีกับคุณศัพท์วลี

นอกจากนั้นคำ ér ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* อาจจำแนกตามเกณฑ์ทางความหมายได้ 8 ประเภท
ดังนี้ บอกความขัดแย้ง บอกเวลาต่อเนื่อง บอกความร่วมมือ บอกการขยายเนื้อความ บอกเงื่อนไข
บอกความเสริม บอกเหตุและผล และบอกจุดมุ่งหมาย ความหมายที่ปรากฏมากที่สุดคือคำ ér ที่
บอกความขัดแย้ง

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับคำที่มีความหมายลักษณะเดียวกันในภาษาไทยแล้วพบว่าสามารถ
แปลได้หลากหลาย คำ ér ที่บอกความขัดแย้งเทียบได้กับ แต่ ทว่า คำ ér ที่บอกเวลาต่อเนื่องเทียบ
ได้กับ แล้ว ก็ แล้วค่อย แล้วจึง พอ...ก็ พอ...จึง เมื่อ...ก็ คำ ér ที่บอกความร่วมมือเทียบได้กับ
และ และ...ก็ คำ ér ที่บอกการขยายเนื้อความเทียบได้กับ อย่าง ด้วย โดย แต่โดยมากมักไม่ต้อง
แปล คำ ér ที่บอกเงื่อนไขเทียบได้กับ ถ้า หาก ถ้าหาก คำ ér ที่บอกความเสริมเทียบได้กับ และยัง
แล้วยัง คำ ér ที่บอกเหตุและผลเทียบได้กับ เพราะ เนื่องจาก จึง คำ ér ที่บอกจุดมุ่งหมาย
เทียบได้กับ เพื่อ ให้ ไป มา

ภาควิชา.....ภาษาตะวันออก..... ลายมือชื่อนิติศ.....
สาขาวิชา.....ภาษาจีน..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2547..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4580252522 : MAJOR CHINESE

**KEYWORDS: “ÉR” IN CLASSICAL CHINESE / CONNECTOR / CONJUNCTION / SYNTAX / SEMANTICS /
APIWAT KUMPAI : THE CONNECTOR “ÉR” IN CLASSICAL CHINESE IN
LUNYU AND ITS TRANSLATION INTO THAI. THESIS ADVISOR: ASST. PROF.
JINTANA THANWANIWAT, Ph.D. ; THESIS CO-ADVISOR : ASSOC. PROF. PRAPIN
MANOMAIVIBOOL, Ph.D. 160 pp. ISBN 974-17-6777-3.**

This thesis is aimed at analyzing the syntactic and semantic features of the connector “ÉR” in Classical Chinese in *Lunyu* and its translation into Thai.

Syntactically, the connector “ÉR” in *Lunyu* has four main grammatical functions; linking words or phrases, linking modifiers and head verbs, linking subjects and predicates, and linking two sentences. “ÉR” that links words or phrases prevails most in *Lunyu*.

Semantically, the connector “ÉR” in *Lunyu* can be classified into 8 types; adversative, temporal, coordinative, adverbial, conditional, additional, cause and result, and purpose. “ÉR” that expresses adversative meaning prevails most in *Lunyu*.

When translated into Thai, “ÉR” that expresses adversative meaning is equal to / tɛɛ / , / thawâa / . “ÉR” that expresses temporal meaning is equal to / léɛw / , / kɔ̃? / , / léɛwkhôj / , / léɛwcɨŋ / , / phɔw.....kɔ̃? / , / phɔw.....cɨŋ / , / mâa.....kɔ̃? / . “ÉR” that expresses coordinative meaning is equal to / lé? / , / lé?...kɔ̃? / . “ÉR” that expresses adverbial meaning is equal to / jàaŋ / , / dûaj / , / dooj / but mostly it needs not be translated. “ÉR” that expresses conditional meaning is equal to / thâa / , / hàak / , / thâahàak / . “ÉR” that expresses additional meaning is equal to / lé?jaŋ / , / léɛwjaŋ / . “ÉR” that expresses cause and result is equal to / phrɔ̃? / , / n̄aŋcàak / , / cɨŋ / “ÉR” that expresses purpose is equal to / phâa / , / hâj / , / paj / , / maa / .

Department..... Eastern Languages..... Student’s signature.....

Field of study..... Chinese..... Advisor’s signature.....

Academic year..... 2004..... Co-advisor’s signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือและดูแลอย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ชันวานวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ประพิณ มโนชัยวิบูลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม และอาจารย์อนันต์ เหล่าเลิศวรกุล ซึ่งทั้งสามท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ที่มีค่ายิ่งต่อการวิจัยด้วยความเมตตาและอดทนอย่างสูงตลอดมา ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณศาสตราจารย์ หยาง เทียนเกอ ศาสตราจารย์หมิ่น ไคเต๋อ รองศาสตราจารย์เซีย อวี๋หลาน รองศาสตราจารย์เฉ่า หย่งไห่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พังนิ ตั้งยีนยง และ บิดามารดาซึ่งเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้การสนับสนุนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกๆ คนที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.6 วิธีการนำเสนอ.....	3
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
1.9 ระบบสัทอักษรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์.....	4
1.10 คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในวิทยานิพนธ์.....	5
บทที่ 2 ปรัชญ์นัวรรณกรรม.....	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคำเชื่อม ér ในภาษาจีนโบราณ.....	7
2.1.1 แนวคิดของ 王力 Wáng Lì.....	7
2.1.2 แนวคิดของ 郭錫良 Guō Xīliáng.....	9
2.1.3 แนวคิดของ 何樂士 Hé Lèshì.....	13
2.1.4 แนวคิดของ 董希謙 Dǒng Xīqiān 王松茂 Wáng Sōngmào.....	17
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคำเชื่อมในภาษาไทย.....	23
2.2.1 แนวคิดของพระยาอุปกิตศิลปสาร.....	23
2.2.2 แนวคิดของคุษฎีพร ชำนิโรคสานต์.....	24
2.2.3 แนวคิดของนวรรณ พันธุมเมธา.....	30
2.3 สรุปผลการปรัชญ์นัวรรณกรรม.....	34

บทที่ 3	ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำ ér	36
3.1	เชื่อมคำหรือวลี.....	36
3.2	เชื่อมประธานกับภาคแสดง.....	55
3.3	เชื่อมคำขยายกับคำกริยา.....	56
3.4	เชื่อมประโยคกับประโยค.....	60
บทที่ 4	ลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำ ér	64
4.1	บอกความขัดแย้ง.....	64
4.2	บอกเวลาต่อเนื่อง.....	66
4.3	บอกความร่วมมือกัน.....	68
4.4	บอกการขยายเนื้อความ.....	70
4.5	บอกเงื่อนไข.....	72
4.6	บอกความเสริม.....	74
4.7	บอกเหตุและผล.....	75
4.8	บอกจุดมุ่งหมาย.....	76
บทที่ 5	ความหมายของคำ ér ในภาษาไทย	78
5.1	บอกความขัดแย้ง.....	78
5.2	บอกเวลาต่อเนื่อง.....	80
5.3	บอกความร่วมมือกัน.....	82
5.4	บอกการขยายเนื้อความ.....	84
5.5	บอกเงื่อนไข.....	86
5.6	บอกความเสริม.....	87
5.7	บอกเหตุและผล.....	88
5.8	บอกจุดมุ่งหมาย.....	88
บทที่ 6	สรุปผลการวิจัย	91
6.1	ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำ ér	91
6.2	ลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำ ér.....	97
6.3	ความหมายของคำ ér ในภาษาไทย.....	100
6.4	ข้อเสนอแนะ.....	102

รายการอ้างอิง.....104

ภาคผนวก.....107

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....160

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

คำ 而 ér เป็นคำเชื่อมที่มีลักษณะการใช้หลากหลายมากที่สุดในภาษาจีนโบราณ อาจใช้เชื่อมคำหรือวลีที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกันในประโยค เชื่อมคำขยายกับคำกริยา เชื่อมประธานกับภาคแสดงหรือเชื่อมประโยคกับประโยคก็ได้ ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาเกี่ยวกับคำเชื่อมในภาษาจีนโบราณมีความสำคัญสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติมาก เนื่องจากรูปประโยคภาษาจีนโบราณมีลักษณะซับซ้อนชนิดของคำ และการเรียงลำดับคำก็ต่างจากภาษาจีนปัจจุบัน เราจึงไม่สามารถตีความหมายของประโยคด้วยการนำเอาความหมายของคำทุกคำที่ปรากฏอยู่ในประโยคมารวมกัน การตีความหมายของประโยคจำเป็นต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของส่วนประกอบประโยคและความหมายที่เกี่ยวข้องกับประโยคอื่น ความหมายของประโยคหนึ่งจะเกี่ยวข้องกับประโยคอื่นเพราะมีคำเชื่อมปรากฏอยู่ คำเชื่อมจึงทำหน้าที่เชื่อมโยงความหมายของประโยคต่างๆให้สมบูรณ์ขึ้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงทำการศึกษาโครงสร้างและความหมายของคำ ér ในภาษาจีนโบราณโดยศึกษาจากหนังสือ 論語 Lùnyǔ เพื่ออธิบายการใช้คำ ér ในภาษาจีนโบราณอย่างเป็นระบบให้แก่ผู้เรียนชาวไทย และยังศึกษาความหมายของคำ ér ด้วยว่าสามารถแปลเป็นคำใดได้บ้างในภาษาไทย

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ผู้วิจัยสังเกตว่าคำ ér ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* ปรากฏในตำแหน่งต่างๆกันในประโยคและมีความหมายหลากหลาย ตัวอย่าง

ก. ปรากฏอยู่ระหว่างคำคุณศัพท์หรือคุณศัพท์วลี

富而無驕。(學而)

Fù ér wú jiāo. (Xué ér)

富裕而不驕傲自大

ร่ำรวยแต่ไม่เย่อหยิ่ง

ข. ปรากฏอยู่ระหว่างคำกริยาหรือกริยาวิ

告諸往而知來者。(學而)

Gào zhū wǎng ér zhī lái zhě. (Xué ér)

告訴你一件事情, 你就可以一舉反三。

เล่าเรื่องหนึ่งให้ฟังก็รู้ไปถึงเรื่องอื่นๆ ได้

ค. ปรากฏอยู่ระหว่างประธานกับภาคแสดง

管氏而知禮, 孰不知禮? (八佾)

Guǎn shì ér zhī lǐ, shú bù zhī lǐ? (Bāyì)

管仲如果算是懂得禮節, 那誰不懂得禮節呢?

หากว่าท่านจึงรู้จารีตประเพณีแล้ว ยังมีผู้ใดไม่รู้อีกเล่า

ง. ปรากฏอยู่ระหว่างประโยคสองประโยค

子曰: 君子疾沒世而各不稱焉。(憲問)

Zǐ yuē : jūnzǐ jí mò shì ér gè bù chēng yān. (Xiànwèn)

孔子說: 君子就怕死後沒有好的名聲被人稱頌。

ขงจื๊อกล่าวว่าวิญญูชนกลัวว่าเสียชีวิตไปแล้วจะไม่มีผู้คนยกย่องสรรเสริญ

เมื่อเราพิจารณาคำ ér ที่ปรากฏในตัวอย่างประโยคข้างต้นจะเห็นความแตกต่างกันออกไปดังนี้ ในตัวอย่าง ก. คำ ér ปรากฏอยู่ระหว่างคำคุณศัพท์ 富 fù “ร่ำรวย” กับคุณศัพท์วิ 無驕 wú jiāo “ไม่เย่อหยิ่ง” บอกความขัดแย้ง ในตัวอย่าง ข. คำ ér ปรากฏอยู่ระหว่างกริยาวิ 告諸往 gào zhū wǎng “เล่าเรื่องหนึ่งให้ฟัง” และกริยาวิ 知來者 zhī lái zhě “รู้ไปถึงเรื่องอื่นๆ ได้” บอกเวลาต่อเนื่อง ในตัวอย่าง ค. คำ ér ปรากฏอยู่ระหว่างภาคประธานกับภาคแสดง 管氏 Guǎn shì “ก่วนฉื่อ”(ก่วนจิ่ง) เป็นภาคประธาน และ 知禮 zhī lǐ “รู้จารีตประเพณี” เป็นภาคแสดง บอกเงื่อนไข ในตัวอย่าง ง. คำ ér ปรากฏอยู่ระหว่างประโยค 君子疾沒世 jūnzǐ jí mò shì “วิญญูชนกลัวว่าเสียชีวิตไปแล้ว” กับประโยค 各不稱焉 gè bù chēng yān “ไม่มีผู้คนยกย่องสรรเสริญ” บอกเวลาต่อเนื่อง ผู้วิจัยสังเกตว่าปัญหาในการตีความประโยคภาษาจีนโบราณที่มีคำ ér เกิดจากผู้เรียนไม่เข้าใจโครงสร้างและความหมายของคำ ér ทำให้ไม่สามารถเข้าใจความหมายของประโยคได้ถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาคำ ér สามารถใช้ในโครงสร้างแบบใดได้บ้างและมีความหมายได้กี่แบบ เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์คำ ér ในภาษาจีนโบราณต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาการใช้คำเชื่อม ér ในโครงสร้างแบบต่างๆ ในหนังสือ *สุนทรวิ*
2. ศึกษาความหมายของคำเชื่อม ér ในภาษาไทย

1.3 สมมติฐานในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่า คำเชื่อม ér ในภาษาจีนโบราณที่ปรากฏในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* มีโครงสร้างหลายแบบ และเป็นคำหลายความหมาย เทียบได้กับคำเชื่อมในภาษาไทยหลายชนิดด้วยกัน และในบางบริบทอาจละไว้ไม่ต้องแปล

1.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลต่างๆที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมและนำมาศึกษามีดังนี้

1. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำเชื่อมในภาษาจีนโบราณและในภาษาไทย
2. ตัวอย่างคำเชื่อม ér จากหนังสือ *論語譯注 Lùnyǔ Yìzhù* ของ 楊柏峻 Yáng Bójùn

1.5 ขอบเขตการวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเฉพาะคำ ér ที่เป็นคำเชื่อมในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* เท่านั้น ไม่รวมถึงคำ ér ที่เป็นคำประเภทอื่นๆ

1.6 วิธีการนำเสนอ

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาเกี่ยวกับภาษาจีนโบราณ ตัวอย่างประโยคที่ยกมาประกอบนอกจากจะให้คำอ่านตัวอักษรแล้ว ก็จะทำให้คำแปลภาษาจีนปัจจุบัน และคำแปลภาษาไทยตามลำดับด้วย สำหรับคำแปลภาษาจีนปัจจุบันผู้วิจัยได้ศึกษาสำนวนแปลของนักวิชาการจีนหลายท่านเช่น 楊伯峻 Yáng Bójùn 徐志剛 Xú Zhìgāng 蔡希勤 Cài Xīqín และ 王天恨 Wáng Tiānhén รวมถึงสำนวนแปลของนักวิชาการตะวันตกเช่น James Legge, Roget T. Ames และ Henry Rosemont, Jr. เป็นต้น จากนั้นจึงเรียบเรียงเป็นสำนวนแปลของผู้วิจัยของ ส่วนคำแปลภาษาไทยนั้นผู้วิจัยเป็นผู้แปลเองทั้งหมด นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ขีดคำ ér ในตัวอย่างภาษาจีนโบราณและความหมายของคำ ér ในภาษาไทยกำกับไว้ทุกแห่งเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำ ér ได้ชัดเจนขึ้น

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยคัดเลือกตัวอย่างคำเชื่อม ér ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* จำนวน 310 ตัวอย่างมาศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์อย่างละเอียด จากนั้นจึงวิเคราะห์ดูว่ามีความหมายตรงกับคำใดในภาษาไทย

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำเชื่อม ér ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* และความหมายของคำเชื่อม ér ในภาษาไทย
2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

1.9 ระบบสัทอักษรที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

งานวิจัยนี้ได้ถอดเสียงตัวอักษรจีนด้วยระบบ Hǎnyǔ Pīnyīn ตามแบบหนังสือไวยากรณ์ภาษาจีนกลาง (ประพิณ มโนมัยวิบูลย์, 2545) ซึ่งจะสรุปโดยสังเขปดังนี้

สัทอักษรแทนเสียงพยัญชนะ 24 เสียง

b(ป)* p(ผ,พ) m(ม) f(ฝ,ฟ) d(ต) t(ถ,ท) n(น) l(ล)
 z(จ) c(ช,ฉ) s(ส,ซ) zh(จ) ch(ช,ฉ) sh(ฉ,ช) r(ร) j(จ)
 q(ช,ฉ) x(ซ) g(ก) k(ข,ค) h(ห) ng(ง) y(ย) w(ว)

สัทอักษรแทนเสียงสระ 25 เสียง

1. สัทอักษรแทนเสียงสระเดี่ยว 9 เสียง

a(อา) o(อัว+โอะ) e(เออ) i(อี,อิ/อีอ)
 u(อู) ü(อู+อี) er(เออร์) ê(เอะ)

2. สัทอักษรแทนเสียงสระผสม 16 เสียง

ai(ไอ, อาย)	ei(เอ+อี)	ao(เอา, อาว)	ou(โอะ+อู)
ia(อี+อา)	ie(อี+เอ)	io(อี+โอะ)	ua(อัว+อา)
uo(อัว+โอะ)	ue(อู+เอ)	üa(อู+อี+อา)	üe(อู+อี+เอ)
iao(อี+อา+โอะ)	iou(อี+โอะ+อู)	uai(อู+อา+อี)	uei(อู+เอ+อี)

เครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ 4 เสียง

- เสียงหนึ่ง (ออกเสียงคล้ายเสียงตรีในภาษาไทย)
- ˊ เสียงสอง (ออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงจัตวาในภาษาไทย)
- ˋ เสียงสาม (ออกเสียงไม่ใกล้เคียงกับเสียงวรรณยุกต์ไทยเสียงใดเลย โดยจะออกเสียงต่ำในตอนแรก แล้วจะผันเป็นเสียงสูงในตอนท้าย)
- ˊ เสียงสี่ (ออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงโทในภาษาไทย)

หมายเหตุ

การแสดงเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ในระบบถอดเสียงภาษาจีนกลางนี้จะต้องเขียนเครื่องหมายไว้เหนือรูปสระ หากสระนั้นเป็นสระผสมก็จะเขียนเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ไว้เหนือรูปสระที่เป็นสระหลัก

* ในวงเล็บคือเสียงพยัญชนะและสระภาษาไทยที่เทียบได้กับเสียงของสัทอักษรในระบบ Hǎnyǔ Pīnyīn

เสียง sh ออกเสียงคล้าย sh ในภาษาอังกฤษ ในที่นี้จะใช้ตัวอักษร ฉ แทนเสียง sh แต่ในกรณีที่ไม่สามารถค้นเสียงวรรณยุกต์โดยใช้ตัว ฉ ได้ ก็จะใช้ตัว ช แทนโดยมีจุดใต้ตัว ช เป็นเครื่องหมายแสดงดังนี้ ช

เสียงพยัญชนะ ng ในภาษาจีนกลางใช้เป็นพยัญชนะสะกดเท่านั้น ส่วนเสียง y และ w เป็นเสียงพยัญชนะกึ่งสระ ใช้เขียนแทนเสียงสระ i และ u ตามลำดับเมื่อไม่ได้ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะอื่น นอกจากนี้ยังเขียน y ไว้หน้าสระ u ทั้งที่เป็นสระเดี่ยวและสระผสมเมื่อไม่ได้ปรากฏร่วมกับเสียงพยัญชนะอื่น

เสียงสระผสม iou และ uei ตามระบบการเขียนสัทอักษรจีนกำหนดให้เขียนเป็น iu และ ui ตามลำดับเมื่อปรากฏร่วมกับพยัญชนะอื่น

1.10 คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคำศัพท์เฉพาะซึ่งแปลมาจากคำศัพท์เกี่ยวกับไวยากรณ์ภาษาจีนกลางดังจะแสดงไว้ในตารางข้างล่างนี้

คำศัพท์ภาษาจีนกลาง	คำอ่านสัทอักษร	คำศัพท์ที่แปลเป็นภาษาไทย
名詞	míngcí	คำนาม
處所詞	chùsuǒcí	คำบอกสถานที่
數量詞	shùliàngcí	คำบอกจำนวนและลักษณนาม
數詞	shùcí	คำบอกจำนวน
形容詞	xíngróngcí	คำคุณศัพท์
動詞	dòngcí	คำกริยา
及物動詞	jíwùdòngcí	สกรรมกริยา
不及物動詞	bùjíwùdòngcí	อกรรมกริยา
助詞	zhùcí	คำช่วย
助動詞	zhùdòngcí	คำช่วยกริยา
介詞	jiècí	คำบุพบท
連詞	liáncí	คำเชื่อม
並列連詞	bìngliéliáncí	คำเชื่อมบอกความร่วมมือกัน
承接連詞	chéngjiēliáncí	คำเชื่อมบอกความคล้อยตาม
轉折連詞	zhuǎnzhéliáncí	คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง

คำศัพท์ภาษาจีนกลาง	คำอ่านสัทอักษร	คำศัพท์ที่แปลเป็นภาษาไทย
詞組	cízǔ	วลี
名詞性詞組	míngcíxìngcízǔ	นามวลี
形容詞性詞組	xíngróngcíxìngcízǔ	คุณศัพท์วลี
動詞性詞組	dòngcíxìngcízǔ	กริยาวลี
主語	zhǔyǔ	ประธาน
謂語	wèiyǔ	ภาคแสดง
賓語	bīnyǔ	กรรม
中心語	zhōngxīnyǔ	หน่วยหลัก
修飾語	xiūshìyǔ	หน่วยขยาย
定語	dìngyǔ	หน่วยขยายนาม
狀語	zhuàngyǔ	หน่วยขยายกริยา
句子結構	jùzǐjiégòu	โครงสร้างประโยค
主謂結構	zhǔwèijiégòu	โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง
述賓結構	shùbīnjiégòu	โครงสร้างกริยา-กรรม
述補結構	shùbǔjiégòu	โครงสร้างกริยา-ส่วนเสริม
偏正結構	piānzhèngjiégòu	โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย
聯合結構	liánhéjiégòu	โครงสร้างความรวม
連謂結構	liánwèijiégòu	โครงสร้างกริยาเรียง
表示並列關係	biǎoshì bìngliéguānxī	บอกความร่วมมือกัน
表示遞進關係	biǎoshì dìjìnguānxī	บอกความเสริม
表示承接關係	biǎoshì chéngjiēguānxī	บอกเวลาต่อเนื่อง
表示轉折關係	biǎoshì zhuǎnzhéguānxī	บอกความขัดแย้ง
表示因果關係	biǎoshì yīnguǒguānxī	บอกเหตุและผล
表示目的關係	biǎoshì mùdìguānxī	บอกจุดมุ่งหมาย
表示假設關係	biǎoshì jiǎshèguānxī	บอกเงื่อนไข
表示偏正關係	biǎoshì piānzhèngguānxī	บอกการขยายเนื้อความ

บทที่ 2

ปริทัศน์วรรณกรรม

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับคำเชื่อม ér ในภาษาจีนโบราณ

จากการค้นคว้าข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำ ér ในภาษาจีนโบราณพบว่า มีเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาหน้าที่และความหมายของคำ ér อยู่หลายเรื่องด้วยกัน เอกสารและงานวิจัยแต่ละเรื่องมีแนวคิดและการนำเสนอผลของการศึกษาคำ ér ที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะกล่าวถึงเฉพาะแนวคิดที่สำคัญและน่าสนใจดังนี้

2.1.1 แนวคิดของ 王力 Wáng Lì

Wáng Lì (1898:142-143) กล่าวว่าคำ ér ทำหน้าที่เป็นคำเชื่อม ใช้เชื่อม คำคุณศัพท์ คำกริยา หรือวลีชนิดเดียวกัน และยังใช้เชื่อมความคล้ายตามกันหรือขัดแย้งกันก็ได้

ก. เชื่อมความคล้ายตามกัน ตัวอย่าง

(1) 學而時習之，不亦說乎。(論語·學而)

Xué ér shí xí zhī, bù yì yuè hū. (Lùnyǔ • Xué ér)
學習而時常溫習它，不也高興嗎?

เรียนแล้วหมั่นทบทวน ไม่เป็นเรื่องน่าสำราญหรือ

(2) 敬事而信。(同上)

Jìng shì ér xìn. (tóngshàng)

專心認真辦理國家的政事，又嚴守信用。

เคารพในหน้าที่การงานและยึดถือความสัตย์

ข. เชื่อมความขัดแย้งกัน ตัวอย่าง

(1) 日日出矣，而燭火不息。(莊子·逍遙遊)

Rì yuè chū yǐ, ér juéhuǒ bù xī. (Zhuāng Zi • Xiāoyáoyóu)

太陽和月亮都出來了，但是燭火還沒熄滅。

เวลาผ่านไปหนึ่งวันหนึ่งคืนแล้ว แต่ไฟก็ยังไม่ดับ

(2) 歌而非歌，哭而非哭，樂而非樂。(同上·天下)

Gē ér fēi gē, kū ér fēi kū, lè ér fēi lè. (tóngshàng • Tiānxià)

世人唱歌也並非真的唱歌，哭泣也並非真的哭泣，快樂也並非真的快樂。

คนเราร้องเพลงแต่ไม่ได้ร้องเพลงจริงๆ ร้องไห้แต่ไม่ได้ร้องไห้จริงๆ
มีความสุขแต่ไม่ได้มีความสุขจริงๆ

นอกจากนั้นคำ ér ยังเชื่อมหน่วยหลักกับหน่วยขยายเข้าด้วยกัน แบ่งออกเป็น 2
ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 หน่วยขยายเป็นคำกริยาหรือกริยาวิเศษณ์ คำ ér ในบริบทเช่นนี้โดยมากมัก
ไม่ต้องแปล ตัวอย่าง

(1) 提刀而立。(莊子·養生主)

Tí dāo ér lì. (Zhuāng Zǐ • Yǎngshēngzhǔ)

拿著刀站起來。

ถือมีดขึ้นขึ้นมา

(2) 倚樹而吟，據槁梧而暝。(同上·得充符)

Yǐ shù ér yín, jù gǎo wú ér míng. (tóngshàng • Déchōngfú)

靠在樹木吟咏，伏在干枯梧桐下睡覺。

พิงต้นไม้ท่องบทกวี แล้วจึงเอนกายนอนลงใต้ต้นหวู่ทงที่เหี่ยวเฉา

ประเภทที่ 2 หน่วยขยายเป็นคำคุณศัพท์หรือคำซ้ำ คำ ér ในบางบริบทมักไม่ต้องแปล
ตัวอย่าง

(1) 子路率爾而對。(論語·先進)

Zǐ Lù shuài' ěr ér duì. (Lùnyǔ • Xiānjìn)

子路輕爽直爽急忙地回答。

จี๋ลู่ตอบอย่างรวดเร็ว

(2) (舜) 欲常常而見之，故源源而來。(孟子·萬章上)

(Shùn) yù chángcháng ér jiàn zhī, gù yuányuán ér lái.

(Mèng Zǐ • Wànzhāngshàng)

(舜) 希望常常見到他，所以他不斷地來朝見。

(พระเจ้าฉุน) อยากพบเขาอยู่เสมอดังนั้นเขาจึงมาเข้าเฝ้าพระองค์อยู่เสมอ

จะเห็นว่าคำ *ér* อาจเชื่อมความคล้ายตามกัน ชัดแย้งกัน หรือขยายความก็ได้ แม้คำ หรือข้อความจะแตกต่างกันตามบริบท แต่หน้าที่หลักของคำ *ér* คือเชื่อมคำหรือข้อความเข้าด้วยกัน เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆหรือเหตุการณ์ต่างๆ

2.1.2 แนวคิดของ 郭錫良 Guō Xīliáng

Guō Xīliáng (1990 : 339-340) กล่าวว่าคำ *ér* ใช้ในโครงสร้าง 3 แบบดังต่อไปนี้

ก. โครงสร้างความรวม ประกอบด้วยส่วน 2 ส่วน ซึ่งเป็นคำชนิดเดียวกันหรือวลีที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกันในประโยค ส่วนหนึ่งจะไม่ไปขยายความหรือเสริมความของอีกส่วนหนึ่ง มีลักษณะดังต่อไปนี้

เชื่อมคำคุณศัพท์หรือคุณศัพท์วลี ตัวอย่าง

(1) 美而艷。(左傳·桓公元年)

Měi ér yàn. (Zuǒzhuàn • Huángōng yuánnián)

美麗而華艷。

สวยและงดงาม

(2) 君子食無求飽，居無求安，敏於事而慎於言。(論語·學而)

Jūnzǐ shí wú qiú bǎo, jū wú qiú ān , mǐn yú shì ér shèn yú yán. (Lùnyǔ • Xué ér)

君子對飲食不求甘美，對居處不求舒適，做事勤快敏捷，說話小心謹慎。

วิญญูชนไม่คำนึงถึงอาหารเลิศรส พักอาศัยไม่คำนึงถึงความสบาย ฉลาดในการทำงานและระวังในการพูดจา

เชื่อมคำกริยาหรือกริยาวลี ตัวอย่าง

(1) (觸龍) 入而徐趨，至而自謝。(戰國策·觸龍說趙太后)

(Chù Lóng) rù ér xú qū , zhì ér zì xiè. (Zhànguó cè • Chù Lóng shuō Zhào tài hóu)

(觸龍) 近來後慢步走向太后，到了跟前就請罪。

หลังจาก (ชู่หลง) เข้ามาแล้วก็ค่อยๆเดินตรงไปที่พระชนนี พอถึงหน้าพระพักตร์ก็ขอพระราชทานอภัยโทษ

- (2) (句踐) 執其手而與之謀。(國語•句踐滅吳)
 (Gǒu Jiàn) zhíqíshǒu ér yǔ zhī móu. (Guóyǔ • Gǒujiàn miè Wú)
 (句踐) 握著他的手, 同他一起商量。
 (โกวเจี้ยน) จับมือเขาและร่วมปรึกษากัน

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์กับคำคุณศัพท์หรือคุณศัพท์วลีกับคุณศัพท์วลีเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะหรือสภาพ 2 อย่าง และเชื่อมคำกริยากับคำกริยาหรือกริยาลีกับกริยาลี เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างกริยาอาการ 2 อย่าง

นอกจากเชื่อมคำและวลีแล้ว คำ ér ยังใช้เชื่อมประโยค 2 ประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ ตัวอย่าง

- (1) 任重而道遠。(論語•泰伯)
 Rèn zhòng ér dào yuǎn. (Lùnyǔ • Tàibó)
 責任重大, 而且道路遙遠。

ภาระหนักหน่วง และหนทางยาวไกล

- (2) 臣死而秦治, 賢於生也。(戰國策•范雎說秦王)

Chén sǐ ér qín zhì, xián yú shēng yě. (Zhànguó cè • Fàn Jū shuō Qínwáng)

臣子死了, 秦國就治理好, 比活著更有意義。

เมื่อข้าพเจ้าเสียชีวิตไป รัฐจีนก็จะสงบสุข ย่อมมีความหมายมากกว่า
 การมีชีวิตอยู่เสียอีก

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข. โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย ประกอบด้วยหน่วยหลักกับหน่วยขยาย หน่วยขยายจะอยู่หน้าหน่วยหลัก หน่วยหลักนั้นเป็นคำกริยาหรือกริยาวิเศษณ์แล้วมีหน่วยขยายเป็นคำคุณศัพท์หรือคำวิเศษณ์ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยหลักกับหน่วยขยายเป็นความสัมพันธ์แบบขยายเนื้อความ ตัวอย่าง

(1) 一鼓作氣，再而衰，三而竭。(左傳•莊公十年)

Yī gǔ zuò qì, zài ér shuāi, sān ér jié. (Zuǒzhuàn • Zhuānggōng shínián)

第一次擊鼓時，士兵們鼓足了勇氣；第二次擊鼓，勇氣便有所衰落；第三次擊鼓時，勇氣就竭盡了。

ตีกลองครั้งแรก เหล่าทหารต่างมีความกล้าเต็มเปี่ยม ตีกลองครั้งที่สอง ความกล้าก็ลดน้อยลง ตีกลองครั้งที่สาม ความกล้ามลายหายสิ้น

(2) 太后盛氣而胥之。(戰國策•觸龍說趙太后)

Tàihòu shèng qì ér xū zhī. (Zhànguócé • Chù Lóng shuō Zhào tài hòu)

太后怒容滿面地等待他。

พระชนนีทรงรอคอยด้วยพระพักตร์ที่โกรธกริ้ว

(3) 吾恂恂而起，視其缶，而吾蛇尚存，則弛然而臥。

(柳宗元•捕蛇者說)

Wú xúnxún ér qǐ, shì qí fǒu, ér wǔ shé shàng cún, zé chírán ér wò. (Liǔ Zōngyuán • Bǔshézhěshuō)

我小心翼翼地起來，看那貯蛇的瓦罐子，見我捕的蛇還在裡面，就放心地睡著。

ข้าตื่นขึ้นมาอย่างระแວดระวัง มองดูไหที่ใส่งูใบนั้น เห็นว่างูของข้ายังอยู่ จึงนอนหลับอย่างสบายใจ

ค. โครงสร้างภาคประธาน-ภาคแสดง ประกอบด้วยภาคประธานกับภาคแสดง ประธานคือหน่วยนามที่ทำหน้าที่เหมือนเรื่องหรือหัวข้อเรื่อง และภาคแสดงคือหน่วยกริยาที่เป็นส่วนแสดงความเห็น บรรยาย อธิบายหรือวิจารณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับภาคแสดงนั้นๆ โดยมากใช้บอกความขัดแย้งหรือบอกเงื่อนไข ตัวอย่าง

(1) 十人而從一人者。(戰國策·趙策)

Shí rén ér còng yī rén zhě. (Zhànguócé • Zhàocé)

十個人卻服從一個人。

คนสิบคนแต่ยอมให้คนคนเดียว

(2) 子產而死，誰其嗣之。(左傳·襄公三十年)

Zǐ Chǎn ér sǐ, shéi qí sì zhī. (Zuǒzhuàn • Xiānggōng sānshínián)

要是子產死了，誰要繼承他。

หากจื่อฉ่านเสียชีวิตแล้ว ใครจะสืบทอดตำแหน่งต่อจากเขา

คำ ér เป็นคำเชื่อมที่มีลักษณะการใช้หลากหลายในภาษาจีนโบราณ และยังคงใช้เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เช่นในสำนวนว่า 高而陡 gāo ér dǒu “สูงชัน” 緊張而有秩序 jǐnzhāng ěr yǒu zhìxù “เคร่งครัดและมีระเบียบวินัย” 源源而來 yuányuán ér lái “ทยอยกันมาอย่างไม่ขาดสาย” เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.1.3 แนวคิดของ 何樂士 Hé Lèshì

Hé Lèshì (2002:456-465) จำแนกความหมายของคำ ér ไว้ 3 ประเภท ดังนี้

ก. คำเชื่อมบอกความร่วมมือกัน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) ใช้เชื่อมคำหรือวลีซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมของประโยค มีความหมายเหมือนกับคำ 和 hé และ 且 qiě ตัวอย่าง

(1) 夫昆吾之金而銖父之鐵,使於越之工,鑄之以爲劍。(屍子·勸學)

Fú Kūnwú zhī jīn ér Zhūfù zhī tiě, shǐ yú Yuè zhī gōng, zhù zhī yǐ wéi jiàn. (Shīzǐ • Quàn xué)

昆吾山的金石和銖父山的鋼鐵,讓越國的工匠,把它鑄成一把劍。

แร่ทองแห่งภูเขาคุนอู่และเหล็กกล้าแห่งภูเขาจูฟู่ ถูกช่างตีเหล็กแคว้นเยว่เอามาหลอมเป็นมีดดาบ

(2) 聞善而不善皆以高其上。(墨子·尚同)

Wén shàn ér bù shàn jiē yǐ gào qí shàng. (Mò Zǐ • Shàng tóng)

聽到好的話與不好的話,都要告訴你的上司。

เมื่อได้ยินคำพูดที่ดีและไม่ดี ต้องบอกให้ผู้บังคับบัญชาทราบ

จากตัวอย่าง 夫昆吾之金而銖父之鐵 Fú Kūnwú zhī jīn ér Zhūfù zhī tiě “แร่ทองแห่งภูเขาคุนอู่และเหล็กกล้าแห่งภูเขาจูฟู่” เป็นนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค 善而不善 shàn ér bù shàn “คำพูดที่ดีและไม่ดี” เป็นนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค

2) เชื่อมนามหรือนามวลีซึ่งทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยค เพื่อบอกลักษณะหรือสภาพของประธาน ตัวอย่าง

(1) 是子也,熊虎之狀而虎狼之聲。(左傳·宣公四年)

Shì zǐ yě, xióng hǔ zhī zhuàng ér hǔ láng zhī shēng. (Zuǒzhuàn • Xuāngōng sìnián)

這孩子,形狀如熊虎,聲音似豺狼。

เด็กชายผู้นี้มีกายากำยำดุจหมึกกับเสือโคร่ง และมีเสียงดังดุจหมาไนกับสุนัขจิ้งจอก

(2) 高祖爲人，隆准而龍顏。(史記•高祖本紀)

Gāo zǔ wèi rén, lóng zhǔn ér lóng yán. (Shǐjì•Gāozǔ běnjì)
高祖這個人鼻子高而且容貌像龍一樣。

เกาจู่ผู้นี้จมูกโด่งและมีใบหน้าที่คล้ายมังกร

(3) 永州之野產異蛇，黑質而白章。(柳宗元•補蛇者說)

Yǒng zhōu zhī yě chǎn yì shé, hēi zhì ér bái zhāng.
(Liǔ Zōngyuán • Bǔshézhěshuō)

永州之野外出產一種奇怪的蛇，有黑色的底子但有白色的花紋。

นอกเมืองหย่งโจวมีงูประหลาดอยู่ชนิดหนึ่ง ลำตัวดำแต่มีลายสีขาว

3) ใช้เชื่อมคำกริยาและคำคุณศัพท์ หรือเชื่อมกริยาลีและคุณศัพท์วลี มีความหมายเหมือนคำ 和 hé 又 yòu และ 而且 érqiě ตัวอย่าง

(1) 樂伯左射馬而右射人。(左傳•宣公十二年)

Lè Bó zuǒ shè mǎ ér yòu shè rén. (Zuǒzhuàn • Xuāngōng shí'èrnián)

樂伯左邊射馬右邊又射人。

เล่อป๋ายิงม้าทางซ้ายและยิงคนทางขวา

(2) 伯有侈而復。(左傳•宣公三十年)

Bó Yǒu chǐ ér bì. (Zuǒzhuàn • Xuāngōng sānshínián)

伯有奢侈而且固執。

ป๋วโห่ยฟุ่มเฟือยและอวดดี

(3) 孔子之徒鸣之，其聲大而遠。(韓愈•送孟東野序)

Kǒng Zǐ zhī tú míng zhī , qí shēng dà ér yuǎn.
(Hán Yù • Sòng Mèng Dōngyě xù)

孔子和他的弟子表達看法，他們的聲音洪大而傳播遙遠。

ขงจื้อและพวกลูกศิษย์ต่างแสดงความเห็นของพวกเขา เสียงของพวกเขาดังและ

เลื่องลือไปไกล

ในบางบริบทคำ ér อาจเชื่อมคำต่างชนิดกันก็ได้ ตัวอย่างเช่น
 姑慈而從，婦聽而婉。(左傳·照公二十六年)
 Gū cí ér cóng , fù tīng ér wǎn. (Zuǒzhuàn • Zhàogōng
 èrshíliù nián)

婆婆仁慈而不固執，媳婦順從而婉曲。

แม่สามีมีความเมตตาและโอนอ่อนผ่อนตาม ลูกสะใภ้เชื่อฟังและสุภาพอ่อนโยน

จากตัวอย่างข้างต้น คำ ér ตัวแรกเชื่อมคำคุณศัพท์ 慈 cí “เมตตากรุณา” กับ
 คำกริยา 從 cóng “โอนอ่อนผ่อนตาม” คำ ér ตัวที่สองเชื่อม คำกริยา 聽 tīng “เชื่อฟัง” กับคำคุณศัพท์ 婉
 wǎn “สุภาพอ่อนโยน”

ข. คำเชื่อมบอกความคล้อยตาม มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) เชื่อมข้อความที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันตามลำดับเวลา ตัวอย่างเช่น

(1) 見兔而顧犬，未為晚也。(戰國策·楚策四)

Jiàn tù ér gù quǎn , wèi wéi wǎn yě. (Zhànguó cè •
 Chǔ cè sì)

看見野兔再去招呼獵犬還不算晚。

เห็นกระต่ายป่าแล้วค่อยเรียกสุนัขล่าเนื้อก็ยังไม่สาย

(2) 亡羊而補牢，未為遲也。(同上)

Wáng yáng ér bǔ láo , wèi wéi chí yě. (tóngshàng)

羊走失以後再去修補羊圈也不算遲。

แพะหายแล้วค่อยซ่อมคอกก็ไม่นับว่าสาย

2) เชื่อมหน่วยขยายกริยากับคำกริยาเพื่อบอกลักษณะอาการของคำกริยาที่ตามมาข้างหลัง ตัวอย่าง

(1) 行海者坐而至越，有舟也。(慎子·逸文)

Xíng hǎi zhě zuò ér zhì Yuè , yǒu zhōu yě. (Shènzǐ • Yìwén)

航海的人坐着就到達越國，是因為有船的緣故。

คนที่มาทางทะเลสามารถนั่งไปถึงเมืองเยว่ได้ ก็เพราะมีเรือ

(2) 令天下重足而立。(史記·汲黯列傳)

Lìng tiānxià zhòng zú ér lì. (Shǐjì • Jí'àn lièzhuàn)

讓老百姓兩隻腳緊接地站着。

ให้ราษฎรยืนตรงโดยไม่ยวบเขยื้อน

3) เชื่อมข้อความที่บอกจุดมุ่งหมายหรือบอกผล ตัวอย่าง

(1) 虎求百獸而食之。(戰國策•楚策一)

Hǔ qiú bǎi shòu ér shí zhī. (Zhànguó cè • Chǔ cè yī)

老虎捕捉各種動物吃。

เสือจับสัตว์ป่าต่างๆกินเป็นอาหาร

(2) 欲至射而殺之。(左傳•成公十七年)

Yù Zhì shè ér shā zhī. (Zuǒzhuàn • Chénggōng shíqīnián)

欲至把他(孟張)射死。

ยิวี่จื่อยิงธนูฆ่าเขา(เมิ่งจาง)ตาย

(3) 匠人斲而小之。(孟子•梁惠王上)

Jiàng rén zhuó ér xiǎo zhī. (Mèng Zǐ • Liáng Huì wáng shàng)

工匠把目料砍消小了。

ช่างไม้เหลาไม้ให้เล็กลง

4) ปรากฏพร้อมกับคำ 後 hòu กลายเป็น 而後 ér hòu ใช้บอกลำดับเวลา ก่อนหลังมีความหมายว่า แล้วค่อย แล้วจึง ตัวอย่าง

仲尼先飯黍而後啗桃。(韓非子•外儲說左下)

Zhòngní xiān fàn shǔ ér hòu dàn táo. (Hán Fēizǐ • Wàixù shuō zuǒxià)

孔子先吃黍子然後再吃桃子。

ขงจื้อกินข้าวโพดก่อนแล้วจึงกินลูกท้อ

ค. คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) เชื่อมคำกริยาหรือคำคุณศัพท์ คำใดคำหนึ่งมักมีคำปฏิเสธอยู่ข้างหน้า ตัวอย่าง

(1) 出污泥而不染，濯清漣而不妖。(周敦頤•愛蓮說)

Chū wū ní ér bù rǎn , zhuó qīng lián ér bù yāo.

(Zhōu Dùnyì • Ài lián shuō)

蓮花從污泥生長卻不受污染，十分純潔但也不妖艷。

เกิดจากโคลนตมแต่ไม่เปดเปื้อนสิ่งสกปรก สะอาดบริสุทธิ์ไร้มลทิน

(2) 不知彼而知己，一勝一負。(孫子兵法•某攻)

Bù zhī bǐ ér zhī jǐ, yī shèng yī fù. (Sūn Zǐ bīnfǎ •Móugōng)

雖然不了解敵人，但是了解自己，那麼有時候能勝利，有時候會失敗。

แม้ว่าไม่รู้จักรศัตรูแต่รู้จักตนเอง ชนะได้ก็แพ้ได้เช่นกัน

2) เชื่อมคำหรือวลีที่มีความหมายตรงกันข้ามกัน ตัวอย่าง

(1) 人誰無過? 過而能改，善莫大焉。(左傳•宣公二年)

Rén shéi wú guò? Guò ér néng gǎi, shàn mò dà yān.

(Zuǒzhuàn •Xuāngōng èrnián)

甚麼人沒有過錯? 有了過錯能夠改正，沒有甚麼比這個更好了。

คนเราใครไม่เคยทำผิดพลาด ทำผิดแต่รู้จักแก้ไข ไม่มีอะไรดีกว่าสิ่งนี้แน่นอน

(2) 得一夫而失一國，與惡而棄好。(左傳•庄公十二年)

Dé yī fū ér shī yī guó , yù è ér qì hǎo. (Zuǒzhuàn •

Zhuāngōng shí'èrnián)

得到一個人卻丟失了一個國家，幫助邪惡的人卻丟棄友好邦國。

ได้คนมาคนหนึ่งแต่ต้องสูญเสียชาติบ้านเมือง ช่วยเหลือคนชั่วแต่ต้อง

สูญเสียมิตรประเทศ

2.1.3 แนวคิดของ 董希謙 Dǒng Xīqiān และ 王松茂 Wáng Sōngmào

Dǒng Xīqiān และ Wáng Sōngmào (1984:180-187) จำแนกความหมายของคำ ér ไว้ 8 ประเภทดังนี้

1. บอกความร่วมกัน มีความหมายเหมือนกับคำ 和 hé หรือ 又 yòu ตัวอย่าง

(1) 強本而節用，則天下不能貧。(荀子•天論)

Qiáng běn ér jié yòng , zé tiānxià bù néng pín.

(Xún Zǐ• Tiānlùn)

加強農業生產又節約費用，那麼天就不能使人貧窮。

เพิ่มผลิตผลทางการเกษตรและประหยัดค่าใช้จ่ายของบ้านเมือง

ประชาชนก็จะไม่ลำบาก

(2) 晉公子廣而儉,文而有禮。(左傳•僖公二十三年)

Jìn gōngzǐ guǎng ér jiǎn , wén ér yǒu lǐ. (Zuǒzhuàn • Xīgōng èrshísān nián)

晉公子重耳志向遠大而又生活儉樸,文辭華美又合乎禮儀。

จินกงจื่ออีคัมน์ในปณิธานอันยิ่งใหญ่และดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายสมถะ
ใช้ภาษาได้อย่างงดงามและรู้จารีตประเพณี

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 強本 qiáng běn “เพิ่มผลิตผลทางการเกษตร” กับ กริยาวลี 節用 jié yòng “ประหยัดค่าใช้จ่ายของบ้านเมือง” ตัวอย่างที่ 2 คำ ér ตัวแรกเชื่อมคำคุณศัพท์สองคำคือ 廣 guǎng “ยิ่งใหญ่” (หมายถึง ยึดมั่นในปณิธานอันยิ่งใหญ่) กับ 儉 jiǎn “เรียบง่ายสมถะ” ส่วนคำ ér ตัวที่สองเชื่อมคำคุณศัพท์ 文 wén “ใช้ภาษาได้อย่างงดงาม” กับกริยาวลี 有禮 yǒulǐ “รู้จารีตประเพณี”

2. บอกความเสริม มีความหมายเหมือนกับคำ 而且 érqiě 並且 bìngqiě

ตัวอย่าง

(1) 君子博學而日參省乎己。(荀子•勸學)

Jūnzǐ bó xué ér rì cān xǐng hū jǐ. (Xún Zǐ • Quàn xué)

君子廣博地學習並且經常省察自己。

วิญญูชนจะเรียนรู้อย่างกว้างขวางแล้วยังหมั่นสำรวจตนเองเป็นนิจ

(2) 以三保勇而多藝,推為長。(清稗類鈔•馮婉貞)

Yǐ Sān Bǎo yǒng ér duō yì , tuī wéi zhǎng.

(Qīngbàilèichāo • Féng Wǎnzhēn)

因為三保勇敢並且會多種武藝,人們推舉他為首領。

เนื่องจากซานเป่ากล้าหาญแล้วยังชำนาญวิทยายุทธหลายแขนง ผู้คนจึงยก
ให้เขาเป็นหัวหน้า

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 博學 bó xué “เรียนรู้อย่างกว้างขวาง” กับกริยาวลี 參省乎己 cān xǐng hū jǐ “หมั่นสำรวจตนเองเป็นนิจ” ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 勇 yǒng “กล้าหาญ” กับนามวลี 多藝 duō yì “วิทยายุทธหลายแขนง”

3. บอกเวลาต่อเนื่อง มีความหมายเหมือนคำ 就 jiù หรือ 便 biàn ตัวอย่าง

(1) (墨子)行十日十夜而至於郢。(墨子·公輸)

(Mò Zǐ) xíng shí rì shí yè ér zhì yú Yǐng. (Mò Zǐ • Gōngshū)

(墨子)走了十天十夜就到了郢都。

(มั่วจื่อ)เดินทางสิบวันสิบคืนก็ถึงเมืองหยัง

(2) 余方心動欲還,而大聲發於水上。(蘇軾·石鍾山記)

Yú fāng xīn dòng yù huán , ér dà shēng fā yú shuǐ shàng. (Sū Shì • Shízhōngshānjì)

我剛心動想回家去,就聽見很大的聲音,從水上發了出來。

พอข้าพเจ้าคิดที่จะกลับบ้าน ทันใดก็มีเสียงดังขึ้นมาจากผิวน้ำ

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 行十日十夜 xíng shí rì shí yè “เดินทางสิบวันสิบคืน” กับกริยาวลี 至於郢 zhì yú yǐng “ถึงเมืองหยัง” ในตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมประโยคสองประโยคคือ 余方心動欲還 Yú fāng xīn dòng yù huán “ข้าพเจ้าคิดที่จะกลับบ้าน” กับ 大聲發於水上 dà shēng fā yú shuǐ shàng “เสียงดังขึ้นมาจากผิวน้ำ”

4. บอกการขยายเนื้อความ ใช้เชื่อมหน่วยขยายกริยากับหน่วยกริยา ตัวอย่าง

(1) 吾嘗終日而思矣,不如須臾之所學也。(荀子·勸學)

Wú cháng zhōng rì ér sī yǐ , bù rú xūyú zhī suǒ xué yě.

(Xúnzǐ • Quàn xué)

我曾經整天地思考,但不如一會兒功夫學習的收穫大。

ข้าพเจ้าครุ่นคิดตลอดวัน แต่กลับไม่มากเท่าได้เรียนรู้เพียงชั่วครู่

(2) 項羽按劍而跽。(史記·項羽本紀)

Xiàng Yǔ àn jiàn ér jì. (Shǐjì • Xiàng Yǔ běnjì)

項羽按著劍長跪下來。

เซียงยุหวี่จับดาบนั่งคุกเข่าลง

ตัวอย่างที่ 1 คำ *ér* เชื่อมคำบอกเวลา 終日 *zhōng rì* “ตลอดวัน” กับคำกริยา 思 *sī* “ครุ่นคิด” ตัวอย่างที่ 2 คำ *ér* กริยาวิเศษณ์ 按劍 *àn jiàn* “จับดาบ” กับคำกริยา 跽 *jì* “นั่งคุกเข่าลง”

5. บอกเหตุและผล มีความหมายเหมือนกับคำว่า 因此 *yīncǐ* 所 *suǒ* yǐ ตัวอย่าง

(1) 表惡其能而不能用也。(資治通鑒•赤壁之戰)

Biǎo è qí néng ér bù néng yòng yě. (Zīzhìtōngjiàn • Chìbì zhī zhàn)

劉表嫉妒劉備的才能因此不能用他。

หลิวเป่ย์ขอวิจารณ์ความสามารถของหลิวเป่ย์ จึงไม่ให้เขาปฏิบัติหน้าที่สำคัญ

(2) 諸人徒見操書言水步八十萬,而各恐懼。(同上)

Zhū rén tú jiàn Cāo shū yán shuǐ bù bāshíwàn, ér gè kǒng shè. (tóngshàng)

這些人只看見曹信上說有八十萬水陸軍,因此就一個個害怕起來。

คนพวกนี้ได้เห็นจดหมายของโจโฉเขียนว่ามีทัพบกและทัพเรือ 800,000

นาย จึงหวาดกลัวไปตามๆกัน

ตัวอย่างที่ 1 表惡其能 *Biǎo è qí néng* “หลิวเป่ย์ขอวิจารณ์ความสามารถของหลิวเป่ย์” เป็นสาเหตุ 不能用也 *bù néng yòng yě* “ไม่ให้เขาปฏิบัติหน้าที่สำคัญ” เป็นผล ในตัวอย่างที่ 2 諸人徒見操書言水步八十萬 *Zhū rén tú jiàn Cāo shū yán shuǐ bù bāshí wàn* “คนพวกนี้ได้เห็นจดหมายของโจโฉเขียนว่ามีทัพบกและทัพเรือ 800,000 นาย” เป็นสาเหตุ 各恐懼 *gè kǒng shè* “กลัวไปตามๆกัน” เป็นผล

6. บอกจุดมุ่งหมาย มีความหมายเหมือนกับคำ 來 *lái* 以便 *yǐbiàn* ตัวอย่าง

(1) 懲山北之塞,出入至於也,聚室而謀。(列子•湯問)

Chéng shān běi zhī sài , chū rù zhì yú yě , jù shì ér móu. (Liè Zǐ •Tāngwèn)

山北沒有出路,出入得繞道,就召來全家人來商量。

ทางเหนือของภูเขาไม่มีทางออก จะเข้าออกหมู่บ้านก็ต้องอ้อมภูเขาไป จึงเรียกชาวบ้านทั้งหมดมาปรึกษาหารือกัน

(2) 爲壇而盟，祭以尉首。(史記·陳涉世家)

Wèi tán ér méng , jì yǐ Wèi shǒu. (Shǐjì • Chén Shè Shìjiā)

建了個土壇，來宣誓結盟，用將尉的頭來設祭。

สร้างแท่นบูชาไว้เพื่อสาบานตนเป็นพันธมิตรต่อกัน และเอาศีรษะของ
เจียงเว่ยมาเซ่นไหว้

(3) 愛其子，則師而教之。(韓愈·師說)

Ài qí zǐ , zé shī ér jiāo zhī. (Hán Yù • Shīshuō)

一個人愛他的孩子，就選擇老師來教他。

คนเราชอบรักลูกของตน จึงหาครูมาอบรมสั่งสอนลูก

ตัวอย่างที่ 1 謀 mào “ปรึกษาหารือกัน” เป็นจุดมุ่งหมายของ 聚室 jù shì “เรียกชาวบ้านมาชุมนุม” ตัวอย่างที่ 2 盟 méng “สาบานตนเป็นพันธมิตรต่อกัน” เป็นจุดมุ่งหมายของ 爲壇 wèi tán “สร้างแท่นบูชา” ในตัวอย่างที่ 3 教之 jiāo zhī “อบรมสั่งสอนลูก” เป็นจุดมุ่งหมายของ 擇師 zé shī “หาครู”

7. บอกเงื่อนไข มีความหมายเหมือนกับ 如果 rúguǒ อาจปรากฏอยู่ต้นประโยคเชื่อม หรือจะปรากฏอยู่ระหว่างภาคประธานกับภาคแสดงก็ได้ ตัวอย่าง

(1) 秦以城求璧而趙不許，曲在趙。(史記·廉頗藺相如列傳)

Qín yǐ chéng qiú bì ér Zhào bù xǔ , qū zài Zhào.

(Shǐjì • Lián Pō Lìn Xiàngú lièzhuàn)

秦國以城換和氏璧，如果趙國不允許，那趙國就理虧。

รัฐฉินเอาเมืองไปแลกกับหยกเหอชือปี้ หากรัฐจ้าวไม่ยินยอม รัฐจ้าวก็จะเสียคำพูด

(2) 人而無知，與木何異？(神滅論)

Rén ér wú zhī , yǔ mù hé yì? (Shénmièlùn)

人如果沒有知覺，和樹木有甚麼兩樣？

คนเราหากไร้ความรู้สึก จะต่างอะไรกับต้นไม้

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér ปรากฏอยู่ต้นประโยคเชื่อม 趙不許 Zhào bù xǔ “รัฐจ้าวไม่ยินยอม” ตัวอย่างที่ 2 คำ ér ปรากฏอยู่ระหว่างประธานคือ 人 rén “คน” กับภาคแสดงคือ 無知 wú zhī “ไร้ความรู้สึกรู้สึก”

8. บอกความขัดแย้ง มีความหมายเหมือนกับ 然而 rán'ér 可是 kěshì อาจใช้เชื่อมวลี 2 วลีหรือประโยค 2 ประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน ตัวอย่าง

(1) 自是之後, 俠者極眾, 而無足數也。(漢書•遊俠傳)

Zì shì zhī hòu , xiá zhě jí zhòng , ér wú zú shǔ yě.

(Hànshū • Yóuxiázhuan)

從此以後, 俠義之士很多, 然而沒有值得一提的。

หลังจากนี้ จอมยุทธ์จะมากหลายแต่ไม่มีสักคนควรค่าที่จะเอ่ยถึง

(2) 生之者甚少, 而靡之者甚多。(賈誼•論積貯疏)

Shēng zhī zhě shēn shǎo , ér mǐ zhī zhě shēn duō.

(Jiǎ Yì • Lùnjīzhùshū)

生產糧食的人很少, 可是浪費糧食的人很多。

คนที่ผลิตเสบียงอาหารมีน้อยแต่คนที่ใช้อย่างสิ้นเปลืองมีมาก

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมประโยค 2 ประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกันคือ 俠者極眾 xiá zhě jí zhòng “จอมยุทธ์ผู้กล้าจะมากหลาย” และ 無足數也 wú zú shǔ yě “ไม่มีสักคนควรค่าที่จะเอ่ยถึง” ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมประโยค 2 ประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกันคือ 生之者甚少 Shēng zhī zhě shēn shǎo “คนที่ผลิตเสบียงอาหารมีน้อย” และ 靡之者甚多 mǐ zhī zhě shēn duō “คนที่ใช้อย่างสิ้นเปลืองมีมาก”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคำเชื่อมในภาษาไทย

การศึกษาเกี่ยวกับคำเชื่อมในภาษาไทยมีผู้ศึกษาไว้หลายท่านด้วยกัน ซึ่งต่างก็แบ่งประเภทของคำเชื่อมไว้แตกต่างกัน ดังนี้

2.2.1 แนวคิดของพระยาอุปกิตศิลปสาร

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2511: 105-107) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ หลักภาษาไทย ว่า สันธาน หมายถึงคำซึ่งใช้เชื่อมถ้อยคำให้ติดต่อกันเป็นเรื่องเดียวกัน ใช้เชื่อมคำ ประโยค และความให้ติดต่อกันเป็นเรื่องเดียวกัน มีอยู่ 3 ประเภทคือ

1. เชื่อมคำให้ติดต่อกัน เช่น กับ และ
2. เชื่อมประโยคให้ติดต่อกัน เช่น และ
3. เชื่อมความให้ติดต่อกัน มี 2 ประเภท คือ

ก. เชื่อมความตอนต้นกับตอนต่อไปให้ติดกัน เช่น เพราะฉะนั้น เหตุฉะนั้น แต่แท้จริง

ข. เชื่อมความในประโยคเดียวกัน หรือเรื่องเดียวกันให้ได้รับความติดต่อกัน

สละสลวยขึ้น เช่น ก็

นอกจากนี้ คำสันธานอาจไม่จำเป็นต้องอยู่ระหว่างประโยค หรือระหว่างความเสมอไป จะไว้ในตำแหน่งใดก็ได้ คำสันธานบางคำมีคำอื่นคั่นอยู่ เช่นคำ ทั้ง.....และ ถึง.....ก็ เป็นต้น

พระยาอุปกิตศิลปสารแบ่งชนิดของสันธานในภาษาไทยออกเป็น 7 ชนิดคือ

1. เชื่อมความคล้อยตามกัน มี 2 ประเภท คือ

ก. เชื่อมความที่มีเวลาต่อเนื่องกัน ได้แก่ ก็.....จึง ครั้น.....จึง ครั้น.....ก็ เมื่อ...ก็

พอ...ก็ ตัวอย่าง

เขาอาบน้ำแล้วจึงกินข้าว

พอฝนตกฉันก็นอน

ข. เชื่อมความให้รวมกัน ได้แก่ กับ และ ก็ได้ ก็ได้ ทั้ง ทั้ง...ก็ ทั้ง...และ

ทั้ง...กับ ตัวอย่าง

ขายกินข้าวกับกินขนม

ยานี้ใช้กินก็ได้ ใช้ทาก็ได้

2. เชื่อมความที่ขัดแย้งกัน ได้แก่ แต่ แต่ว่า แต่ทว่า ถึง...ก็ กว่า...ก็ ตัวอย่าง

ถึงเขาสู้ไม่ได้เขาก็ไม่กลัว

เขานอนแต่เขาไม่หลับ

3. เชื่อมความต่างต่อนกัน ได้แก่ ฝ่าย ส่วน ฝ่ายว่า ส่วนว่า อนึ่ง อีกประการหนึ่ง ตัวอย่าง นายกนายขสองพี่น้อง นาย ก ช่วยบิดาทำงานที่บ้าน ฝ่ายนายขนั้นบิดาส่งไปเรียนหนังสือ
4. เชื่อมความที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กัน คือ เชื่อมความที่เป็นผลของความเบื้องต้น ได้แก่ จึง ฉะนั้น ฉะนั้น...จึง เพราะฉะนั้น เหตุฉะนี้ ตัวอย่าง
 นำเน่ายุ่งจึงชุม
 เขาไม่อยากเกี่ยวข้องกับใคร ฉะนั้นเขา จึงไม่คอยคบเพื่อน
5. เชื่อมความที่เลือกเอา ได้แก่ หรือ มิฉะนั้น ไม่เช่นนั้น หรือมิฉะนั้น ไม่...ก็ ตัวอย่าง
 ท่านชอบขาวหรือดำ
 ท่านต้องทำงานมิฉะนั้นจะต้องลาออก
6. เชื่อมความที่แบ่งรับรอง คือ สันธานที่ใช้เชื่อมความซึ่งบอกภาคคะเน หรือบอกแบ่ง รับแบ่งผู้ ได้แก่ ถ้าและ ถ้า...ก็ ตัวอย่าง
 ถ้าฝนไม่ตกฉันก็จะไป
7. เชื่อมเพื่อให้ความสะดวก อาจใส่ไว้ต้นข้อความ ได้แก่ ทำไมกับ อันว่าหรือใส่ในที่ต่างๆ ได้แก่ ก็ หรือบางครั้งอาจเป็นคำประสม ได้แก่ อย่างไรก็ดี อย่างไรก็ตาม ตัวอย่าง
 เราก็คือมนุษย์คนหนึ่งนี่นา
 เราก็คือไม่เลวเท่าไรนัก

2.2.2 แนวคิดของคุษฎีพร ชำนิโรคสานต์

คุษฎีพร ชำนิโรคสานต์ (2512 : 23-35, 36-75) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคำเชื่อมอนุพากย์* ไว้ว่าคำเชื่อมอนุพากย์อาจแบ่งตามตำแหน่งได้ 3 ชนิด คือ

ก. คำเชื่อมต้น ได้แก่คำเชื่อมที่มีตำแหน่งอยู่ต้นอนุพากย์เสมอไม่ว่าอนุพากย์นั้นจะมีหน่วยประธานอยู่ด้วยหรือไม่ก็ตาม ตัวอย่าง

- อนุพากย์ที่มีหน่วยประธานอยู่ด้วย เช่น

ดอกไม้ / ที่คุณซื้อมา / เห็นแล้ว

ฉันไม่ชอบเขา / เพราะเขาชอบดูถูกคนอื่น

* อนุพากย์หมายถึงประโยคสามัญที่ลดฐานะลงเป็นส่วนหนึ่งของประโยคใหญ่ ประโยคใหญ่ในที่นี้หมายถึงประโยคซับซ้อนและประโยคผสมที่ประกอบด้วยอนุพากย์ตั้งแต่ 2 อนุพากย์ขึ้นไป อนุพากย์อาจแบ่งออกเป็น 4 ชนิดตามหน้าที่ได้แก่ อนุพากย์นาม อนุพากย์คุณศัพท์ อนุพากย์วิเศษณ์ อนุพากย์หลัก

- อนุพากย์ที่ไม่มีหน่วยประธานอยู่ด้วย เช่น
แดงไม่ไปโรงเรียน / เพราะไม่สบาย
ฉันเคยอ่านเรื่องเมืองอุทอง / แต่ไม่เคยไปที่นั่น

ข. คำเชื่อมใน ได้แก่คำเชื่อมที่ปกติจะมีตำแหน่งอยู่หลังหน่วยประธานของอนุพากย์ แต่ในกรณีที่อนุพากย์ไม่มีหน่วยประธานปรากฏอยู่ด้วย คำเชื่อมจะอยู่ต้นอนุพากย์ก็ได้ ตัวอย่างเช่น

- อนุพากย์ที่มีหน่วยประธานอยู่ด้วย เช่น
แดงไม่สบาย / เขาเลยไม่มาโรงเรียน
- อนุพากย์ที่ไม่มีหน่วยประธานอยู่ด้วย เช่น
แดงไม่สบาย / เลยไม่มาโรงเรียน

ค. คำเชื่อมขนาบ ได้แก่คำเชื่อมที่ปกติจะขนาบหน่วยประธานของอนุพากย์ แต่ในกรณีที่ไม่มีหน่วยประธาน คำเชื่อมขนาบจะอยู่ต้นอนุพากย์ก็ได้ ตัวอย่าง

- อนุพากย์ที่มีหน่วยประธานอยู่ด้วย เช่น
แดงไม่สบาย / แต่เขาก็ยังมาโรงเรียน
- อนุพากย์ที่ไม่มีหน่วยประธานอยู่ด้วย
แดงไม่สบาย / แต่ก็ยังไม่มาโรงเรียน

คำเชื่อมอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดตามลักษณะของการประกอบคือ คำเชื่อมเดี่ยว และคำเชื่อมผสม

ก. คำเชื่อมเดี่ยว ได้แก่คำเชื่อมที่ประกอบด้วยคำเชื่อมคำเดียว ตัวอย่าง

เขาพยายามทำ / แต่ไม่สำเร็จ

เขาต้องมา / นอกเสียจากเขาหาบ้านไม่พบ

ข. คำเชื่อมผสม แบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ คำเชื่อมผสมและคำเชื่อมซ้อน

1) คำเชื่อมผสม ได้แก่คำเชื่อมที่ประกอบด้วยคำเชื่อมเดี่ยว 2 คำ คำหนึ่งอาจปรากฏตามลำพังโดยที่ยังทำหน้าที่เหมือนคำเชื่อมผสม และคงความหมายเหมือนเดิม ส่วนคำเชื่อมอีกคำหนึ่งอาจจะใช้ตามลำพังได้ แต่จะทำหน้าที่ต่างจากเดิม ตัวอย่าง

ฉันจะไปเยี่ยมเพื่อน / หลังจากที่ไปซื้อของแล้ว

คำเชื่อมผสม หลังจากที่ เป็นคำเชื่อมอนุพากย์วิเศษณ์ประกอบด้วยคำเชื่อมเดี่ยว 2 คำ คือ หลังจาก และ ที่ คำ หลังจาก อาจจะปรากฏตามลำพังได้โดยที่ความหมายของประโยคใหญ่คงเดิม และยังทำหน้าที่เหมือนเดิม เช่น

ฉันจะไปเยี่ยมเพื่อน / หลังจากไปซื้อของแล้ว

หลังจาก เป็นคำเชื่อมอนุพากย์วิเศษณ์ ส่วนคำเชื่อม ที่ อาจจะปรากฏตามลำพังได้ แต่ทำหน้าที่ต่างจากเดิม เช่น

ฉันจะไปเยี่ยมเพื่อน / ที่อยู่แถวยมราช

ที่ เป็นคำเชื่อมสัมพัทธ์ เชื่อมอนุพากย์คุณศัพท์

2) คำเชื่อมซ้อน อาจแบ่งแยกย่อยออกเป็น 2 ชนิด

(1) ประกอบด้วยคำเชื่อมเดี่ยว 2 คำ ตัวอย่าง

ถ้าเพื่อ คุณพบแดง / ช่วยให้เงินเขาด้วยนะ

ถ้าเพื่อ เป็นคำเชื่อมอนุพากย์วิเศษณ์ ประกอบด้วยคำเชื่อมเดี่ยว ถ้า และ เพื่อ แต่ละคำอาจปรากฏตามลำพังแทนที่คำเชื่อมซ้อนได้ โดยที่ความหมายของประโยคใหญ่ยังคงเดิมเช่น

ถ้า คุณพบแดง / ช่วยให้เงินเขาด้วยนะ

เพื่อ

(2) ประกอบด้วยคำเชื่อมเดี่ยว 1 คำและคำเชื่อมผสม 1 คำ ตัวอย่าง

ถ้าเพื่อว่าคุณจะไปข้างนอก / คุณช่วยปิดหน้าต่างด้วย

ถ้าเพื่อว่า เป็นคำเชื่อมอนุพากย์วิเศษณ์ประกอบด้วยคำเชื่อมเดี่ยว ถ้า และคำเชื่อมผสม เพื่อว่า แต่ละคำอาจปรากฏตามลำพังแทนที่คำเชื่อมซ้อนได้โดยที่ความหมายใหญ่ของประโยคยังคงเดิม เช่น

ถ้า คุณจะไปข้างนอก / คุณช่วยปิดหน้าต่างด้วย

เพื่อว่า

คำเชื่อมอาจจะแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดตามหน้าที่ คือ

- ก. คำเชื่อมสามัญ
- ข. คำเชื่อมสัมพันธ์

ก. คำเชื่อมสามัญ ได้แก่คำเชื่อมที่ทำหน้าที่เชื่อมอนุพากย์ 2 อนุพากย์เท่านั้น เช่น

ลูกไม่ยอมนอน / เพราะ เกออยากดูโทรทัศน์

คุณจะไปตลาด / หรือจะ ไปไหน

ข. คำเชื่อมสัมพันธ์ ได้แก่คำเชื่อมที่เชื่อมอนุพากย์ 2 อนุพากย์และทำหน้าที่เป็นส่วนประกอบของอนุพากย์ โดยอาจจะเป็นหน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง หรือหน่วยกรรมรองของอนุพากย์ด้วย เช่น

เด็ก / ที่มาหาคุณ / ว่า เริงดี

ป / ส / ต / - โครงสร้างของอนุพากย์คุณศัพท์*

ป / อ - โครงสร้างของประโยคใหญ่

ที่ เป็นคำเชื่อมสัมพันธ์ เชื่อมอนุพากย์หลัก เด็กว่าเริงดี กับอนุพากย์คุณศัพท์ ที่มาหาคุณ และทำหน้าที่หน่วยประธาน (ป) ของอนุพากย์นี้ด้วย

คำเชื่อมของอนุพากย์มีอยู่ 3 ชนิดด้วยกัน ได้แก่

- ก. คำเชื่อมของอนุพากย์นาม
- ข. คำเชื่อมของอนุพากย์คุณศัพท์
- ค. คำเชื่อมของอนุพากย์วิเศษณ์

ก. คำเชื่อมของอนุพากย์นาม

คำเชื่อมของอนุพากย์นามทุกคำจะปรากฏต้นอนุพากย์เป็นคำเชื่อมต้นเสมอ มีอยู่ 7 คำ ได้แก่ ว่า ที่ การที่ อย่าง ที่ว่า ตามที่ว่า อย่างที่ ซึ่งเป็นคำเชื่อมสามัญ คำเชื่อมเหล่านี้จะปรากฏอยู่ต้นประโยคใหญ่ หรือภายในประโยคใหญ่ก็ได้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ

* ป หมายถึงหน่วยประธาน ส หมายถึงหน่วยกรรม ท หมายถึงหน่วยทวิกรรม ต หมายถึงหน่วยกรรมตรง ร หมายถึงหน่วยกรรมรอง

1) คำ ว่า ปรากฏอยู่ต้นอนุพากษ์นามซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมตรงของประโยคใหญ่
เสมอและอนุพากษ์นามนี้จะไม่ปรากฏต้นประโยค ตัวอย่าง

ส / ต รู้ใหม่ / ว่าฉันจะไปอเมริกาเดือนหน้า

ป ท ร / ต เขาบอกฉัน / ว่าเขาจะเรียนต่ออีก

2) คำเชื่อมอีก 6 คำจะขึ้นต้นอนุพากษ์นามซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยประธาน หรือ
หน่วยกรรมตรงของประโยคใหญ่ก็ได้ ตัวอย่าง

ป / อ ที่เธอแสดงกริยาเช่นนั้น / ไม่ดีเลย

ต / ป ส ที่เขาพูด / ฉันไม่เชื่อ

ข. คำเชื่อมของอนุพากษ์คุณศัพท์

คำเชื่อมของอนุพากษ์คุณศัพท์ทุกคำจะปรากฏต้นอนุพากษ์ เป็นชนิดคำเชื่อม
ต้นเสมอ แต่จะไม่เคยปรากฏต้นประโยคใหญ่เลย เท่าที่พบในภาษาพูดมี 4 คำคือ ที่ ซึ่ง ที่ว่า อย่างที่
ที่ปรากฏในภาษาเขียนมี 4 คำคือ อัน ดัง ผู้ ดังที่ คำเชื่อมเหล่านี้เป็นคำเชื่อมเดี่ยว ตัวอย่าง

อากาศ เวลา / ที่ ฝนหายใหม่ๆ / สดชื่นดี

เวลา / ที่ ฝนหายใหม่ๆ / อากาศสดชื่นดี

ค. คำเชื่อมอนุพากษ์วิเศษณ์

คำเชื่อมอนุพากษ์วิเศษณ์จะปรากฏต้นอนุพากษ์เป็นชนิดคำเชื่อมต้นเสมอ และ
อาจจะแบ่งคำเชื่อมอนุพากษ์วิเศษณ์ตามความหมายออกเป็นกลุ่มๆ ได้ 7 กลุ่มดังนี้

1) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเวลา คำเชื่อมกลุ่มนี้มี 41 คำดังนี้

ก) คำเชื่อมเดี่ยว 19 คำ ได้แก่ ก่อน กว่า ก่อนหน้า หลัง หลังจาก พอ
ทันทีที่ ขณะที่ ระหว่าง จนกระทั่ง เวลา ในเวลา เมื่อ ตั้งแต่ ครั้ง คราว ตอน

ข) คำเชื่อมผสม 9 คำ ได้แก่ ก่อนที่ ตั้งแต่ก่อน หลังจาก ที่ ระหว่างที่ ใน
ระหว่างที่ จนกว่า เวลาที่ ในเวลาที่ ตอนที่

ค) คำเชื่อมซ้อน 13 คำ ได้แก่ เมื่อก่อนที่ ก่อนหน้าที่ เมื่อตอน
เมื่อครั้ง เมื่อคราว เมื่อเวลา ตั้งแต่เมื่อ ตั้งแต่ครั้ง ตั้งแต่ตอน ตั้งแต่คราว จนกระทั่ง ครั้น

2) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับสถานที่ คำเชื่อมกลุ่มนี้มี 3 คำ ได้แก่

ก) คำเชื่อมเดี่ยว 2 คำ คือ แถว ตรงที่

ข) คำเชื่อมผสม 1 คำ คือ แถวๆที่

3) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเหตุ คำเชื่อมกลุ่มนี้มี 5 คำ ได้แก่

ก) คำเชื่อมเดี่ยว 3 คำ คือ เพราะ ก็เพราะ ที่

ข) คำเชื่อมผสม 2 คำคือ เพราะว่า ก็เพราะว่า

คำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเหตุ ซึ่งจะปรากฏในภาษาเขียนเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ด้วย เนื่องด้วย เนื่องจาก เนื่องจากว่า ด้วยเหตุที่ ด้วยเหตุว่า ด้วยเหตุที่ว่า โดยเหตุที่ โดยเหตุว่า โดยเหตุที่ว่า

4) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับความมุ่งหมาย คำเชื่อมกลุ่มนี้มี 6 คำ ได้แก่

ก) คำเชื่อมเดี่ยว 4 คำ คือ เพื่อ ก็เพื่อ เพื่อให้ ก็เพื่อให้

ข) คำเชื่อมผสม 2 คำคือ เพื่อที่ เพื่อว่า

5) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเงื่อนไข คำเชื่อมกลุ่มนี้มี 29 คำ ได้แก่

ก) คำเชื่อมเดี่ยว 15 คำ คือ ถ้า หาก เมื่อ แม้ ถึง ทั้งๆ ทั้งที่ ต่อเมื่อ ก็

ต่อเมื่อ เมื่อ ในเมื่อ นอกจาก นอกเสียจาก เว้นแต่ เว้นเสียแต่

ข) คำเชื่อมผสม 8 คำคือหากว่า เผื่อว่า แม้ว่า ทั้งๆ ที่ นอกจากว่า เว้นแต่ว่า เว้นเสียแต่ว่า

ค) คำเชื่อมซ้อน 6 คำคือ ถ้าหาก ถ้าหากว่า ถ้าเผื่อว่า ถึงแม้ ถึงแม้ว่า

คำเชื่อมเกี่ยวกับเงื่อนไขที่ปรากฏในงานเขียนส่วนใหญ่ ได้แก่ ถ้าหาก ถึงหากว่า แม้แม้ว่า ถึงแม้ว่า ถ้าแม้ว่า

6) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการประมาณ

ก) เกี่ยวกับการประมาณโดยการเปรียบเทียบ มี 5 คำ คือ เท่าที่ เท่ากับที่ อย่างกับ ราวกับ กว่าที่ ทั้ง 5 คำนี้เป็นคำเชื่อมเดี่ยวทั้งสิ้น

คำเชื่อมกลุ่มนี้ซึ่งจะปรากฏในงานเขียนส่วนมาก ได้แก่ คู่จ คู่จดัง ดังหนึ่ง ปานเสมียน เสมือนหนึ่ง ประหนึ่ง ปานประหนึ่ง ประคจ

ข) เกี่ยวกับการประมาณโดยการบอกผล มี 4 คำ

- คำเชื่อมเดี่ยว 3 คำคือ จน กระทั่ง ขนาด

- คำเชื่อมซ้อน 1 คำ คือ จนกระทั่ง

7) กลุ่มคำเชื่อมที่ให้ความหมายเกี่ยวกับลักษณะ มี 7 คำคือ

ก) คำเชื่อมเดี่ยว 3 คำ คือ ตาม อย่าง โดย

ข) คำเชื่อมผสม 3 คำ คือ ตามที่ อย่างที่ โดยที่

ค) คำเชื่อมซ้อน 1 คำ คือ ตามอย่างนี้

2.2.3 แนวคิดของ นววรรณ พันธุมธา

นววรรณ พันธุมธา (2527: 55-70) กำหนดเรียกหน่วยที่ทำหน้าที่ในการเชื่อมว่า คำเชื่อม เนื่องจาก นววรรณ พันธุมธา ให้ความหมายเป็นเกณฑ์สำคัญในการวิเคราะห์ไวยากรณ์ไทย จึงได้จำแนกประเภทของคำเชื่อมตามเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์ออกเป็น 17 ประเภท ดังนี้

1. คำเชื่อมบอกเจ้าของ ใช้หน้าคำนามที่บอกเจ้าของ ได้แก่ ของ แห่ง ตัวอย่าง
 ขนมของเธอร่อยมาก
 นี่คื้ออาณาจักรแห่งความยุติธรรม
2. คำเชื่อมบอกผู้มีส่วนร่วม ใช้หน้าคำนามที่บอกผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ กับ
 ตัวอย่าง
 คุณเคยพบกับน้องชายของผมแล้วหรือยัง
 ผมดีใจที่พี่กับน้องได้พบหน้ากันเสียที
3. คำเชื่อมบอกแหล่ง ใช้หน้าคำนามที่บอกแหล่งของสิ่งต่างๆ มีหลายประเภท
 ได้แก่
 - 3.1 คำเชื่อมบอกแหล่งที่มีสิ่งต่างๆ ตัวอย่าง
 น้องไปแอบยีนอยู่หลังตู้
 แจกกันบนโต๊ะตะกลงมาแตก
 - 3.2 คำเชื่อมบอกแหล่งเดิมของสิ่งต่างๆ ตัวอย่าง
 ข้าพเข้าได้พระพุทธรูปองคันนี้จากเจ้านายพระองค์หนึ่ง
 กระดายแผ่นนี้ปลิวมาจากโตะมุมห้อง
 - 3.3 คำเชื่อมบอกจุดหมายของสิ่งต่างๆ ตัวอย่าง
 เราจะใ้รางวัดแก่เขา
 เขามุ่งเดินทางไปยังสถานที่ที่เขาเ้นในใน
4. คำเชื่อมบอกเครื่องมือ ใช้หน้าคำนามที่บอกเครื่องมือ ได้แก่ ด้วย กับ โดย
 ตัวอย่าง
 เขากินข้าวกับมือ
 เด็กๆไปรองเรียนดูยรถประจำทาง

5. คำเชื่อมบอกเวลา แยกเป็น 5 ชนิด คือ

5.1 คำเชื่อมบอกเวลาก่อน ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดก่อนได้แก่
หลังจาก พอ ทันทีที่ หลังจากที พอเวลา ครั้น ตัวอย่าง

พอเขาเห็นฉัน เขาก็รีบออกจากบ้าน

หลังจากวันที่ฉันดูแก็ แก่ก็กลับไปทำงานใหม่

5.2 คำเชื่อมบอกเวลาภายหลัง ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิด
ภายหลัง ได้แก่ ก่อน กว่า ก่อนหน้า ก่อนที่ ตั้งแต่ก่อน ก่อนหน้าที่ เมื่อก่อนที่ เมื่อก่อน แล้ว
แล้ว...ก็ แล้ว...เลย แล้วถึง แล้ว...ก็เลย ต่อมา ตัวอย่าง

คุณต้องเอารถไปคืนเขาก่อนเขาคืน

ฉันไปหาเพื่อน แล้วฉันก็เลยกินข้าวกลางวันกับเขา

5.3 คำเชื่อมบอกเวลาเดียวกัน ใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุการณ์ที่เกิดใน
ในเวลาเดียวกันกับประโยคหน้า ได้แก่ เมื่อคราว ขณะที่ ในขณะที่ ระหว่างที่ ตอน เมื่อเวลา ใน
เวลา ในเวลาที่ ตอนที่ เวลาที่ เมื่อตอนที่ เมื่อตอน เมื่อครั้ง เมื่อเวลา ตัวอย่าง

คุณแม่เป็นลม เมื่ออ่านจดหมายจบ

ตอนที่คุณไม่อยู่ มีคนโทรศัพท์มา 2 ราย

5.4 คำเชื่อมบอกเวลาสิ้นสุด ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ในประโยคหน้า
สิ้นสุดลงเมื่อใด ได้แก่ จน กระทั่ง จนกว่า จนกระทั่ง ตัวอย่าง

เขาทำงานอยู่จนการโรงปิดห้อง

ผมจะรอจนกว่าคุณจะเสร็จธุระ

5.5 คำเชื่อมบอกเวลาเริ่มต้น ใช้หน้าประโยคที่แสดงว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นใน
ประโยคหน้าเริ่มขึ้นเมื่อใด ได้แก่ ตั้งแต่ ตั้งแต่เมื่อ ตั้งแต่ครั้ง ตั้งแต่ตอน นอกจากนั้น ตัวอย่าง

ผมไปถึงที่ร้านกาแฟตั้งแต่ร้านยังไม่เปิด

เรารู้จักกันตั้งแต่ครั้งผมไปทำงานที่เชียงใหม่

6. คำเชื่อมบอกลักษณะ ใช้หน้าหน้าคำนามหรือประโยคที่บอกลักษณะ ได้แก่ โดย
ด้วย ตัวอย่าง

เขาทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

เขาตายโดยไม่ได้สังเวยใครๆเลย

7. คำเชื่อมบอกความคล้ายตาม ใช้หน้าหน้าคำนามหรือประโยคที่บอกความหมาย ทำนองเดียวกันไปในทำนองเดียวกัน ไม่ขัดกัน ได้แก่ ก็ รวมทั้ง ทั้ง และ อีกประการหนึ่ง อีกนัยหนึ่ง ไหน ก็ดี นอกจาก ไปจาก ตลอดทั้ง ตัวอย่าง

พอเขามา ฉันก็ไป

เขาทั้งรับราชการทั้งทำธุรกิจส่วนตัว

8. คำเชื่อมบอกการเปรียบเทียบ ใช้หน้าหน้าคำนามหรือประโยคที่แสดงการเปรียบเทียบ ได้แก่ กว่า เท่าที่ เท่ากับที่ อย่างกับ ราว ราวกับ ราวกับว่า กว่าที่ ประดุจดัง ดังหนึ่ง คล้ายๆกับว่า ประดุจว่า เช่นเดียวกัน ในทำนองเดียวกัน เสมือนหนึ่ง ฉนั้นใด ฉนั้นนั้น อย่างไร อย่างนั้น ตัวอย่าง

เขายิ้มกับกับฉันราวกับรู้จักฉันดี

9. คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง ใช้หน้าหน้าประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกับประโยคที่กล่าวมาแล้ว ได้แก่ แต่ แต่ว่า ส่วน ทว่า ถึง ตัวอย่าง

ฉันเห็นเขา แต่เขาไม่เห็นฉัน

เราพยายามช่วยเขา แต่ไม่ได้บอกเขาว่าจะช่วย

10. คำเชื่อมบอกความให้เลือกเอา ใช้หน้าหน้าคำนามหรือประโยคที่มีความหมายให้เลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง ได้แก่ หรือ หรือไม่ก็ หรือหรือไม่เช่นนั้น หรือว่า ไม่เช่นนั้น ตัวอย่าง

นิศควรจะออกจากโรงเรียนหรือไม่ก็หางานพิเศษทำ

เรายังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะซื้อของขวัญหรือให้เงินเขา

11. คำเชื่อมบอกเหตุ ใช้หน้าหน้าประโยคที่แสดงเหตุ แยกเป็น 3 ชนิด คือ

11.1 คำเชื่อมบอกเหตุใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุแล้วทำให้เกิดผลคล้ายตาม ได้แก่ เพราะ ด้วยเหตุที่ โดยเหตุที่ เพราะว่า เนื่องจาก เนื่องด้วย ด้วย ทั้งนี้เพราะ ก็เพราะ ก็ เพราะว่า เพราะเหตุที่ ตัวอย่าง

ใครๆเกรงใจเขา เพราะเขาเป็นประธานบริษัท

ใครๆเกรงใจเขา ด้วยเหตุที่เขาเป็นประธานบริษัท

11.2 คำเชื่อมบอกเหตุใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุซึ่งเป็นเงื่อนไขให้เกิดผลคล้ายตาม ได้แก่ ถ้า หาก ถ้าหากว่า ต่อเมื่อ ก็ต่อเมื่อ ในเมื่อ เว้นแต่ นอกจาก เว้นเสียแต่ว่า นอกจากว่า นอกเสียจากว่า หากว่า เว้นแต่ว่า ถ้าเพื่อ ถ้าแม้ว่า ตัวอย่าง

ถ้าคุณไป ฉันก็จะไป

ฉันจะไปต่อเมื่อคุณไป

11.3 คำเชื่อมบอกเหตุใช้หน้าประโยคที่แสดงเหตุแล้วทำให้เกิดผลขัดแย้ง
ได้แก่ แม้ ถึง แม้ว่า ทั้งที่ ทั้งๆที่ ถึงแม้ ถึงแม้ว่า ถึงหาก ตัวอย่าง

แม้ว่าคุณจะไป ฉันก็จะไม่ไป

ฉันไม่ไปถึงหากคุณจะไป

12. คำเชื่อมบอกผล ใช้หน้าประโยคที่แสดงผลได้แก่ จึง เลย จน ดังนั้น ในที่สุด
ถึงกับ ก็เลย ด้วยเหตุนี้ เหตุฉะนั้น ฉะนั้น เพราะฉะนั้น ผลที่สุด จนกระทั่ง ตัวอย่าง

เขาเป็นประธานบริษัท ใครๆจึงเกรงใจ

เขาทำงานดีจนใครๆชม

13. คำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย ใช้หน้าคำนามหรือประโยคที่แสดงจุดมุ่งหมายได้แก่
เพื่อ ก็เพื่อ เพื่อที่ เพื่อว่า เพื่อ สำหรับ ให้ ตัวอย่าง

เขาทำงานหนักเพื่อลูกจะได้สบาย

แม่ดูน้องให้ฉันหายโกรธ

14. คำเชื่อมบอกเนื้อความ ใช้หน้าคำนามหรือประโยคที่บอกเนื้อความ ได้แก่ ว่า ตัวอย่าง

เขาบอกใครๆว่าเขาจะไปต่างประเทศปีหน้า

เขาคิดว่าไม่มีใครรู้ทันเขา

15. คำเชื่อมบอกการจำกัด ใช้หน้าประโยคซึ่งใช้จำกัดความหมายของคำนามหรือ
คำกริยาให้แคบเข้าได้แก่ ที่ ซึ่ง อัน ตัวอย่าง

เขาอยู่ในบ้านที่หรูหราใหญ่โต

เขาเสียใจที่ลูกไม่ฟังเขา

16. คำเชื่อมบอกสิ่งกำหนด ใช้หน้าคำนามที่กำหนดให้กริยาเป็นเช่นนั้น ตัวอย่าง

เธอควรพูดตามความเป็นจริง

เราจัดการทรัพย์สินของเขาตามพินัยกรรม

17. คำเชื่อมแสดงตัวอย่าง ใช้หน้าคำหรือประโยคที่แสดงตัวอย่าง ได้แก่ เป็นต้นว่า
เช่น ดังเช่น อาทิเช่น ตัวอย่าง

คุณควรจะพักผ่อน เป็นต้นว่า ไปดูหนังดูละครบ้าง

เราควรทำตัวให้เป็นประโยชน์ เช่น ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน

2.3 สรุปผลการปริทัศน์วรรณกรรม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารภาษาจีนพบว่านักไวยากรณ์จีนใช้เกณฑ์ต่างๆกันในการศึกษาหน้าที่และความหมายของคำ ér ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

Wáng Lì จำแนกหน้าที่ของคำ ér ออกเป็น 3 ประเภทคือ เชื่อมความคล้ายตามกัน เชื่อมความขัดแย้งกัน และเชื่อมหน่วยหลักกับหน่วยขยาย Guō Xīliáng กล่าวว่าคำ ér ใช้ในโครงสร้างต่างๆ 3 แบบ ได้แก่ โครงสร้างความรวม โครงสร้างหน่วยหลัก-หน่วยขยาย และโครงสร้างประธาน-ภาคแสดง จะเห็นว่า Wáng Lì และ Guō Xīliáng ศึกษาลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำ ér เป็นหลักแต่ไม่ได้ลงลึกในรายละเอียดทางอรรถศาสตร์มากนัก

Hé Lèshì จำแนกหน้าที่ของคำ ér ไว้ 3 ประเภท ได้แก่ คำเชื่อมบอกความร่วมมือกัน คำเชื่อมบอกความคล้ายตาม และคำเชื่อมบอกความขัดแย้ง ผู้วิจัยเห็นว่าคำเชื่อมบอกความคล้ายตามของ Hé Lèshì มีลักษณะค่อนข้างซับซ้อน เพราะรวมความหมายที่แสดงเวลา ความหมายที่แสดงการขยายเนื้อความ และความหมายที่แสดงเหตุผลและจุดมุ่งหมายเข้าไว้ด้วยกัน หากพิจารณาตามเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์แล้ว ความสัมพันธ์ที่แสดงเวลาและความสัมพันธ์ที่แสดงเหตุผลและจุดมุ่งหมายอาจจัดว่าเป็นลักษณะของการคล้ายตามกันอย่างหนึ่ง เพราะเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์อาจเกิดขึ้นต่อเนื่องกันไปตามลำดับเวลา เหตุการณ์หนึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดผลบางอย่างคล้ายตามมา หรืออาจเกิดขึ้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งได้ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์ที่แสดงการขยายความนั้น ส่วนหนึ่งจะทำหน้าที่ไปขยายความของอีกส่วนหนึ่ง ส่วนที่ขยายความจะเรียกว่าหน่วยขยาย และส่วนที่ถูกขยายจะเรียกว่าหน่วยหลัก ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยหลักกับหน่วยขยายจึงมีได้หลายแบบเช่น บอกสภาพ บอกปริมาณ บอกวิธีการ บอกเวลา หรือบอกสถานที่ก็ได้ ด้วยเหตุนี้จึงควรแยกคำ ér ที่แสดงการขยายเนื้อความออกมาอีกหนึ่งประเภทเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

Dǒng Xīqiān และ Wáng Sōngmào มีความเห็นว่าคำ ér อาจจำแนกตามลักษณะทางอรรถศาสตร์ ออกเป็น 8 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ บอกความร่วมมือกัน บอกความเสริม บอกเวลาต่อเนื่อง บอกการขยายเนื้อความ บอกเหตุและผล บอกจุดมุ่งหมาย บอกเงื่อนไข และบอกความขัดแย้ง ผู้วิจัยเห็นว่ากรจำแนกตามเกณฑ์ดังกล่าวทำให้เข้าใจลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำ ér อย่างละเอียด จึงเลือกแนวคิดของ Dǒng Xīqiān และ Wáng Sōngmào มาใช้ประกอบการวิจัยในครั้งนี้เพราะจะทำให้เข้าใจความหมายของคำ ér ในภาษาจีนโบราณได้ดีที่สุด

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับคำเชื่อมในภาษาไทยจะเห็นว่าพระยาอุปกิตศิลปสารเรียกคำเชื่อมว่าคำสันธาน โดยแบ่งออกเป็น 7 ชนิด ได้แก่ เชื่อมความคล้ายตามกัน เชื่อมความที่ขัดแย้งกัน เชื่อมความต่างตอนกัน เชื่อมความที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กัน เชื่อมความที่เลือกเอา เชื่อมความที่แบ่ง

รับรอง เชื่อมเพื่อให้ความสะดวก คุชฎีพร ชำนิโรตศานต์ ได้ศึกษาคำเชื่อมตามแนวไวยากรณ์ โครงสร้างโดยแบ่งคำเชื่อมอนุพากย์ออกเป็น 3 ชนิดคือ คำเชื่อมอนุพากย์นาม คำเชื่อมอนุพากย์คุณศัพท์ และคำเชื่อมอนุพากย์วิเศษณ์ นววรรณ พันธุมธธา แบ่งคำเชื่อมตามเกณฑ์ทางความหมาย ออกเป็น 17 ประเภท ได้แก่ คำเชื่อมบอกเจ้าของ คำเชื่อมบอกผู้มีส่วนร่วม คำเชื่อมบอกเครื่องมือ คำเชื่อมบอกแหล่ง คำเชื่อมบอกเวลา คำเชื่อมบอกลักษณะ คำเชื่อมบอกความคล้ายตาม คำเชื่อมบอก การเปรียบเทียบ คำเชื่อมบอกสิ่งกำหนด คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง คำเชื่อมบอกความให้เลือกเอา คำเชื่อมบอกเหตุ คำเชื่อมบอกผล คำเชื่อมบอกจุดมุ่งหมาย คำเชื่อมบอกเนื้อความ คำเชื่อมบอกการจำกัด และคำเชื่อมแสดงตัวอย่าง เมื่อพิจารณาแนวคิดของนักไวยากรณ์ไทยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย เห็นว่าแนวคิดของ นววรรณ พันธุมธธา ใกล้เคียงกับแนวคิดของ Dǒng Xīqiān และ Wáng Sōngmào มาก เพราะได้จำแนกประเภทของคำเชื่อมบอกเวลาและคำเชื่อมบอกลักษณะซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับคำ ér ในภาษาจีนโบราณได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกแนวคิดของ นววรรณ พันธุมธธา มาประกอบการวิจัย ครั้งนี้ด้วยเพราะจะช่วยให้เข้าใจความหมายของคำ ér ในภาษาไทยได้ชัดเจนที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำ ér

คำ ér เป็นคำเชื่อมที่มีวิธีการใช้ที่ซับซ้อน อาจเชื่อม คำ วลี หรือ ประโยค ที่มีโครงสร้างต่างกันได้หลายแบบ นอกจากนั้นยังเป็นคำเชื่อมที่มีสถิติการใช้มากที่สุดในภาษาจีนโบราณ (Guō Xīliáng: 1990) จากการศึกษาพบว่า ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* มีคำ ér ที่เป็นคำเชื่อมปรากฏอยู่ 310 แห่ง แต่ละแห่งมีลักษณะการใช้ที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน สามารถจำแนกได้ 4 ประเภทคือ เชื่อมคำหรือวลี เชื่อมประธานกับภาคแสดง เชื่อมคำขยายกับคำกริยา และเชื่อมประโยคกับประโยค

3.1 เชื่อมคำหรือวลี

คำ ér ใช้เชื่อมคำหรือวลีชนิดเดียวกันเช่น คำกริยากับคำกริยา คำคุณศัพท์กับคำคุณศัพท์ กริยาวลีกับกริยาวลี หรือคุณศัพท์วลีกับคุณศัพท์วลี เราอาจจำแนกคำ ér ที่ใช้เชื่อมคำหรือวลีออกเป็น 2 ประเภทคือ คำ ér ที่ใช้เชื่อมคำกริยาหรือกริยาวลี และคำ ér ที่ใช้เชื่อมคำคุณศัพท์หรือคุณศัพท์วลี

3.1.1 เชื่อมคำกริยาหรือกริยาวลี

คำ ér ที่ใช้เชื่อมคำกริยาหรือกริยาวลีในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* มีโครงสร้างอยู่ด้วยกัน 8 แบบ ดังนี้

3.1.1.1 กริยา₁ + ér + กริยา₂ คำ ér เชื่อมคำกริยากับคำกริยา มีโครงสร้างดังนี้

กริยา₁ + ér + กริยา₂

ตัวอย่าง

必也射呼! 揖讓而升, 下而飲。(八佾)

Bì yě shè hū! Yíràng ér shēng, xià ér yǐn. (Bāyì)

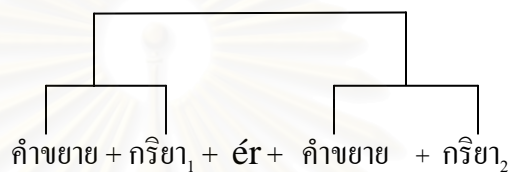
那必定是射箭比賽吧。(君子)互相作揖, 然後登堂, 射箭完了走下堂來, 然後喝酒。

ต้องเป็นการยิงธนูเป็นแน่ เมื่อโค้งคำนับกันแล้วก็ขึ้นไปประลอง

พอลงมาแล้วก็ดื่มเหล้ากัน

จากตัวอย่าง คำér ตัวแรกเชื่อมคำกริยา 揖讓 yíràng “โค้งคำนับ” กับ 升 shēng “ขึ้น” ในที่นี้หมายถึง “ขึ้นไปประลอง” คำér ตัวที่ 2 เชื่อมคำกริยา 下 xià “ลงมา” กับ คำกริยา 飲 yǐn “ดื่ม” ในที่นี้หมายถึง “ดื่มเหล้า”

3.1.1.2 คำขยาย + กริยา₁ + ér + คำขยาย + กริยา₂ คำกริยาหน้าและหลังคำér มีคำขยายอยู่ข้างหน้า มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 道聽而塗說, 德之棄也。(陽貨)

Dào tīng ér tú shuō, dé zhī qì yě. (Yáng Huò)

在路上聽到胡言亂語, 就在路上說給人聽, 從道德來說, 是應該拋棄的。

ฟังความบนท้องถนนแล้วเอาไปเล่าให้คนฟังตามทาง เป็นการละทิ้ง

คุณธรรม

(2) 切問而近思, 仁在其中矣。(子張)

Qiè wèn ér jìn sī, rén zài qí zhōng yǐ. (Zǐ Zhāng)

懇切地提問, 而又考慮當前的事, 仁德就在其中了。

ถามด้วยความจริงใจ และคำนึงถึงเรื่องปัจจุบัน คือวิถีแห่งมนุษยธรรม

(3) 子曰: 不怨天, 不尤人, 下學而上達。(憲問)

Zǐ yuē: bù yuàn tiān, bù yōu rén, xià xué ér shàng dá.

(Xiànwèn)

孔子說: “我不埋怨天, 不責備人, 學習一些平常的事情, 就透徹了解高尚的道德。

ขงจื้อกล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่โกรธเคืองฟ้า ไม่ถือโทษคน เรียนรู้เรื่องทั่วไป

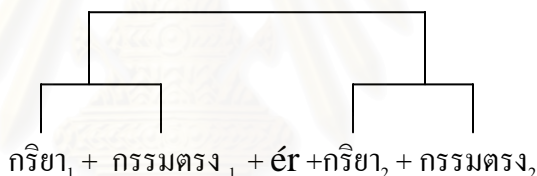
ก็เข้าใจในคุณธรรมอันสูงส่ง

ตัวอย่างที่ 1 คำ 道 dào “บนถนน” ขยายคำกริยา 聽 tīng “ฟัง” คำ 塗 tú “ตามทาง” ขยายคำกริยา 說 shuō “เล่าให้คนฟัง”

ตัวอย่างที่ 2 คำ 切 qiè “จริงใจ” ขยายคำกริยา 問 wèn “ถาม” คำ 近 jìn “ในเรื่องปัจจุบัน” ขยายคำกริยา 思 sī “คิด”

ตัวอย่างที่ 3 คำ 下 xià “เบื้องล่าง” ในที่นี้หมายถึง “เรื่องทั่วไป” ขยายคำกริยา 學 xué “เรียนรู้” คำ 上 shàng “เบื้องบน” ในที่นี้หมายถึง “คุณธรรมอันสูงส่ง” ขยายคำกริยา 達 dá “เข้าใจ”

3.1.1.3 กริยา₁ + กรรมตรง₁ + ér + กริยา₂ + กรรมตรง₂ คำกริยาหน้าและหลังคำ ér เป็นสกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 匿怨而友其人，丘亦耻之。(公冶長)

Nì yuàn ér yǒu qírén, Qiū yì chǐ zhī. (Gōngyě Cháng)

把怨恨隱藏在心里，但表面上卻假裝出一副與人善好的樣子，我孔丘認為這種人是可耻的。

ซ่อนความไม่พอใจแต่ทำเป็นมิตรกับคนอื่น ชิว(ขงจื้อ) ถือว่าคน
เช่นนี้น่าละอาย

(2) 懷其寶而迷其邦，可謂仁乎？(陽貨)

Huái qí bǎo ér mí qí bāng, kě wèi rén hū. (Yáng Huò)

把自己的寶物藏在懷里，但聽任國家迷亂，可以稱為仁嗎？

หวังทรัพย์สมบัติของตนแต่ปล่อยให้บ้านเมืองวุ่นวาย เรียกว่ามีมนุษยธรรมได้หรือ

(3) 溫故而知新。(爲政)

Wēn gù ér zhī xīn. (Wéizhèng)

時時溫習已經學過的知識，就獲得新的知識。

ทบทวนของเก่าก็จะรู้ของใหม่

(4) 始吾於人也，聽其言而信其行。(公冶長)

Shǐ wǔ yú rén yě, tīng qí yán ér xìn qí xíng.

(Gōngyě Cháng)

開始時，我對於人，是聽了他的話便相信他的行爲。

เมื่อก่อน ข้าพเจ้า (ขงจื้อ) ฟังคำพูดของคนอื่นก็หลงเชื่อการกระทำของเขา

(5) 求善賈而沽諸。(子罕)

Qiú shàn gǔ ér gū zhū. (Zǐ hǎn)

找一個識貨的商人然後賣掉它。

หาพ่อค้าที่ดีสักคนแล้วขายสิ่งนั้น (หยก) ไปเสีย

(6) (君子)嘉善而矜不能。(子張)

(Jūnzǐ) jiā shàn ér jīn bùnéng. (Zǐ Zhāng)

(君子)能讚美好人，又能憐憫能力差的人。

(วิญญูชน) ยกย่องคนดีและเห็นใจคนไร้ความสามารถ

ตัวอย่างที่ 1 คำกริยา 匿 nì “ซ่อน” ตามด้วยกรรมตรง 怨 yuàn “ความไม่พอใจ” คำกริยา 友 yǒu “ทำเป็นมิตร” ตามด้วยกรรมตรง 其人 qí rén “คนอื่น”

ตัวอย่างที่ 2 คำกริยา 懷 huái “หวัง” ตามด้วยกรรมตรง 其寶 qí bǎo “ทรัพย์สินสมบัติของตน” คำกริยา 迷 mí “ปล่อยให้วุ่นวาย” ตามด้วยกรรมตรง 其邦 qí bāng “บ้านเมือง”

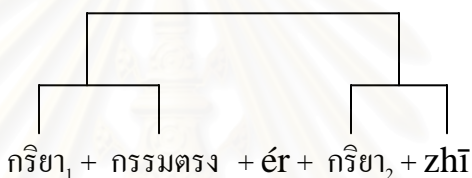
ตัวอย่างที่ 3 คำกริยา 溫 wēn “ทบทวน” ตามด้วยกรรมตรง 故 gù “ของเก่า” คำกริยา 知 zhī “รู้” ตามด้วยกรรมตรง 新 xīn “ของใหม่”

ตัวอย่างที่ 4 คำกริยา 聽 tīng “ฟัง” ตามด้วยกรรมตรง 其言 qí yán “คำพูดของคนอื่น” คำกริยา 信 xìn “เชื่อ” ตามด้วยกรรมตรง 其行 qí xíng “การกระทำของเขา”

ตัวอย่างที่ 5 คำกริยา 求 qiú “หา” ตามด้วยกรรมตรง 善賈 shàn gǔ “พ่อค้าที่ดี” คำกริยา 沽 gū “ขาย” ตามด้วยกรรมตรง 諸 zhū “สิ่งนั้น(หยก)”

ตัวอย่างที่ 6 คำกริยา 嘉 jiā “ยกย่อง” ตามด้วยกรรมตรง 善 shàn “คนดี” คำกริยา 矜 jīn “เห็นใจ” ตามด้วยกรรมตรง 不能 bùnéng “คนไร้ความสามารถ”

จากตัวอย่างที่ 1-7 จะเห็นว่ากรรมตรงของคำกริยาหน้าและหลังคำ ér มีความแตกต่างกัน ในกรณีที่กรรมตรงของคำกริยาทั้งสองเป็นสิ่งเดียวกัน กรรมตรงของคำกริยาหน้าจะเป็นคำนามหรือนามวลี ส่วนกรรมตรงของคำกริยาหลังจะเป็นสรรพนาม 之 zhī มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(7) 敬鬼神而遠之。(雍也)

Jìng guǐ shén ér yuǎn zhī. (Yōng yě)

尊敬鬼神但應當遠離它。

เคารพภูตผีเทวดาแต่ควรหลีกเลี่ยงให้ห่าง

(8) 擇其善者而從之。(述而)

Zé qí shànzhě ér cóng zhī. (Shù ér)

選擇他的優點長處然後跟著學習。

เลือกข้อดีของเขาแล้วนำมาปฏิบัติตาม

(9) (孔子) 揖巫馬期而進之。(同上)

(Kǒng Zǐ) yí Wūmǎ Qī ér jìn zhī. (tóngshàng)

(孔子) 向巫馬期作了個揖然後走進他。

(ขงจื้อ) คำนับอูหม่าฉีแล้วเดินเข้าไปใกล้เขา

(10) 仲弓曰：“焉知賢才而舉之？”（子路）

Zhònggōng yuē: “Yān zhī xián cái ér jǔ zhī?” (Zǐ Lù)
怎麼識別優秀人才把他提拔出來呢？

จึงทึ่งพุดว่า ทำอย่างไรจึงจะรู้จักผู้มีความสามารถแล้วเลือกเขามาทำงานด้วยได้

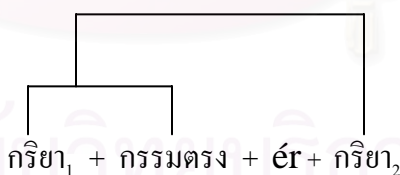
ตัวอย่างที่ 7 คำกริยา 敬 jìng “เคารพ” ตามด้วยกรรมตรง 鬼神 guǐ shén “ภูตผีเทวดา” คำกริยา 遠 yuǎn “หลีกห่าง” ตามด้วยกรรมตรง zhī หมายถึง “ภูตผีเทวดา”

ตัวอย่างที่ 8 คำกริยา 擇 zé “เลือก” ตามด้วยกรรมตรง 其善者 qí shànzhě “ข้อดีของเขา” คำกริยา 從 cóng “ปฏิบัติตาม” ตามด้วยกรรมตรง zhī หมายถึง “ข้อดีของเขา”

ตัวอย่างที่ 9 คำกริยา 揖 yí “คำนับ” ตามด้วยกรรมตรง 巫馬期 Wūmǎ Qī “อูหม่าชี” คำกริยา 進 jìn “เดินเข้าไปใกล้” ตามด้วยกรรมตรง zhī หมายถึง “อูหม่าชี”

ตัวอย่างที่ 10 คำกริยา 知 zhī “รู้” ตามด้วยกรรมตรง 賢才 xián cái “ผู้มีความสามารถ” คำกริยา 舉 jǔ “เลือก” ตามด้วยกรรมตรง zhī หมายถึง “ผู้มีความสามารถ”

3.1.1.4 กริยา₁ + กรรมตรง + ér + กริยา₂ คำกริยาหน้าเป็นสกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง ส่วนคำกริยาหลังเป็นนกรรมกริยา มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) (曾點) 舍瑟而作。(先進)

(Céng Diǎn) shě sè ér zuò. (Xiānjìn)

(曾點)放下琴, 然後站起來。

(เจิงเตียน) วางพิณลงแล้วยืนขึ้น

(2) 將命者出戶, (孔子) 取瑟而歌。 (陽貨)

Jiāng mìng zhě chū hù, (Kǒng Zǐ) qǔ sè ér gē. (Yáng Huò)

傳話的人出了門, (孔子) 拿過琴來就唱着歌。

พอลคนส่งข่าวเดินออกประตูไป (ขงจื้อ) ก็หยิบพิณมาคิดแล้วร้องเพลง

(3) 四方之民襁負其子而至矣。 (子路)

Sì fāng zhī mǐn qiǎngfù qí zǐ ér zhì yǐ. (Zǐ Lù)

四方的百姓背著小孩前來投奔。

ราษฎรต่างอุ้มลูกของตนมาสวามิภักดิ์

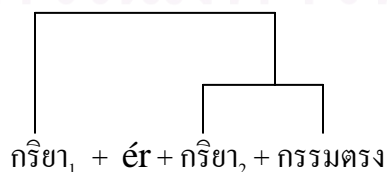
ตัวอย่างที่ 1 คำกริยา 舍 shě “วางลง” เป็นสกรรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง 瑟 sè “พิณ” คำกริยา 作 zuò “ขึ้นขึ้น” เป็นอกรรมกริยา

ตัวอย่างที่ 2 คำกริยา 取 qǔ “หยิบมา” เป็นสกรรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง 瑟 sè “พิณ” คำกริยา 歌 gē “ร้องเพลง” เป็นอกรรมกริยา

ตัวอย่างที่ 3 คำกริยา 襁負 qiǎngfù “อุ้ม” เป็นสกรรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง 其子 qí zǐ “ลูกของตน” คำกริยา 至 zhì “มาถึง” ในที่นี้หมายถึง “สวามิภักดิ์” เป็นอกรรมกริยา

3.1.1.5 (คำขยาย) + กริยา₁ + ér + กริยา₂ + กรรมตรง คำกริยาหน้าคำ ér เป็นอกรรมกริยา (ในบางบริบทอาจเป็นสกรรรมกริยา แต่มักละกรรมตรง) ส่วนคำกริยาหลังคำ ér เป็นสกรรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง คำกริยาทั้งสองจะมีคำขยายข้างหน้าหรือไม่ก็ได้ จำแนกตามลักษณะทางวากยสัมพันธ์ได้ดังนี้

ก) กริยา₁ + ér + กริยา₂ + กรรมตรง มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 退而省其私。(爲政)

Tuì ér xǐng qísī. (Wéizhèng)

回去就考察他的行爲。

(ขงจื้อ) กลับไปที่ครุ่นคิดถึงพฤติกรรมของเขา

(2) 與朋友交, 言而有信。(學而)

Yǔ péngyǒu jiāo, yán ér yǒu xìn. (Xué ér)

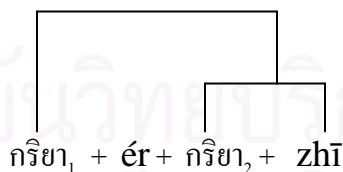
和朋友交往, 說話誠實又講信用。

การคบมิตรควรพูดอย่างจริงใจและมีความน่าเชื่อถือ

ตัวอย่างที่ 1 คำกริยา 退 tuì “กลับ” เป็นอกรรมกริยา คำกริยา 省 xǐng “ครุ่นคิด” เป็นสกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง 其私 qísī “พฤติกรรมของเขา” ในที่นี้หมายถึงเขียนหุย

ตัวอย่างที่ 2 คำกริยา 言 yán “พูด” เป็นอกรรมกริยา คำกริยา 有 yǒu “มี” เป็นสกรรมกริยาตามด้วยกรรมตรง 信 xìn “ความน่าเชื่อถือ”

กรรมตรงของคำกริยาหลังนอกจากจะเป็นคำนามแล้ว ยังอาจเป็นคำสรรพนาม zhī ใช้แทนคำนามที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ก็ได้ มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(3) 康子饋藥, 拜而受之。(鄉黨)

Kāngzǐ kuì yào, bài ér shòu zhī. (Xiāngdǎng)

季康子贈藥, 拜謝後就接受了。

พอจื๋อส่งยาให้ (ขงจื้อ) ก็โค้งคำนับแล้วรับยาไว้

(4) 陳文子有馬十乘，棄而違之。（公冶長）*

Chén Wénzǐ yǒu mǎ shí shèng, qì ér wěi zhī. (Gōngyě Cháng)

陳文子有四十匹馬，捨棄不要，然後離開齊國。

เงินเหวินจื่อมีม้า 40 ตัว กลับละทิ้งไปแล้วออกจากเมืองฉี

ตัวอย่างที่ 3 คำกริยา 拜 bài “โค้งคำนับ” เป็นอนุกรมกริยา คำกริยา 受 shòu “รับ” เป็นสกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง zhī หมายถึง “ยา”

ตัวอย่างที่ 4 คำกริยา 棄 qì “ทิ้ง(ม้าสี่สิบตัว)” เป็นสกรรมกริยา ละกรรมตรงคือ 馬十乘 mǎ shíshèng “ม้าสี่สิบตัว” คำกริยา 違 wěi “ออกจาก” เป็นสกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง zhī หมายถึง “เมืองฉี”

อย่างไรก็ตามคำ zhī อาจไม่ได้เจาะจงหมายถึงสิ่งใด กล่าวคือใช้เป็นสรรพนามไม่ชี้เฉพาะ ตัวอย่าง

(5) 生而知之者，上也。（季氏）

Shēng ér zhī zhī zhě, shàng yě. (Jìshì)

生來就有知識，是上等。

คนที่เกิดมาแล้วมีความรู้ถือว่าเยี่ยมยอด

(6) 困而學之，又其次也。（同上）

Kùn ér xué zhī, yòu qí cì yě. (tóngshàng)

遇到困難然後學習，是再一次等。

ประสบความยากลำบากแล้วค่อยเรียน ถือเป็นบุคคลชั้น

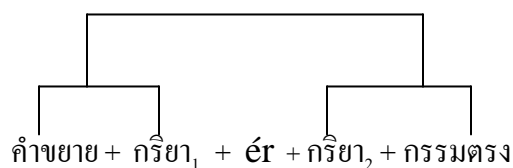
รองลงมา

ตัวอย่างที่ 8 คำกริยา 生 shēng “เกิด” เป็นอนุกรมกริยา คำกริยา 知 zhī “รู้” เป็นสกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง zhī

ตัวอย่างที่ 9 คำกริยา 困 kùn “ประสบความยากลำบาก” เป็นอนุกรมกริยา คำกริยา 學 xué “เรียน” เป็นสกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง zhī

* 乘 shèng เป็นลักษณะนามของม้า 一乘 เท่ากับม้า 4 ตัว

ข) คำขยาย + กริยา₁ + ér + กริยา₂ + กรรมตรง มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 博學而篤志。(子張)

Bó xué ér dǔ zhì. (Zǐ Zhāng)

廣博地學習钻研又堅定自己的志向。

ศึกษาเรียนรู้อย่างกว้างขวางและยึดมั่นในปณิธานอันแน่วแน่

(2) 君賜腥, 必熟而薦之。(鄉黨)

Jūn cì xīng, bì shú ér jiàn zhī. (Xiāng dǎng)

國君賜給生肉, 一定煮熟了然後供奉祖先。

ผู้ปกครองให้เนื้อดิบมา ต้องปรุงให้สุกเสียก่อนแล้วค่อยนำไปเซ่นไหว้

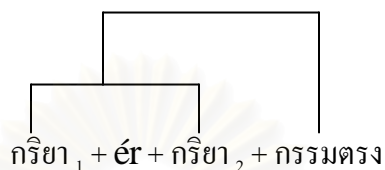
บรรพบุรุษ

ตัวอย่างที่ 1 คำกริยา 學 xué “เรียนรู้” เป็นอกรรมกริยา มีคำ 博 bó “อย่างกว้างขวาง” เป็นคำขยาย คำกริยา 篤 dǔ “ยึดมั่น” เป็นสกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง 志 zhì “ปณิธาน”

ตัวอย่างที่ 2 คำกริยา 熟 shú “ปรุงให้สุก” เป็นอกรรมกริยา มีคำวิเศษณ์ 必 bì “ต้อง” เป็นคำขยาย คำกริยา 薦 jiàn “ให้” ในที่นี้หมายถึง เซ่นไหว้ เป็นสกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง zhī หมายถึง “บรรพบุรุษ”

3.1.1.6 (คำขยาย) + กริยา₁ + ér + (คำขยาย) + กริยา₂ + กรรมตรง คำกริยาหน้าและหลังคำ ér เป็นสกรรมกริยา มีกรรมตรงตัวเดียวกัน คำกริยาทั้งสองคำอาจจะมีคำขยายข้างหน้าหรือไม่ก็ได้ จำแนกตามลักษณะทางวากยสัมพันธ์ได้ดังนี้

ก) กริยา₁ + ér + กริยา₂ + กรรมตรง มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 信而好古。(述而)

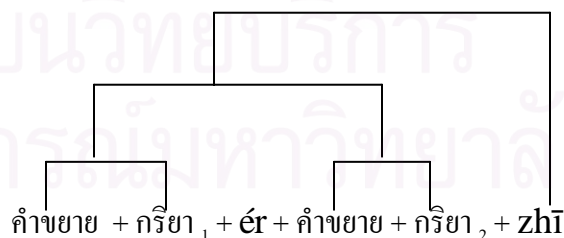
Xìn ér hào gǔ. (Shù ér)

相信而且喜愛古代的文化。

(ขงจื้อ) ศรัทธาและชื่นชอบวัฒนธรรมโบราณ

จากตัวอย่าง คำ 古 gǔ “วัฒนธรรมโบราณ” เป็นทั้งกรรมตรงของคำกริยา 信 xìn “ศรัทธา” และคำกริยา 好 hào “ชื่นชอบ”

ข) คำขยาย + กริยา₁ + ér + คำขยาย + กริยา₂ + zhī คำกริยาหน้าและคำกริยาหลังมีคำขยายอยู่ข้างหน้า ตามด้วยกรรมตรง zhī มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 忠告而善道之。(顏淵)

Zhōng gào ér shàn dào zhī. (Yàn Yuán)

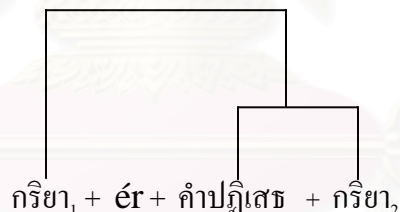
要忠誠地勸告他, 又要善良地開導他。

ควรตักเตือนเขาด้วยความจริงใจและแนะนำเขาในทางที่ถูกที่ควร

จากตัวอย่าง คำ之 zhī เป็นทั้งกรรมตรงของคำกริยา 告 gào “ตักเตือน” และคำกริยา 道 dào “แนะนำ” คำกริยา gào “ตักเตือน” มีคำขยายคือ 忠 zhōng “ด้วยความจริงใจ” คำกริยา dào “แนะนำ” มีคำขยายคือ 善 shàn “ในทางที่ถูกที่ควร”

3.1.1.7 กริยา₁ + (กรรมตรง) + ér + คำปฏิเสธ + กริยา₂ คำกริยาหน้าคำ ér เป็นรูปบอกเล่า จะเป็นสรรพนามกริยาหรือกรรมกริยาก็ได้ ส่วนคำกริยาหลังคำ ér เป็นรูปปฏิเสธ โดยมากมักไม่ตามด้วยกรรมตรงอาจจำแนกตามลักษณะทางวากยสัมพันธ์ได้ดังนี้

ก) กริยา₁ + ér + คำปฏิเสธ + กริยา₂ มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 思而不學則殆。(為政)

Sī ér bùxué zé dài. (Wéizhèng)

只是去空想卻不去學習, 那就危險了。

คิดแต่ไม่เรียน เป็นเรื่องอันตราย

(2) 述而不作。(述而)

Shù ér bùzuò. (Shù ér)

只傳述卻不創作。

(ขงจื้อ) ถ่ายทอดแต่ไม่เรียบเรียง

(3) 犯而不校, 昔者吾友嘗從事於斯矣。(泰伯)

Fàn ér bùjiào, xīzhě wǔ yǒu cháng cóng shì yú sī yǐ. (Tài Bó)

被人冒犯卻不計較, 以前我曾經有過這樣的朋友。

ถูกล่วงเกินแต่ไม่ถือสา เมื่อก่อนฉันเคยมีเพื่อนเช่นนี้

(4) 過而不改, 是謂過矣。(衛零公)

Guò ér bùgǎi, shì wèi guò yǐ. (Wèi Línggōng)

有過錯卻不改, 這才真叫作過錯呢。

ทำผิดแต่ไม่แก้ไข จึงเรียกว่าทำผิดอย่างแท้จริง

(5) 危而不持, 顛而不扶, 則將焉用彼相矣。(季氏)

Wēi ér bùchí, diān ér bùfú, zé jiāng yān yòng bǐ xiàng yǐ. (Jìshì)

遇到危險卻不扶持拉住他, 摔到了卻不挽扶他起來, 那麼用你宰相做甚麼呢?

(ผู้ปกครอง) มีอันตรายแต่ไม่ช่วยเหลือ ล้มลงแต่ไม่ประคอง จะมี

เสนาบดีอย่างท่านไว้ทำไมกัน

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมคำกริยา 思 sī “คิด” กับกริยาวิเศษณ์ 不學 bùxué “ไม่เรียน”

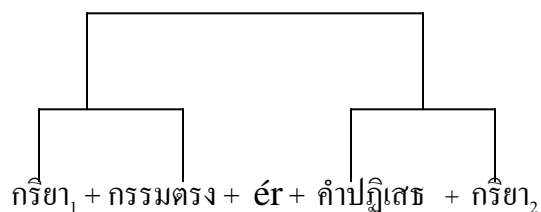
ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมคำกริยา 述 shù “ถ่ายทอด” ในที่นี้หมายถึง ถ่ายทอด
ขนบธรรมเนียมประเพณีสมัยโบราณ กับกริยาวิเศษณ์ 不作 bùzuò “ไม่เรียบเรียง”

ตัวอย่างที่ 3 คำ ér เชื่อมคำกริยา 犯 fàn “ล่วงเกิน” กับกริยาวิเศษณ์ 不校 bùjiào “ไม่ถือสา”

ตัวอย่างที่ 4 คำ ér เชื่อมคำกริยา 過 guò “ทำผิด” กับกริยาวิเศษณ์ 不改 bùgǎi “ไม่แก้ไข”

ตัวอย่างที่ 5 คำ ér ตัวแรกเชื่อมคำกริยา 危 wēi “มีอันตราย” กับกริยาวิเศษณ์ 不持 bùchí
“ไม่ช่วยเหลือ” คำ ér ตัวที่สองเชื่อมคำกริยา 顛 diān “ล้มลง” กับกริยาวิเศษณ์ 不扶 bùfú “ไม่ประคอง”

ข) กริยา₁ + กรรมตรง + ér + คำปฏิเสธ + กริยา₂ มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

- (1) 夫子欲寡其過而未能也。(憲問)*

Fūzǐ yù guǎ qíguó ér wèi néng yě. (Xiàn wèn)

他老先生想少犯些錯誤，卻沒能做到。

เขาอยากทำความผิดให้น้อยลงแต่ทำไม่ได้

- (2) 臨大節而不可奪也。君子人與?(泰伯)

Lín dàjié ér bùkě duó yě. Jūnzǐ rén yú? (Tài Bó)

面臨安危存亡的緊要關頭卻不動搖屈服，這是君子一類的人嗎?

เผชิญกับอันตรายแต่ไม่หวั่นไหว เป็นวิญญูชนใช่ไหม

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 寡其過 guǎ qíguó “ทำความผิดให้น้อยลง” กับกริยาวลี 未能 wèinéng “ทำไม่ได้”

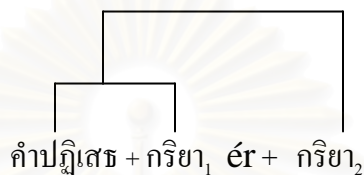
ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมคำกริยาวลี 臨大節 lín dàjié “เผชิญกับอันตราย” กับกริยาวลี 不可奪 bùkěduó “ไม่หวั่นไหว”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* 夫子 fūzǐ ในที่นี้หมายถึง 蘧伯玉 Qú Bóyù ซึ่งเป็นเสนาบดีของแคว้นเว่ย เมื่อคราวที่ขงจื้อ เดินทางไปแคว้นเว่ย ได้พักอยู่ที่บ้านของเสนาบดีท่านนี้

3.1.1.8 คำปฏิเสธ + กริยา₁ + (กรรมตรง) + ér + กริยา₂ คำกริยาหน้าคำ ér เป็นรูปปฏิเสธ จะเป็นกรรมกริยาหรือกรรมกริยาก็ได้ ส่วนคำกริยาหลังคำ ér เป็นรูปบอกเล่า โดยมากมักไม่ตามด้วยกรรมตรง จำแนกตามลักษณะทางวากยสัมพันธ์ได้ดังนี้

ก) คำปฏิเสธ + กริยา₁ ér + กริยา₂ มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 不教而殺謂之虐。(堯曰)

Bù jiāo ér shā wèi zhī nüè. (Yáo yuē)

事先不進行教育就殺，這叫做虐。

ไม่ทันสั่งสอนก็ประหาร เรียกว่าทารุณโหดร้าย

(2) 其身正，不令而行。(子路)

Qí shēn zhèng, bù lìng ér xíng. (Zǐ Lù)

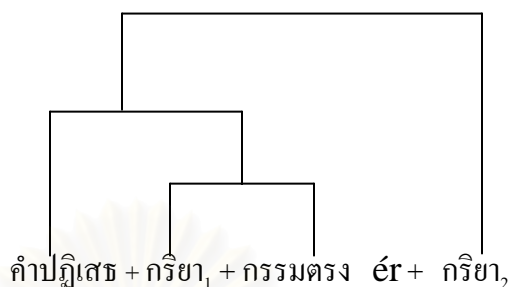
本身品行端正，就是不必發布命令，人民就會照著去做。

หากมีความประพฤติเหมาะสม ไม่ต้องออกคำสั่งก็มีผู้ปฏิบัติตาม

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 不教 bùjiāo “ไม่สั่งสอน” กับคำกริยา 殺 shā “ฆ่า”

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 不令 bùlìng “ไม่ออกคำสั่ง” กับคำกริยา 行 xíng “ปฏิบัติตาม”

ข) คำปฏิเสธ + กริยา₁ + กรรมตรง ér + กริยา₂ มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 未見顏色而言謂之瞽。(季氏)

Wèi jiàn yánsè ér yán wèi zhī gǔ. (Jìshì)

不看別人臉色而說出來，這叫做瞎子。

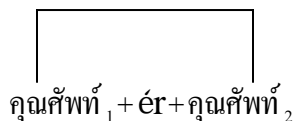
ไม่สังเกตสีหน้าของผู้อื่นแล้วพูดออกไป เรียกว่าคนตาบอด

จากตัวอย่าง คำ ér เชื่อมกริยาวลี 未見顏色 wèijiàn yánsè “ไม่สังเกตสีหน้าของผู้อื่น” กับคำกริยา 言 yán “พูด”

3.1.2 เชื่อมคำคุณศัพท์หรือคุณศัพท์วลี

คำคุณศัพท์มีลักษณะคล้ายคำกริยามาก อาจจัดว่าเป็นคำกริยาประเภทหนึ่งคือคำกริยาแสดงสภาพ จากการศึกษาพบว่าคำ ér ที่ใช้เชื่อมคำคุณศัพท์หรือคุณศัพท์วลีมีโครงสร้างอยู่ด้วยกัน 3 แบบ ดังนี้

3.1.2.1 คุณศัพท์₁ + ér + คุณศัพท์₂ คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 2 คำ มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) (子)溫而厲。(述而)
 (Zǐ) wēn ér lì. (Shù ér)
 (孔子)溫厚卻嚴厲。
 (ขงจื้อ)โอบอ้อมอารีแต่เข้มงวด

(2) (子)恭而安。(述而)
 (Zǐ) gōng ér ān. (Shù ér)
 (孔子)恭謹而又安詳。
 (ขงจื้อ)ท่าทางน่าเคารพและสุขุมเยือกเย็น

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 溫 wēn “โอบอ้อมอารี” กับ 厲 lì “เข้มงวด”

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 恭 gōng “ท่าทางน่าเคารพ” กับ 安 ān “สุขุมเยือกเย็น”

3.1.2.2 คุณศัพท์₁ + ér + คำปฏิเสธ + คุณศัพท์₂ คำคุณศัพท์หน้าคำ ér เป็นรูปบอกเล่า ส่วนคำคุณศัพท์หลังคำ ér เป็นรูปปฏิเสธ มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 君子泰而不驕。(堯曰)
 Jūnzǐ tài ér bùjiāo. (Yáo yuē)
 君子安舒坦然而不驕傲放肆。
 วิญญาณทำตามสบายและไม่เย่อหยิ่ง

- (2) (君子) 威而不猛。(同上)
 (Jūnzǐ) wēi ér bùměng. (tóngshàng)
 (君子) 莊重威嚴卻不兇猛。
 (วิญญูชน) นำเกรงขามแต่ไม่โหดร้าย

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 泰 “ทำตามสบาย” กับคุณศัพท์วลี 不驕
 bùjiāo “ไม่เย่อหยิ่ง”

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 威 wēi “นำเกรงขาม” กับคุณศัพท์วลี 不猛
 bù měng “ไม่โหดร้าย”

ในบางบริบทอาจเชื่อมคำคุณศัพท์กับคำกริยา มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

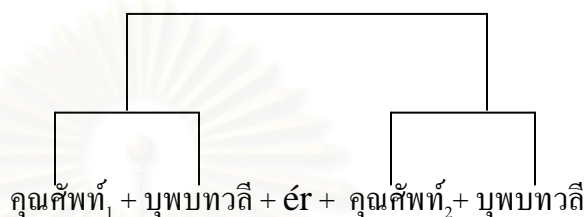
- (3) 慳慳而不信。(泰伯)
 Kōngkōng ér bùxìn. (Tài Bó)
 表面上誠懇卻不守信用。
 ภายนอกดูจริงใจแต่ไม่มีความน่าเชื่อถือ

- (4) 貧而無諂。(學而)
 Pín ér wúchǎn. (Xué ér)
 貧窮卻不去巴結奉承。
 ยากจนแต่ไม่ประจบสอพลอ

ตัวอย่างที่ 3 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 慳慳 kōngkōng “ภายนอกดูจริงใจ” กับกริยวลี 不信 bùxìn “ไม่มีความน่าเชื่อถือ”

ตัวอย่างที่ 4 คำ *ér* ตัวแรกเชื่อมคำคุณศัพท์ 貧 *pín* “ยากจน” กับกริยาวิ 無語 *wúchǎn* “ไม่ประจบสอพลอ”

3.1.2.3 คุณศัพท์₁ + บุพบทวิ + *ér* + คุณศัพท์₂ + บุพบทวิ คำคุณศัพท์หน้าและหลังคำ *ér* ตามด้วยบุพบทวิ มีโครงสร้างดังนี้

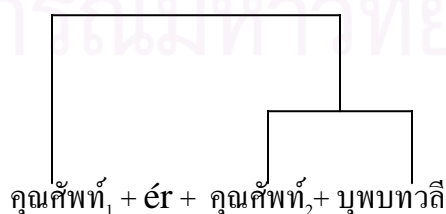

ตัวอย่าง

- (1) (君子)敏於事而慎於言。(學而)
 (Jūnzǐ) Mǐn yú shì ér shèn yú yán. (Xué ér)
 (君子)敏捷地辦事又謹慎地說話。
 (วิญญูชน) ฉลาดในการทำงานและระมัดระวังคำพูด

จากตัวอย่าง คำ *ér* เชื่อมคุณศัพท์วิ 敏於事 *Mǐn yú shì* “ฉลาดในการทำงาน” กับคุณศัพท์วิ 慎於言 *shèn yú yán* “ระมัดระวังคำพูด” คุณศัพท์วิ *Mǐn yú shì* “ฉลาดในการทำงาน” ประกอบด้วยคำคุณศัพท์ *mǐn* “ฉลาด” กับบุพบทวิ *yú shì* “ในการทำงาน” และคุณศัพท์วิ *shèn yú yán* “ระวังในการพูดจา” ประกอบด้วยคำคุณศัพท์ *shèn* “ระวัง” กับบุพบทวิ *yú yán* “ในด้านการพูดจา”

ในบางบริบทอาจมีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(2) 今夫顓與固而近於費。今不取, 後世必爲子孫優。(季氏)

Jīn fú Zhuānyú gù ér jìn yú Fèi. Jīn bù qǔ, hòu shì bì wèi zǐsūn yōu (Jìshì)

如今顓與城牆堅固而且離費邑很近。現在不攻取, 將來子孫一定受到禍害。

ตอนนี้เมืองจวานยิวี่มั่นคงและยังอยู่ใกล้กับเมืองเฟย์ หากไม่ยึดครองตอนนี้ เกรงจะเป็นภัยต่อลูกหลานภายหน้า

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 固 gù “มั่นคง” กับคุณศัพท์วลี 近於費 jìn yú Fèi “ใกล้กับเมืองเฟย์” คุณศัพท์วลี jìn yú Fèi ประกอบด้วยคำคุณศัพท์ jìn “ใกล้” กับบุพบทลีบอกสถานที่ yú Fèi “กับเมืองเฟย์”

3.2 เชื่อมประธานกับภาคแสดง

คำ ér เชื่อมประธานกับภาคแสดง โดยมากใช้บอกความขัดแย้งหรือบอกเงื่อนไข มีโครงสร้างดังนี้

ประธาน + ér + ภาคแสดง

ตัวอย่าง

(1) 人而無信, 不知其可也。(爲政)

Rén ér wúxìn, bùzhī qí kě yě. (Wéizhèng)

做人卻不講信用, 真不知怎麼可以。

เป็นคนแต่ไม่มีความน่าเชื่อถือ ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไ

(2) 人而不仁, 如禮何? (八佾)

Rén ér bùrén, rú lǐ hé? (Bāyì)

做人卻沒有仁德, 雖然有禮貌, 有甚麼用呢?

เป็นคนแต่ไร้มนุษยธรรม แม้ว่ามีการชาติ จะมีประโยชน์อันใด

(3) 人而無恆, 不可以作巫醫。 (子路)

Rén ér wúhéng, bù kěyǐ zuò wū yī. (Zǐ Lù)

人如果麼沒有恆心, 不可以當巫醫。

คนหากไม่มีความอดทน ไม่สามารถเป็นหมอได้

(4) 君而知禮, 孰不知禮? (述而)

Jūn ér zhī lǐ, shú bùzhī lǐ? (Shù ér)

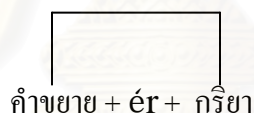
如果國君知禮, 還有誰不知禮呢?

หากผู้ปกครองรู้จารีตประเพณี แล้วใครยังไม่รู้เล่า

จากตัวอย่างข้างต้นคำ ér ในตัวอย่างที่ 1 และ 2 บอกความขัดแย้ง ส่วนคำ ér ในตัวอย่างที่ 3 และ 4 บอกเงื่อนไข

3.3 เชื่อมคำขยายกับคำกริยา

คำ ér เชื่อมคำขยายกับคำกริยาเพื่อบอกเวลา สถานที่ ลักษณะอาการ หรือวิธีการ คำขยายอาจเป็น คำนาม คำวิเศษณ์ คำกริยา คำช่วยกริยา หรือบุพบทวลีก็ได้ มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 力不足者, 中道而廢。 (雍也)

Lì bùzú zhě, zhōngdào ér fèi. (Yōng yě)

如果力量不夠的話, 是走到中途才廢棄而停止。

หากมีกำลังไม่พอ พอเดินไปได้ครึ่งทางก็ล้มเลิก

(2) 默而識之。 (述而)

Mò ér shì zhī. (Shù ér)

默默地記住所學的知識。

ค่อยๆจดจำสิ่งที่เรียนมา

(3) 子路率爾而對。(先進)

Zǐ Lù shuài'ěr ér duì. (Xiānjìn)

子路輕率急忙地回答。

จ้อคู่ตอบอย่างรวดเร็ว

(4) 夫子莞爾而笑, 曰: “割雞焉用牛刀?” (陽貨)

Fūzǐ wǎn'ěr ér xiào yuē: “ Gē jī yān yòng niú dāo?”
(Yáng Huò)

孔子微笑着說“殺雞何必用宰牛的刀呢?”

ขงจื้อพูดยิ้มๆว่า “ฆ่าไก่ต้องใช้มีดฆ่าโค”

(5) 子路拱而立。(微子)

Zǐ Lù gǒng ér lì. (Wēi Zǐ)

子路拱手站在一旁。

จ้อคู่ยืนค้ำบอยู่ข้างๆ

(6) 鯉趨而過庭。(季氏)

Lǐ qū ér guò tíng. (Jìshì)

鯉快走經過庭院。

หลี่ (ลูกของขงจื้อ) รีบเดินผ่านลานหน้าบ้าน

(7) 善人, 吾不得而見之矣。(述而)

Shàn rén, wǔ bù dé ér jiàn zhī yǐ. (Shù ér)

好人, 我不能夠見到了。

คนดี ข้าพเจ้า (ขงจื้อ) คงไม่ได้เห็นอีกแล้ว

(8) 因民之所利而利之。(堯曰)

Yīn mín zhī suǒ lì ér lì zhī. (Yáo yuē)

順着百姓所能得到的利益而讓百姓獲得利益。

ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ตามที่ควรได้รับ

ตัวอย่างที่ 1 คำ é¹r เชื่อมนามวลี 中道 zhōngdào “ครึ่งทาง” กับคำกริยา 廢 fèi “ล้มเลิก”

ตัวอย่างที่ 2 คำ é¹r เชื่อมคำวิเศษณ์ 默 mò “ค่อยๆ” กับคำกริยา 識 shì “จำ”

ตัวอย่างที่ 3 คำ é¹r เชื่อมคำวิเศษณ์ 率爾 shuài'èr “รวดเร็ว” กับคำกริยา 對 duì “ตอบ”

ตัวอย่างที่ 4 คำ é¹r เชื่อมคำวิเศษณ์ 莞爾 wǎn'èr “ทำทางยิ้ม” กับคำกริยา 笑 xiào “ยิ้ม”

ตัวอย่างที่ 5 คำ é¹r เชื่อมคำกริยา 拱 gǒng “ค้ำ” กับ 立 lì “ยืน”

ตัวอย่างที่ 6 คำ é¹r เชื่อมคำกริยา 趨 qū “รีบเดิน” กับกริยวลี 過庭 guò tíng “ผ่านลานหน้าบ้าน”

ตัวอย่างที่ 7 คำ é¹r เชื่อมคำช่วยกริยา 得 dé “สามารถ” กับกริยวลี 見之 jiàn zhī “เห็นคนดี”

ตัวอย่างที่ 8 คำ é¹r เชื่อมบุพบทวลี 因民之所利 yīn mín zhī suǒ lì “ตามที่ประชาชนควรได้รับ” กับกริยวลี 利之 lì zhī “ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์”

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำ ér ที่อยู่หลังคำขยายกริยาจัดว่าเป็นคำเชื่อมบอกการขยายเนื้อความ ไม่ได้ว่าเป็นคำปัจจัยที่ลงท้ายคำคุณศัพท์เพื่อเปลี่ยนคำคุณศัพท์ให้กลายเป็นคำวิเศษณ์ขยายกริยา เนื่องจากภาษาจีนเป็นตระกูลภาษาคำโดดหน่วยคำจึงไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปเพื่อแสดงหน้าที่ทางไวยากรณ์ จะเห็นได้จากคำขยายในภาษาจีนโบราณสามารถปรากฏอยู่หน้ากริยาได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนรูปหรือเติมคำปัจจัยใดๆข้างท้ายเลย ตัวอย่าง

(1) 子曰：父母在，不遠游，游必有方。（里仁）

Zǐ yuē: Fùmǔ zài, bù yuǎn yóu, yóu bì yǒu fāng (Lǐ rén)

父母在世，不要遠離家鄉，要離開家鄉必須有一定的地方。

ขงจื๊อกล่าวว่า เมื่อพ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ ไม่ควรไปไหนไกลๆ หากจะไปก็ต้องมีสถานที่ที่แน่นอน

(2) 君子易事而難說。（子路）

Jūnzǐ yì shì ér nán yuè. (Zǐ Lù)

君子容易侍奉但很難使他喜歡。

วิญญูชน ปรนนิบัติง่ายแต่ทำให้พอใจยาก

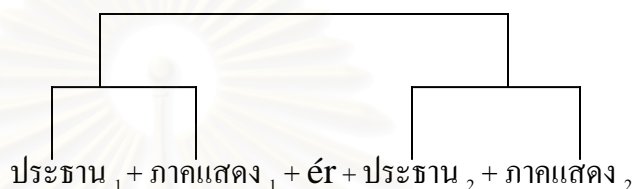
ตัวอย่างที่ 1 คำ 遠 yuǎn “ไกล” เป็นคำวิเศษณ์ขยายกริยา 游 yóu “ไป”
ตัวอย่างที่ 2 คำวิเศษณ์ 易 yì “ง่าย” ขยายกริยา 事 shì “ปรนนิบัติ” และคำวิเศษณ์ 難 nán “ยาก” ขยายกริยา 說 yuè “ทำให้พอใจ” จากตัวอย่างข้างต้น คำวิเศษณ์สามารถขยายกริยาได้โดยไม่ต้องมีคำ ér ตามท้าย แสดงให้เห็นว่าคำ ér ไม่ใช่คำปัจจัยที่ใช้บังคับคำขยายกริยา แต่เป็นคำเชื่อมที่ใช้เชื่อมคำขยายกับคำกริยาเพื่อเน้นความหมายของคำขยายเท่านั้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4 เชื่อมประโยคกับประโยค

คำ *ér* ใช้เป็นคำเชื่อมประโยคความรวม* ประโยคความรวมที่มีคำ *ér* เป็นคำเชื่อม จำแนกตามลักษณะทางวากยสัมพันธ์ได้ดังนี้

3.4.1 ประธาน₁ + ภาคแสดง₁ + *ér* + ประธาน₂ + ภาคแสดง₂ คำ *ér* เชื่อมประโยค 2 ประโยคที่มีหน่วยประธานต่างกัน มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 子欲善而民善矣。(顏淵)

Zǐ yù shàn ér mín shàn yǐ (Yàn Yuán)

你要是想做好事, 百姓就會做好事。

หากท่านคิดทำความดี ประชาชนก็จะทำความดีตาม

(2) 其父攘羊而子証之。(子路)

Qí fù rǎng yáng ér zǐ zhèng zhī. (Zǐ Lù)

父親偷了羊, 兒子便去告發。

พ่อขโมยแพะแล้วลูกไปฟ้องร้อง

(3) 季氏富於周公, 而求也爲之斂。(先進)

Jìshì fù yú Zhōu Gōng, ér Qiú yě wèi zhī liǎn. (Xiānjìn)

季氏比周公富裕, 但冉求卻爲季氏聚斂。

คนสกุลจื๊อรวยกว่าโจวกงแต่หั่นฉิวกลับไปช่วยเก็บส่วยอากรให้

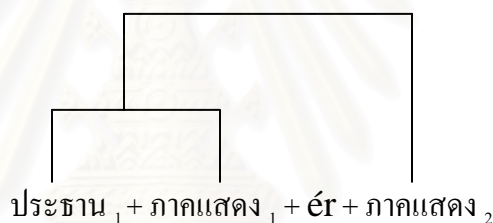
* ประโยคความรวม คือ ประโยคที่มีหน่วยประธาน 1 หน่วย หรือมากกว่านั้น ส่วนภาคแสดงจะมีตั้งแต่ 2 ส่วนขึ้นไป ประโยคความรวมมีอยู่ 2 ชนิดคือ ประโยคความรวมที่มีคำเชื่อม กับ ประโยคความรวมที่ไม่มีคำเชื่อม (ประพิน มโนมัยวิบูลย์, 2545 : 163)

ตัวอย่างที่ 1 คำ *ér* เชื่อมประโยค 子欲善 *Zǐ yù shàn* “ท่านคิดทำความดี”
กับประโยค 民善矣 *mín shàn yǐ* “ประชาชนจะทำความดีตามไปเอง”

ตัวอย่างที่ 2 คำ *ér* เชื่อมประโยค 其父攘羊 *Qí fù rǎng yáng* “พ่อของเขา
ขโมยแกะ” กับประโยค 子証之 *zǐ zhèng zhī* “ลูกไปฟ้องร้อง”

ตัวอย่างที่ 3 คำ *ér* เชื่อมประโยค 季氏富於周公 *Jìshì fù yú Zhōu gōng*
“คนสกุลจิ๋วรวยกว่าโจวกง” กับประโยค 求也爲之斂 *Qiú yě wèi zhī liǎn* “หรั้นฉิวไปช่วย
เก็บส่วยอากรให้”

3.4.2 ประธาน₁ + ภาคแสดง₁ + *ér* + ภาคแสดง₂ คำ *ér* เชื่อมประโยค 2
ประโยคที่มีหน่วยประธานตัวเดียวกัน ประโยคหลังมักละหน่วยประธานทั้งหน่วย มีโครงสร้างดังนี้

ตัวอย่าง

(1) 君子欲訥於言, 而敏於行。 (里仁)

Jūnzǐ yù nà yú yán, ér mǐn yú xíng. (Lǐrén)

君子要謹慎地說話, 又要敏捷地行動。

วิญญูชนระมัดระวังวาจาและทำงานคล่องแคล่ว

(2) 賜不受命, 而貨殖焉。 (先進)

Cì bú shòu mìng, ér huò zhí yān. (Xiānjìn)

端木賜不相信命運安排, 因而去做買賣。

คานมู่ชื่อไม่เชื่อในโชคชะตา จึงไปทำการค้า

(3) 孔子時其亡也,而往拜之。(陽貨)

Kǒng Zǐ shí qí wáng yě, ér wǎng bài zhī (Yáng Huò)

孔子暗中打聽到他不在家,才去回拜他。

ขงจื้อรู้ว่าเขาไม่อยู่บ้าน จึงได้ไปเยี่ยมเขา

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมประโยค 君子欲訥於言 Jūnzi yù nà yú yán

“วิญญูชนระมัดระวังวาจา ” กับประโยค (君子) 敏於行 (Jūnzi) mǐn yú xíng

“ (วิญญูชน) ทำงานคล่องแคล่ว ”

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมประโยค 賜不受命 Cì búshòu mìng “ตวนมู่ชื่อไม่

เชื่อในโชคชะตา ” กับประโยค (賜) 貨殖焉 (Cì) huò zhí yān “ (ตวนมู่ชื่อ) ไปทำการค้า ”

ตัวอย่างที่ 3 คำ ér เชื่อมประโยค 孔子時其亡也 Kǒng Zǐ shí qí wáng

yě “ขงจื้อรู้ว่าเขาไม่อยู่บ้าน ” กับประโยค (孔子) 往拜之 (Kǒng Zǐ) wǎng bài zhī

“ (ขงจื้อ) ไปเยี่ยมเขา ”

3.4.3 ภาคแสดง₁ + ér + ภาคแสดง₂ ประโยคแรกและประโยคหลังละหน่วย
ประธานทั้ง 2 หน่วย เราอาจทราบหน่วยประธานที่ละไปได้จากบริบทแวดล้อม มีโครงสร้างดังนี้

ภาคแสดง₁ + ér + ภาคแสดง₂

ตัวอย่าง

(1) 奔而殿。(雍也)

Bēn ér diàn. (Yōng yě)

(魯軍) 退敗 (孟之反) 卻掩護在後面。

พ่ายแพ้กลับไปแต่คอยป้องกันอยู่ข้างหลัง

(2) 七十而從心所欲。(為政)

Qīshí ér cóng xīn suǒ yù. (Wéizhèng)

到了七十歲才能達到隨心所欲。

อายุ 70 ปี จึงได้บรรลุสิ่งที่ปรารถนา

ตัวอย่างที่ 1 หน่วยประธานของประโยคแรกคือ 魯軍 Lǔjūn “กองทัพหลู่” หน่วยประธานของประโยคหลังคือ 孟之反 Mèng Zhīfǎn “เมิ่งจื่อฝาน” ประโยคนี้มีความหมายที่สมบูรณ์ว่า “กองทัพหลู่พ่ายแพ้กลับไป แต่เมิ่งจื่อฝานคอยป้องกันอยู่ข้างหลัง”

ตัวอย่างที่ 2 หน่วยประธานของประโยคแรกและประโยคหลังคือ 吾 Wú “ฉัน” ในที่นี้หมายถึง “ขงจื้อ” ประโยคนี้มีความหมายที่สมบูรณ์ว่า “ข้าพเจ้าอายุ 70 ปี จึงได้บรรลุสิ่งที่ปรารถนา”

จากการวิจัยทำให้ทราบว่า คำ ér เป็นคำเชื่อมที่มีวิธีการใช้ที่ซับซ้อน หน้าที่ทางไวยากรณ์ที่สำคัญคือ เชื่อมคำหรือวลี เมื่อเชื่อมคำมักเป็นคำกริยาหรือคำคุณศัพท์ เมื่อเชื่อมวลีมักเป็นกริยาวลีหรือคุณศัพท์วลี ในบางบริบทพบว่าอาจเชื่อมคำคุณศัพท์กับกริยาวลีก็ได้ คำ ér ยังใช้เชื่อมคำขยายกับคำกริยา โดยคำขยายจะอยู่ข้างหน้าคำกริยาเสมอ คำขยายมีอยู่หลายประเภทด้วยกันเช่น คำนาม คำกริยา คำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา หรือบุพบทวลี เป็นต้น นอกจากนั้นคำ ér ยังใช้เชื่อมประโยค 2 ประโยคเข้าด้วยกัน ประโยคแรกและประโยคหลังอาจมีเครื่องหมายจุดภาคคั่นอยู่หรือไม่ก็ได้ และในกรณีที่หน่วยประธานได้กล่าวถึงมาก่อนหน้านี้แล้ว ยังอาจละหน่วยประธานได้ จะเห็นได้ว่าคำ ér เป็นคำเชื่อมที่ใช้เชื่อมหน่วยในภาษาตั้งแต่ระดับคำ วลี ไปจนถึงประโยค และมีโครงสร้างได้หลายแบบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำ ér

นักไวยากรณ์จีนจำแนกลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำ ér ต่างกันออกไป จะเห็นได้จาก Wáng Lì แบ่งออกเป็น 3 ประเภทกว้างๆคือ เชื่อมความคล้อยตาม เชื่อมความขัดแย้ง และเชื่อมหน่วยขยายกับหน่วยหลัก Hé Lèshì แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ คำเชื่อมบอกความร่วมมือกัน คำเชื่อมบอกความคล้อยตาม และคำเชื่อมบอกความขัดแย้ง ส่วน Dǒng Xīqiān และ Wáng Sōngmào มีเกณฑ์การแบ่งคล้ายกับ Wáng Lì และ Hé Lèshì โดยจำแนกลักษณะทางอรรถศาสตร์เพิ่มขึ้นอีก 5 ประเภทคือ บอกความเสริม บอกการขยายเนื้อความ บอกเงื่อนไข บอกเหตุและผล และบอกจุดมุ่งหมาย แม้ว่านักไวยากรณ์จีนจะแบ่งความหมายของคำ ér ออกเป็นหลายประเภท แต่ส่วนใหญ่มีลักษณะที่คล้ายกัน ประเด็นสำคัญอยู่ที่การจำแนกความหมายของคำ ér ออกเป็นประเภทใดบ้างเพื่อที่จะได้ครอบคลุมความหมายของคำ ér ทั้งหมด เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งก็ควรมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ นอกจากนั้นยังต้องแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางความหมายของคำ ér แต่ละประเภทได้อย่างชัดเจนอีกด้วย ในบทนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความหมายของคำ ér ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* โดยละเอียด จากการศึกษาพบว่าความหมายของคำ ér ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* สามารถจำแนกได้ 8 ประเภท ได้แก่ บอกความขัดแย้ง บอกเวลาต่อเนื่อง บอกความร่วมมือกัน บอกการขยายเนื้อความ บอกเงื่อนไข บอกความเสริม บอกเหตุและผล และบอกจุดมุ่งหมาย

4.1 บอกความขัดแย้ง

คำ ér ใช้เชื่อมข้อความที่มีความหมายขัดแย้งกัน คำ ér จะอยู่หน้าข้อความที่มีความหมายขัดแย้งกับส่วนแรก ตัวอย่าง

(1) 虛而爲盈。(述而)

Xū ér wéi yíng. (Shù ér)

本來空虛卻假裝充足。

ว่างเปล่าแต่แสร้งทำเป็นเพียงพอ

(2) 約而爲泰。(述而)

Yuē ér wéi tài. (Shù ér)

本來窮困, 卻假裝富裕。

ยากแค้นแต่แสร้งทำเป็นมั่งมี

(3) 樂而不淫。(八佾)

Lè ér bù yín. (Bāyì)

快樂而不放蕩。

มีความสุขแต่ไม่ลุ่มหลง

(4) 鯉也死, 有棺而無槨。(先進)

Lǐ yě sǐ, yǒu guān ér wú guǒ. (Xiānjìn)

孔鯉死, 只有棺而沒有槨。

หลี่ (ลูกของขงจื้อ) ตายไป มีแต่โลงชั้นในแต่ไม่มีโลงชั้นนอก

(5) 其爲人也孝悌, 而好犯上者鮮矣。(同上)

Qí wéi rén yě xiào tì, ér hào fàn shàngzhě, xiǎn yǐ. (tóngshàng)

一個人能夠孝順父母, 尊敬兄長, 但喜好冒犯長輩的, 一定很少。

คนที่กตัญญูต่อพ่อแม่และเคารพพี่แต่ชอบดูหมิ่นผู้ใหญ่ นั่น มีน้อย

(6) 不好犯上, 而好做亂者, 未之有也。(同上)

Bù hào fàn shàng, ér hào zuò luàn zhě, wèi zhī yǒu yě.

(tóngshàng)

不喜好冒犯長輩, 但喜好造反做亂的人是沒有的。

คนที่ไม่ดูหมิ่นผู้อาวุโส แต่ชอบก่อความวุ่นวายนั้น ไม่มี

(7) 士志於道, 而恥惡衣惡食者, 未足與義也。(里仁)

Shì zhì yú dào, ér chǐ è yī è shí zhě, wèi zú yǔ yì yě. (Lǐrén)

一位學者專心研究人道, 卻嫌自己穿的不好, 吃的不好,

這種人就不值得研究人道。

บัณฑิตที่ขี้นั่นในคุณธรรม แต่รังเกียจเรื่องเสื้อผ้าและอาหาร ก็มีควรคู่

กับคุณธรรม

ตัวอย่างที่ 1 คำ é¹r เชื่อมคำคุณศัพท์ 虛 xū “ว่างเปล่า” กับกริยาวิ 爲盈 wéi yíng “สร้างทำเป็นเพียงพอ”

ตัวอย่างที่ 2 คำ é¹r เชื่อมคำคุณศัพท์ 約 yuē “ยากแค้น” กับกริยาวิ 爲泰 wéi tài “สร้างทำเป็นร่ำรวย”

ตัวอย่างที่ 3 คำ é¹r เชื่อมคำคุณศัพท์ 樂 lè “มีความสุข” กับคุณศัพท์วิ 不淫 bù yín “ไม่ลุ่มหลง”

ตัวอย่างที่ 4 คำ é¹r เชื่อมกริยาวิ 有棺 yǒu guān “มีโลงชั้นใน” กับกริยาวิ 無槨 wú guō “ไม่มีโลงชั้นนอก”

ตัวอย่างที่ 5 คำ é¹r เชื่อมกริยาวิ 孝悌 xiào tì “กตัญญูต่อพ่อแม่และเคารพพี่” กับกริยาวิ 好犯上 hào fàn shàng “ชอบดูหมิ่นผู้ใหญ่”

ตัวอย่างที่ 6 คำ é¹r เชื่อมกริยาวิ 不好犯上 bù hào fàn shàng “ไม่ดูหมิ่นผู้ใหญ่” กับกริยาวิ 好做亂 hào zuò luàn “ชอบก่อความวุ่นวาย”

ตัวอย่างที่ 7 คำ é¹r เชื่อมกริยาวิ 志於道 zhì yú dào “ยึดมั่นในคุณธรรม” กับกริยาวิ 耻惡衣惡食 chǐ è yī è shí “รังเกียจเสื้อผ้าและอาหาร”

4.2 บอกเวลาต่อเนื่อง

คำ é¹r ใช้เชื่อมเหตุการณ์สองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องกันตามเวลา เหตุการณ์ที่อยู่หน้า คำ é¹r เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน ส่วนเหตุการณ์ที่อยู่หลังคำ é¹r เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามมา ตัวอย่าง

(1) (丈人) 植其杖而芸 。 (微子)

(Zhàng rén) zhí qí zhàng ér yún. (Wēi Zǐ)

(丈人) 把木杖插在地上, 就去除草了。

(ตาเฒ่า) ปักไม้เท้าลงบนพื้นแล้วไปถอนหญ้า

(2) 吾見於夫子而問知。(顏淵)

Wǔ jiàn yú fūzǐ ér wèn zhì. (Yàn Yuán)

我見到老師, 就問甚麼是智。

พอฉันเห็นอาจารย์ ก็ถามเกี่ยวกับเรื่องสติปัญญา

(3) 鯉退而學《詩》。(季氏)

Lǐ tuì ér xué Shī. (Jìshì)

鯉回去就學詩經。

หลี่(ลูกของขงจื้อ) กลับไปก็เรียนคัมภีร์กวีนิพนธ์

(4) 子路拱之, 三嗅而作。(鄉黨)

Zǐ Lù gǒng zhī, sān xiù ér zuò. (Xiāngdǎng)

子路向野雞拱了手, 野雞長叫了幾聲就飛走。

จื่อลูโโค้งคำนับ ไก่ขัน 3 ครั้งแล้วก็บินไป

(5) 或乞醢焉, 乞諸其鄰而與之。(公冶長)

Huò qǐ xī yān, qǐ zhū qí lín ér yǔ zhī. (Gōngyě Cháng)

有人向他要點醋, 他卻到他的鄰居家要了點醋, 然後給了那個人。

มีคนขอน้ำส้มจากเขา เขากลับไปขอน้ำส้มข้างบ้านแล้วเอาไปให้คนนั้น

(6) 吾十有五而志於學。(為政)

Wǔ shí yǒu wǔ ér zhì yú xué. (Wéizhèng)

我十五歲時就開始六之學習。

ข้าพเจ้า (ขงจื้อ) อายุ 15 ปีก็เริ่มศึกษาหาความรู้

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 植其杖 zhí qí zhàng “ปักไม้เท้าลงบนพื้น” กับ คำกริยา 芸 yún “ถอนหญ้า” บอกความหมายว่า zhí qí zhàng “ปักไม้เท้าลงบนพื้น” เป็น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน และ yún “ถอนหญ้า” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามมา

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 見於夫子 jiàn yú fūzǐ “เห็นอาจารย์” กับ กริยาวลี 問知 wèn zhì “ถามเกี่ยวกับเรื่องสติปัญญา” บอกความหมายว่า jiàn yú fūzǐ “เห็น อาจารย์” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน และ wèn zhì “ถามเกี่ยวกับเรื่องสติปัญญา” เป็นเหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นตามมา

ตัวอย่างที่ 3 คำ ér เชื่อมคำกริยา 退 tuì “กลับ” กับกริยาลี 學《詩》 xué Shī “เรียนคัมภีร์กวีนิพนธ์” บอกความหมายว่า tuì “กลับ” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดก่อน และ xué Shī “เรียนคัมภีร์กวีนิพนธ์” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามมา

ตัวอย่างที่ 4 คำ ér เชื่อมกริยาลี 三嗅 sān xiù “ขัน 3 ครั้ง” กับคำกริยา 作 zuò “ขึ้นมา” ในที่นี้หมายถึง “บินไป” บอกความหมายว่า sān xiù “ขัน 3 ครั้ง” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดก่อน และ zuò “บินไป” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามมา

ตัวอย่างที่ 5 คำ ér เชื่อมกริยาลี 乞諸其鄰 qǐ zhū qí lín “เขาไปขอน้ำส้มข้างบ้าน” กับกริยาลี 與之 yǔ zhī “เอาไปให้คนนั้น” บอกความหมายว่า qǐ zhū qí lín “เขาไปขอน้ำส้มข้างบ้าน” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดก่อน และ yǔ zhī “เอาไปให้เขา” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามมา

ตัวอย่างที่ 6 คำ ér เชื่อมประโยค 2 ประโยคคือ 吾十有五 wǔ shí yǒu wǔ “ข้าพเจ้ามีอายุ 15 ปี” กับ 志於學 zhì yú xué “(ข้าพเจ้า) เริ่มศึกษาหาความรู้” บอกความหมายว่า wǔ shí yǒu wǔ “ข้าพเจ้ามีอายุ 15 ปี” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อน และ zhì yú xué “เริ่มศึกษาหาความรู้” เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามมา

4.3 บอกความร่วมกัน

คำ ér ใช้เชื่อมข้อความให้รวมกัน เพื่อแสดงลักษณะ สภาพ หรือกริยาอาการร่วมกัน ตัวอย่าง

(1) 食饅而餓。(鄉當)

Shí yì ér ài. (Xiāngdāng)

糧食陳舊而又變味了。

อาหารเก่าและเสียแล้ว

(2) 舉善而教不能。(為政)

Jǔ shàn ér jiāo bù néng. (Wéizhèng)

選拔善良優秀的人, 又教育那些能力差的人。

(ผู้ปกครอง) ควรเชิดชูคนดีและขัดเกลาผู้ไร้ความสามารถ

(3) (君子)與人恭而有禮。(顏淵)

(Jūnzǐ) yǔ rén gōng ér yǒu lǐ. (Yàn Yuán)

(君子)對人恭敬又有禮貌。

(วิญญูชน) รู้จักเคารพผู้อื่นและมีมารยาทต่อเขา

(4) 為政以德, 譬如北辰居其所而眾星共之。(為政)

Wéizhèng yǐ dé , pìrú běichén jū qí suǒ ér zhòng xīng
gòng zhī. (Wéizhèng)

用道德來治理國家就像北辰處於它一定的方位上,而群星也都環繞它的周圍。

ใช้คุณธรรมปกครองบ้านเมือง ดูกังดาวเหนืออยู่ตรงกลางและหมู่ดาวต่างล้อมรอบเป็นบริวาร

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 饑 yì “เก๋า” กับคำคุณศัพท์ 餓 ài “เสี่ย”

คำคุณศัพท์ yì “เก๋า” กับ ài “เสี่ย” ต่างกล่าวถึงสภาพและลักษณะของอาหาร

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 舉善 jǔ shàn “เชิดชูคนดี” กับกริยาวลี 教不能

jiāo bù néng “ขัดเกลาผู้ไร้ความสามารถ” กริยาวลี jǔ shàn “เลือกคนดี” และ jiāo bù néng “ขัดเกลาผู้ไร้ความสามารถ” ต่างกล่าวถึงพฤติกรรมของผู้ปกครอง

ตัวอย่างที่ 3 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 與人恭 yǔ rén gōng “เคารพคนอื่น” 有禮

yǒu lǐ “มีมารยาทต่อเขา” กริยาวลี yǔ rén gōng “เคารพคนอื่น” และ yǒu lǐ “มีมารยาทต่อเขา” ต่างกล่าวถึงพฤติกรรมของวิญญูชน

ตัวอย่างที่ 4 คำ ér เชื่อมประโยค 2 ประโยคคือ 北辰居其所 běichén jū qí

suǒ “ดาวเหนืออยู่ตรงกลาง” กับ 眾星共之 zhòng xīng gòng zhī “มีหมู่ดาวล้อมรอบ”

běichén jū qí suǒ “ดาวเหนืออยู่ตรงกลาง” และ zhòng xīng gòng zhī “มีหมู่ดาว

ล้อมรอบ” สองประโยคนี้ต่างบอกความไปในทำนองเดียวกัน

4.4 บอกการขยายเนื้อความ

คำ ér ใช้เชื่อมคำขยายกับคำกริยา เพื่อบอกเวลา สถานที่ ลักษณะอาการ หรือวิธีการ เป็นต้น คำขยายอาจเป็น คำนาม คำวิเศษณ์ คำกริยา คำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา หรือบุพบทวลีก็ได้ ตัวอย่าง

- (1) 力不足者, 中道而廢。(雍也)

Lì bùzú zhě, zhōngdào ér fèi. (Yōng yě)

如果力量不夠的話, 是走到中途才廢棄而停止。

หากมีกำลังไม่พอ พอเดินไปได้ครึ่งทางก็ล้มเลิก

- (2) 子路率爾而對。(先進)

Zǐ Lù shuài'ěr ér duì. (Xiānjìn)

子路輕爽直爽急忙地回答。

จื่อลู่ตอบอย่างรวดเร็ว

- (3) 朝服而立於阼階。(鄉黨)*

Cháofú ér lì yú zuò jiē. (Xiāngdǎng)

穿着朝服而站在東面的台階上。

(ขงจื่อ) สวมชุดเข้าเฝ้ายืนอยู่บนบันไดด้านทิศตะวันออก

- (4) 鯉趨而過庭。(季氏)

Lǐ qū ér guò tíng. (Jìshì)

鯉快走經過庭院。

หลี่ (ลูกของขงจื่อ) รีบเดินผ่านลานหน้าบ้าน

- (5) 曲肱而枕之。(述而)

Qū gōng ér zhěn zhī. (Shù ér)

彎起胳膊墊着當枕頭。

(ขงจื่อ) งอแขนมาหนุนนอนต่างหมอน

* คำ 朝服cháofú เป็นคำหลายหน้าที่ อาจเป็นคำนามหรือคำกริยาก็ได้ เมื่อเป็นคำนามมีความหมายว่า ชุดเข้าเฝ้า เมื่อเป็นคำกริยา มีความหมายว่า สวมชุดเข้าเฝ้า คำหลายหน้าที่เป็นลักษณะเฉพาะอย่างหนึ่งของภาษาจีนโบราณ

- (6) 放於利而行, 多怨。(里仁)
 Fàng yú lì ér xíng, duō yuàn. (Lǐ rén)
 爲追求私利而行動, 會招來許多怨恨。
 ทำเพื่อผลประโยชน์ จะนำความแค้นเคืองใจมาให้มากมาย
- (7) 夫子之文章, 可得而聞也。(公冶長)
 Fūzǐ zhī wénzhāng, kědé ér wén yě. (Gōngyě Cháng)
 老師關於文獻方面的知識, 我們能聽得到。
 ความรู้ของอาจารย์ พวกเราฟังได้
- (8) 仲尼, 日月也, 無得而逾焉。(子張)
 Zhòngní, rì yuè yě, wúdé ér yù yān. (Zǐ Zhāng)
 仲尼, 像太陽月亮, 沒有人能夠超過他。
 จั๋งหนี (ขงจื้อ) เปรียบเหมือนพระอาทิตย์และพระจันทร์ไม่มีใครจะเทียบเท่าได้
- (9) 因民之所利而利之。(堯曰)
 Yīn mǐn zhī suǒ lì ér lì zhī. (Yáo yuē)
 順着百姓所能得到的利益而讓百姓獲得利益。
 ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์ตามที่ควรได้รับ

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมนามวลี 中道 zhōngdào “ครึ่งทาง” กับคำกริยา 廢 fèi “ล้มเลิก”

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 率爾 shuài'ěr “รวดเร็ว” กับคำกริยา 對 duì “ตอบ”

ตัวอย่างที่ 3 คำ ér เชื่อมคำกริยา 朝服 cháofú “สวมชุดเข้าเฝ้า” กับกริยาวลี 立於阼階 lì yú zuò jiē “ยืนอยู่บนบันไดด้านทิศตะวันออก”

ตัวอย่างที่ 4 คำ ér เชื่อมคำกริยา 趨 qū “รีบเดิน” กับกริยาวลี 過庭 guò tíng “ผ่านลานหน้าบ้าน”

ตัวอย่างที่ 5 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 曲肱 qū gōng “งอแขน” กับกริยาวลี 枕之 zhěn zhī “หนุนนอนต่างหมอน”

ตัวอย่างที่ 6 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 放於利 fàng yú lì “แสวงหาผลประโยชน์” กับคำกริยา 行 xíng “ปฏิบัติ”

ตัวอย่างที่ 7 คำ ér เชื่อมคำช่วยกริยา 可得 kě dé “สามารถ” กับคำกริยา 聞 wén “ฟัง”

ตัวอย่างที่ 8 คำ ér เชื่อมคำช่วยกริยา 得 dé “สามารถ” กับคำกริยา 逾 yú “เกิน”

ตัวอย่างที่ 9 คำ ér เชื่อมบุพบทวลี 因民之所利 yīn mín zhī suǒ lì “ตามที่ประชาชนควรได้รับ” กับกริยาวลี 利之 lì zhī “ให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์”

4.5 บอกเงื่อนไข

คำ ér ใช้ในประโยคเงื่อนไข โดยมากมักอยู่หลังประธานของประโยค ลักษณะของประโยคเงื่อนไขที่มีคำเชื่อม ér อาจแยกได้ 4 ประเภทดังนี้

ก) ประโยคหลักบอกเนื้อความบอกเล่า ตัวอย่าง

(1) 人而不為《周南》《召南》，其猶正牆面而站與！(陽貨)

Rén ér bù wéi Zhōunán Shàonán, qí yóu zhèng
qiángmiàn ér zhàn yú! (Yáng Huò)

人如果不學《周南》《召南》，就好像面對牆壁站着啊！

คนเราหากไม่เรียนโจวหนันและเฉ่าหนัน ก็เหมือนกับยืนหันหน้าเข้ากำแพง

(2) 子與人歌而善，必使反之。(述而)*

Zǐ yǔ rén gē ér shàn, bìshǐ fǎn zhī. (Shù ér)

孔子同別人一起唱歌，如果唱得好，一定讓他再唱一遍。

ขงจื้อร้องเพลงร่วมกับผู้อื่น หากเขาร้องได้ดี ก็ต้องให้ร้องอีกครั้ง

* คำ 歌 gē เป็นคำหลายหน้าที่ เมื่อเป็นคำนามหมายถึงเพลง เมื่อเป็นคำกริยาหมายถึงร้องเพลง

ข) ประโยคหลักบอกเนื้อความปฏิเสธ ตัวอย่าง

- (1) 士而懷居, 不足以爲士矣。(憲問)

Shì ér huái jū, bù zú yǐ wéi shì yǐ. (Xiànwèn)

作爲“士”, 如果留戀安逸, 就不足以成爲“士”了。

ถ้าปัญญาชนคิดถึงแต่ความสุขสบาย ก็ไม่สมควรเป็นปัญญาชน

- (2) 人而無恆, 不可以作巫醫。(子路)

Rén ér wú héng, bù kě yǐ zuò wū yī (Zǐ Lù)

人如果麼沒有恆心, 不可以當巫醫。

คนหากไม่มีความอดทน ก็ไม่สามารถเป็นหมอได้

ค) ประโยคหลักแสดงการถามย้อนกลับ ตัวอย่าง

- (1) 君而知禮, 孰不知禮? (述而)

Jūn ér zhī lǐ, shú bù zhī lǐ (Shù ér)

如果國君知禮, 還有誰不知禮呢?

หากผู้ปกครองรู้จักประเพณี แล้วใครยังไม่รู้เล่า

- (2) 管氏而知禮, 孰不知禮? (八佾)

Guǎn shì ér zhī lǐ, shú bù zhī lǐ? (Bāyì)

管仲如果算是懂得禮節, 那誰不懂得禮節呢?

หากกว่านจึงรู้จักประเพณีแล้ว ยังมีผู้ใดไม่รู้อีกเล่า

ง) ประโยคหลักเป็นประโยคความรวมบอกความขัดแย้ง มักมีคำเชื่อมบอกความขัดแย้ง
雖 suī “แม้ว่า” รวมอยู่ด้วย ตัวอย่าง

- (1) 富而可求也, 雖執鞭之士, 吾亦爲之。(述而)

Fù ér kě qiú yě, suī zhí biàn zhī shì, wǔ yì wéi zhī. (Shù ér)

財富如果是可以求得的, 就是當一名手拿皮鞭的下等差役 我也去做。

หากสามารถไคว่คว้าความร่ำรวยได้ แม้เป็นคนถือแส้* ก็ยอมไปทำ

* ข้าราชการถือแส้เป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยในสมัยโบราณ มีหน้าที่อยู่ 2 อย่างคือ ถือแส้คอยคุมประตูทางเข้า กับคอยระวังทางให้คนชั้นสูง

4.6 บอกความเสริม

คำ ەر ใช้เชื่อมข้อความเพื่อเป็นการเน้นความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีลักษณะคล้ายคำ ەر ที่บอกความร่วมกัน จะแตกต่างกันตรงที่คำ ەر ที่บอกความเสริมจะเน้นความหมายของข้อความที่อยู่หลังคำ ەر มากกว่าข้อความที่อยู่ข้างหน้า ตัวอย่าง

(1) 今吾於人也, 聽其言而觀其行。 (公冶長)

Jīn wǔ yú rén yě, tīng qí yán ەر guān qí xíng.
(Gōngyě Cháng)

現在, 我對於人, 是聽了他的話還要觀察他的行爲。

ปัจจุบัน ข้าพเจ้า(ขงจื้อ) ฟังคำพูดของคนอื่นแล้วยังต้องสังเกตพฤติกรรมของเขาด้วย

(2) 有盛饌, 必變色而作。 (鄉黨)

Yǒu shèngzhuàn, bì biàn sè ەر zuò. (Xiāng dǎng)

有豐盛的筵席, 一定把神色變得莊重, 並且站起來。

เมื่อมีงานเลี้ยงฉลอง ต้องเปลี่ยนสีหน้าให้ดูจริงจังแล้วยังต้องยืนขึ้นด้วย

ตัวอย่างที่ 1 คำ ەر เชื่อมกริยาวลี 聽其言 tīng qí yán “ ฟังคำพูดของคนอื่น” กับกริยาวลี 觀其行 guān qí xíng “สังเกตพฤติกรรมของเขา” แสดงความหมายว่าก่อนที่จะจะเชื่อใครนั้น นอกจากจะฟังคำพูดของผู้นั้นแล้วยังต้องสังเกตพฤติกรรมของเขาด้วย

ตัวอย่างที่ 2 คำ ەر เชื่อมกริยาวลี 必變色 bì biàn sè “ต้องเปลี่ยนสีหน้า” กับคำกริยา 作 zuò “ยืนขึ้น” แสดงความหมายว่าในงานเลี้ยงฉลองนั้นนอกจากจะต้องเปลี่ยนสีหน้าจริงจังแล้วยังต้องยืนขึ้นอีกด้วย

4.7 บอกเหตุและผล

คำ ér ใช้เชื่อมข้อความที่มีความหมายเป็นเหตุเป็นผลกัน ข้อความที่บอกสาเหตุจะอยู่หน้าคำ ér ส่วนข้อความที่มีความหมายเป็นการบอกผลจะอยู่หลังคำ ér ตัวอย่าง

(1) 水火吾見踏而死者矣。(衛靈公)

Shuǐ huǒ wǔ jiàn tà ér sǐ zhě yǐ. (Wèi Língōng)

我見過因往水火裏去而死的。

ข้าพเจ้า (ขงจื้อ) เคยเห็นคนที่ตายเพราะบุกน้ำลุยไฟ

(2) 比干諫而死。(微子)

Bǐgān jiàn ér sǐ. (Wēi Zǐ)

比干屢次勸諫因而被殺死。

ปีกานทัดทานหลายครั้งจึงถูกประหาร

(3) 君子正其衣冠, 尊其瞻視, 儼然人望而畏之。(堯曰)

Jūnzǐ zhèng qí yī guān, zūn qí zhān shì, yánrán rén wàng ér wèi zhī. (Yáo yuē)

君子衣冠端正整齊, 目光神色都鄭重嚴肅, 使人望後就畏懼。

วิญญูชนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ดูแล้วน่าเกรงขาม ผู้คนมองแล้วจึงรู้สึกยำเกรง

ตัวอย่างที่ 1 水火吾見踏 -shuǐ huǒ wǔ jiàn tà “บุกน้ำลุยไฟ” แสดงเหตุ 死 sǐ “ตาย” แสดงผล

ตัวอย่างที่ 2 比干諫 Bǐgān jiàn “ปีกานทัดทานหลายครั้ง” แสดงเหตุ 死 sǐ “ถูกประหาร” แสดงผล

ตัวอย่างที่ 3 君子正其衣冠, 尊其瞻視 jūnzǐ zhèng qí yī guān, zūn qí zhān shì “วิญญูชนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ดูแล้วน่าเกรงขาม” แสดงเหตุ 畏之 wèi zhī “รู้สึกยำเกรง” แสดงผล

4.8 บอกจุดมุ่งหมาย

คำ *ér* ใช้เชื่อมข้อความที่มีความหมายเป็นการบอกจุดมุ่งหมาย โดยจะอยู่หน้าข้อความที่แสดงจุดมุ่งหมาย ตัวอย่าง

(1) 就有道而正焉, 可謂好學也已。(學而)

Jiù yǒudào ér zhèng yān, kěwèi hàoxué yěyǐ. (Xué ér)
 向有道的的人看齊, 以便改正自己的錯誤, 就可以說是一個好學的人了。

ใกล้ชิดผู้มีคุณธรรมเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาด เรียกได้ว่าเป็นผู้ไม่รู้อะไร

(2) 衛君待子而為政。(子路)

Wèijūn dài zǐ ér wéi zhèng. (Zǐ Lù)

衛國國軍等着你去治理國家。

ผู้ปกครองแคว้นเว่ยรอคอยท่านไปปกครองบ้านเมือง

(3) (丈人) 止子路宿, 殺雞為黍而食之 (微子)

(Zhàngǎnrén) zhǐ Zǐ Lù sù, shā jī wéi shǔ ér sì zhī. (Wēi Zǐ)

(丈人) 讓子路到他家住宿, 殺雞做飯來招待他。

(ตาเฒ่า) ให้จ้อลู่พักที่บ้าน แล้วฆ่าไก่และทำอาหารให้เขากิน

ตัวอย่างที่ 1 คำ *ér* 就有道 *jiù yǒudào* “ใกล้ชิดผู้มีคุณธรรม” มีจุดมุ่งหมายคือ 正焉 *zhèng yān* “แก้ไขข้อผิดพลาด”

ตัวอย่างที่ 2 衛君待子 *Wèijūn dài zǐ* “ผู้ปกครองแคว้นเว่ยคอยท่าน” มีจุดมุ่งหมายคือ 為政 *wéi zhèng* “ไปปกครองบ้านเมือง”

ตัวอย่างที่ 3 殺雞為黍 *shā jī wéi shǔ* “ฆ่าไก่และทำอาหาร” มีจุดมุ่งหมายคือ 食之 *sì zhī* “ให้เขากิน”

จากการศึกษาวิจัยทำให้ทราบว่าคำ *ér* ในหนังสือ *ลุ่มยหวิ* มีความหมายได้ทั้งหมด 8 ประเภท ดังนี้ บอกความขัดแย้ง บอกเวลาต่อเนื่อง บอกความร่วมมือ บอกการขยายเนื้อความ บอกเงื่อนไข บอกความเสริม บอกเหตุและผล และบอกจุดมุ่งหมาย จะเห็นว่าคำ *ér* เมื่ออยู่ในบริบทที่ต่างกัน ก็จะมี ความหมายต่างกัน ดังนั้นการศึกษาคำความหมายของคำ *ér* จะต้องศึกษาจากความสัมพันธ์ทางความหมายของข้อความในบริบทเป็นสำคัญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

ความหมายของคำ ér ในภาษาไทย

คำ ér เทียบได้กับคำเชื่อมในภาษาไทยหลายประเภท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทและความหมายของคำ ในบางบริบทคำ ér อาจละไว้โดยไม่ต้องแปล จากการศึกษาพบว่าคำ ér ในหนังสือ ลุนยฺหวี่ เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทยแล้วมีความหมายได้ดังนี้

5.1 บอกความขัดแย้ง

คำ ér ใช้เชื่อมข้อความที่ขัดแย้งกัน โดยจะอยู่หน้าข้อความที่มีความหมายขัดแย้งกับข้อความซึ่งกล่าวมาก่อน เทียบได้กับ แต่ ทว่า ในภาษาไทย ตัวอย่าง

(1) 貧而樂。(學而)

Pín ér lè. (Xué ér)

貧窮卻快樂樂。

ยากจนแต่มีความสุข

(2) 子路從而後。(微子)

Zǐ Lù cóng ér hòu. (Wēi Zǐ)

子路跟從卻落在後面。

จื่อลู่ติดตามมาทว่าพลัดหลงอยู่ข้างหลัง

(3) 子釣而不網。(述而)

Zǐ diào ér bùwǎng. (Shù ér)

孔子釣魚用一個魚釣的釣竿卻不用網。

ขงจื่อใช้เบ็ดตกปลาแต่ไม่ใช้แห

(4) 吾豈匏瓜也哉? 焉能系而不食? (陽貨)

Wú qǐ páoguā yě zāi? Yān néng xì ér bùshí? (Yáng Huò)

我難道是一個匏瓜嗎? 怎麼只能掛着卻不吃它。

ข้าพเจ้า (ขงจื่อ) เป็นดั่งน้ำเต้า ได้แต่แขวนไว้แต่ไม่มีคนกินอย่างนั้นหรือ

(5) 君子而不仁者有矣夫。(憲問)

Jūnzǐ ér bù rén zhě yǒu yǐ fū. (Xiàn wèn)

當君子卻沒有仁德的人是有的呀。

คนที่เป็นวินญชนแต่ไม่มีมนุษยธรรมก็มีเหมือนกัน

(6) 好從事而亟失時,可謂知乎?(陽貨)

Hào cóng shì ér qì shī shí, kě wèi zhī hū? (Yáng Huò)

喜歡做官卻屢次錯過機會可以稱為智嗎?

ชอบรับราชการแต่พลาดโอกาสหลายครั้ง จะเรียกว่าฉลาดได้หรือ

(7) 舜禹之有天下也,而不與焉。(泰伯)

Shùn Yú zhī yǒu tiānxià yě, ér bù yù yān. (Tài Bó)

舜禹得到了天下,卻不去謀取個人的私立。

พระเจ้าฉุนและพระเจ้ายหวิได้ปกครองบ้านเมือง แต่พระองค์กลับไม่คำนึงถึง
ผลประโยชน์ส่วนตัว

(8) 四五十而無聞焉,斯亦不足畏也。(子罕)

Sì shí wǔ shí ér wú wén yān, sī yì bù zú wèi yě. (Zǐ hān)

一個人到了四十、五十歲,但無所成就,這個人也沒有甚麼可畏的。

คนมีอายุสี่สิบห้าสิบปีแต่ไม่มีอะไรเป็นชิ้นเป็นอัน คนเช่นนั้นบอกได้ว่า
ไม่น่ากลัว

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 貧 pín “ยากจน” กับคำคุณศัพท์ 樂 lè
“มีความสุข”

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมคำกริยา 從 cóng “ติดตาม” กับคำกริยา 後 hòu
“พัดหลังอยู่ข้างหลัง”

ตัวอย่างที่ 3 คำ ér เชื่อมคำกริยา 釣 diào “ใช้เบ็ดตกปลา” กับกริยาวิ 不網
bùwǎng “ไม่ใช่แห”

ตัวอย่างที่ 4 คำ ér เชื่อมกริยา 系 xì “แขวน” กับกริยาวิ 不食 bùshí “ไม่ให้กิน”

ตัวอย่างที่ 5 คำ ér เชื่อมคำนาม 君子 jūnzǐ “วิญญูชน” กับกริยาวลี 不仁 bù rén “ไม่มีมนุษยธรรม”

ตัวอย่างที่ 6 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 好從事 hào cóng shì “ชอบรับราชการ” กับกริยาวลี 亟失時 qì shī shí “พลาดโอกาสหลายครั้ง”

ตัวอย่างที่ 7 คำ ér เชื่อมประโยค 2 ประโยคคือ 舜禹之有天下也 Shùn Yú zhī yǒu tiān xià yě “พระเจ้าอ๋วนและพระเจ้ายวี่ได้ปกครองแผ่นดิน” กับ 不與焉 bù yǔ yān “ไม่หาผลประโยชน์ส่วนตน”

ตัวอย่างที่ 8 คำ ér เชื่อมประโยค 2 ประโยคคือ 四五十 Sì shí wǔ shí “คนมีอายุสี่สิบห้าสิบปี” กับ 無聞焉 wú wén yān “ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอัน”

5.2 บอกเวลาต่อเนื่อง

คำ ér ใช้เชื่อมข้อความที่มีเวลาต่อเนื่องกัน เทียบได้กับ แล้ว ก็ แล้วค่อย แล้วจึง พอ.....ก็ พอ.....จึง เมื่อ.....ก็ ในภาษาไทย ตัวอย่าง

(1) 孔子沐浴而朝。(公冶長)

Kǒngzǐ mùyù ér cháo. (Gōngyě Cháng)

孔子沐浴後就去上朝。

ขงจื้ออาบน้ำแล้วก็ไปเข้าเฝ้า

(2) 夫仁者，己欲立而立人。(雍也)

Fú rénzhe, jǐ yù lì ér lì rén. (Yōng yě)

所謂仁，自己要朝着者方向走，然後使別人朝著這方向走。

สำหรับหลักมนุษยธรรมแล้ว ตนเองต้องปฏิบัติก่อนแล้วจึง

ให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

(3) 我叩其兩端而竭焉。(子罕)

Wǒ kòu qí liǎng duān ér jié yān. (Zǐ hǎn)

我詢問了問題的兩方面就完全有了答案。

เมื่อข้าพเจ้า (ขงจื้อ) ถามถึงปัญหาด้านต่างๆ ก็ได้คำตอบจนหมดสิ้น

- (4) 鯉退而學禮。(季氏)

Lǐ tuì ér xué lǐ.(Jìshì)

鯉回來後就學禮。

หลี่กลับมาก็เรียนเรื่องจารีตประเพณี

- (5) 我非生而知之者。(述而)

Wǒ fēi shēng ér zhī zhī zhě. (Shù ér)

我不是生下來就有知識的人。

ข้าพเจ้า (ขงจื้อ) ไม่ใช่คนที่เกิดมาแล้วมีความรู้

- (6) 吾未見其過而內自訟者也。(公也長)

Wú wèi jiàn qí guò ér nèi zì sòng zhě yě. (Gōngyě Cháng)

我沒見過看到自身的錯誤而能發自內心自我責備的人。

ข้าพเจ้า(ขงจื้อ)ยังไม่เคยเห็นคนที่ทำความผิดแล้วสามารถสำนึกด้วยตนเองได้

- (7) 六十而耳順。(為政)

Liùshí ér ěr shùn. (Wéizhèng)

到六十歲才能明白其所以然。

อายุ 60 จึงได้เข้าใจในมูลเหตุของสิ่งทั้งหลาย

- (8) 七十而從心所欲不踰矩。(為政)

Qī shí ér còngxīnsuǒyù bù yù jǔ. (Wéizhèng)

到了七十歲時,才隨心所欲而不會超越法度。

อายุเจ็ดสิบจึงประสบความสำเร็จตามครรลองคลองธรรม

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมคำกริยา 沐浴 mùyù “อาบน้ำ” กับคำกริยา 朝 cháo “ไปเข้าเฝ้า”

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 欲立 yù lì “ต้องปฏิบัติ” กับกริยาวลี 立人 lì rén “ให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม”

ตัวอย่างที่ 3 คำ é²r เชื่อมกริยาวลี 叩其兩端 kòu qí liǎng duān
 “ถามปัญหาด้านต่างๆ” กับคำกริยา 竭 jié “หมดสิ้น” ในที่นี้หมายถึงได้คำตอบจนหมดสิ้น

ตัวอย่างที่ 4 คำ é²r เชื่อมคำกริยา 退 tuì “กลับมา” กับกริยาวลี 學禮 xuélǐ
 “เรียนเรื่องจารีตประเพณี”

ตัวอย่างที่ 5 คำ é²r เชื่อมคำกริยา 生 shēng “เกิด” กับกริยาวลี 知之 zhī zhī
 “มีความรู้”

ตัวอย่างที่ 6 คำ é²r เชื่อมคำกริยา 過 guò “ทำความผิด” กับกริยาวลี 內自訟
 nèi zì sòng “สำนึกด้วยตนเอง”

ตัวอย่างที่ 7 คำ é²r เชื่อมประโยค 2 ประโยคคือ 六十 liùshí “อายุ 60 ปี” กับ 耳
 順 ěr shùn “เข้าใจในมูลเหตุของสิ่งทั้งหลาย”

ตัวอย่างที่ 8 คำ é²r เชื่อมประโยค 2 ประโยคคือ 七十 qīshí “อายุ 70 ปี” กับ 從
 心所欲不踰矩 còngxīnsuǒyù bù yù jǔ “ประสบความสำเร็จตามครรลองคลองธรรม”

5.3 บอกความร่วมกัน

คำ é²r ใช้เชื่อมข้อความให้รวมกัน เพื่อแสดงลักษณะ สภาพ หรือกริยาอาการร่วมกัน
 เทียบได้กับคำ และ และ.....ก็ ตัวอย่าง

(1) 夫達者，質直而好義。(顏淵)

Fú dázhě, zhìzhí ér hào yì. (Yàn Yuán)

所謂達的人要質朴正直，而又好尚禮儀。

คนที่ประสบความสำเร็จมักเป็นคนซื่อตรงและรักคุณธรรม

(2) 君子尊賢而容眾。(子張)

Jūnzǐ zūn xián ér róng zhòng. (Zǐ Zhāng)

君子能尊敬賢人, 又能容納眾人。

วิญญูชนเคารพผู้มีคุณธรรมและเอื้อเฟื้อเกื้อกูลผู้อื่น

(3) 如有博施於民而能濟眾, 何如? (雍也)

Rú yǒu bó shī yú mín ér néng jì zhòng, hé rú? (Yōng yě)

如果有人廣泛地給人民許多好處, 又能周濟眾人, 怎麼樣呢?

หากมีคนทำประโยชน์ให้ประชาชนมากมายและช่วยบรรเทาทุกข์มวลชนได้
จะเป็นอย่างไรหนอ

(4) 女以予爲多學而識之者與? (衛零公)

Rǔ yǐ yú wéi duō xué ér shì zhī zhě yú? (Wèi Língōng)

你以爲我是學習了很多而又一一記住的嗎?

ท่าน(ตวนมู่ชื่อ)คิดว่าข้าพเจ้า(ขงจื้อ)เรียนรู้มากมายและสามารถจดจำได้
ทั้งหมดอย่างนั้นหรือ

(5) 魚餒而肉敗。(鄉黨)

Yú nǎi ér ròu bài. (Xiāngdǎng)

魚不新鮮了, 肉也腐爛了。

ปลาไม่สดและเนื้อก็เน่าแล้ว

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 質直 zhìzhí “เรียบง่าย” กับกริยาวิเศษณ์ 好義 hào yì “รักคุณธรรม”

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมกริยาวิเศษณ์ 尊賢 zūn xián “เคารพผู้มีคุณธรรม” กับกริยาวิเศษณ์ 容眾 róng zhòng “ยอมรับปวงชนทั้งหลายได้”

ตัวอย่างที่ 3 คำ ér เชื่อมกริยาวิเศษณ์ 博施於民 bó shī yú mín “ทำประโยชน์ให้ประชาชนมากมาย” กับกริยาวิเศษณ์ 能濟眾 néng jì zhòng “ช่วยบรรเทาทุกข์มวลชน”

ตัวอย่างที่ 4 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 多學 duō xué “เรียนรู้อย่างมากมาย” กับกริยาวลี 識之 shì zhī “จดจำได้ทั้งหมด”

ตัวอย่างที่ 5 คำ ér เชื่อมประโยค 2 ประโยคคือ 魚餒 yú nǎi “ปลาไม่สด” กับ 肉敗 ròu bài “เนื้อเน่าแล้ว”

5.4 บอกการขยายเนื้อความ

คำ ér ใช้เชื่อมคำขยายกับคำกริยา เพื่อแสดงเวลา สถานที่ ลักษณะ หรือกริยาอาการ คำ ér ในบริบทเช่นนี้อาจเทียบได้กับคำ อย่าง ด้วย โดย ในภาษาไทยแต่โดยมากมักไม่ต้องแปลตัวอย่าง

- (1) 子路率爾而對。(先進)

Zǐ Lù shuài'ěr ér duì. (Xiānjìn)

子路輕爽直爽急忙地回答。

ใจคู่ตอบอย่างรวดเร็ว

- (2) 直道而事人，焉往而不三黜。(衛子)

Zhídào ér shì rén, yān wǎng ér bù sān chù. (Wēi Zǐ)

直道地事俸人民，到哪一個國家去不會被多次免職。

ปฏิบัติต่อประชาชนด้วยความซื่อตรง ไปที่ไหนก็ไม่ถูกถอดออกจาก

ตำแหน่ง

- (3) 不義而富且貴，於我如浮雲。(述而)

Bù yì ér fù qiě guì, yú wǒ rú fúyún. (Shù ér)

用不正當的手段得到富貴，對於我如浮雲。

ได้รับความร่ำรวยมาโดยปราศจากคุณธรรม สำหรับข้าพเจ้า (ขงจื้อ) แล้ว

เปรียบเหมือนคั้งก้อนเมฆที่ลอยแกว่งกว้าง

- (4) 夫子之言性與天道，不可得而聞也。(公冶長)

Fūzǐ zhī yánxìng yǔ tiāndào, bù kě dé ér wén yě. (Gōngyě Cháng)

老師關於人性與天道的論述，我們聽不到。

คำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์และครรลองแห่งสวรรค์ของอาจารย์

พวกเรากลับไม่ได้ยิน

(5) 子項問政。子曰：“足食，足兵，民信之矣。”子項曰：“必不得已而去，於斯三者先？（嚴淵）

Zǐ Xiàng wèn zhèng. Zǐ yuē: “Zú shí, zú bīng, mǐn xìn zhī yǐ.” Zǐ Xiàng yuē: “Bì bùdéyǐ ér qù, yú sī sān zhě xiān.”
(Yàn Yuán)

子項問怎樣治理國家？孔子說“有充足的糧食，有充足的軍備，人民就會信任政府。子項說“不得已要去掉一項，在這兩項中，哪一項先去掉呢？”

จื่อเซียงถามเรื่องการปกครองบ้านเมือง ขงจื้อกล่าวว่า มีเสบียงอาหาร เพียงพอ กองทหารพร้อมสรรพ และความเชื่อมั่นของราษฎร จื่อเซียงถามว่า “ถ้าต้องตัดออกอย่างไรอย่างหนึ่ง จะตัดอะไรออกก่อนดี”

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมคำวิเศษณ์ 率爾 shuài'ěr “รวดเร็ว” กับคำกริยา 對 duì “ตอบ”

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมคำวิเศษณ์ 直道 zhídào “ซื่อตรง” กับกริยาวิเศษณ์ 事人 shì rén “ปฏิบัติต่อประชาชน”

ตัวอย่างที่ 3 คำ ér เชื่อมกริยาวิเศษณ์ 不義 bù yì “ปราศจากคุณธรรม” กับคำคุณศัพท์ 富且貴 fù qiě guì “มั่งคั่งและร่ำรวย”

ตัวอย่างที่ 4 คำ ér เชื่อมคำช่วยกริยา 可得 kědé “สามารถ” กับคำกริยา 聞 wén “ได้ยิน”

ตัวอย่างที่ 5 คำ ér เชื่อมคำช่วยกริยา 不得已 bùdéyǐ “ต้อง” กับคำกริยา 去 qù “ตัดออก”

5.5 บอกเงื่อนไข

คำ ér ใช้ในประโยคเงื่อนไข มักมีตำแหน่งอยู่หลังประธานของประโยคเป็นคำเชื่อมในประโยคเชื่อม เทียบได้กับคำเชื่อมบอกเงื่อนไข ถ้า หาก ถ้าหาก ในภาษาไทย และอาจมีคำเชื่อมบอกผลซึ่งได้แก่คำ ก็ ในประโยคที่แสดงผลซึ่งจะเกิดขึ้นเพราะเหตุอันเป็นเงื่อนไขนั้น ในกรณีที่ประโยคหลังเป็นการขออนุญาต อาจมีคำ ยัง แล้วยัง แล้ว.....ยัง ร่วมอยู่ด้วย ตัวอย่าง

- (1) 士而懷居, 不足以爲士矣。(憲問)

Shì ér huái jū, bù zú yǐ wéi shì yǐ. (Xiànwèn)

作爲“士”, 如果留戀安逸, 就不足以成爲“士”了。

ถ้าปัญญาชนคิดถึงแต่ความสุขสบาย ก็ไม่ควรเป็นปัญญาชน

- (2) 人而無恆, 不可以作巫醫。(子路)

Rén ér wú héng, bù kěyǐ zuò wū yī (Zǐ Lù)

人如果沒有恆心, 不可以當巫醫。

คนเราหากไม่มีความอดทน ก็ไม่สามารถเป็นหมอได้

- (3) 君而知禮, 孰不知禮?(述而)

Jūn ér zhī lǐ, shú bùzhī lǐ (Shù ér)

如果國君知禮, 還有誰不知禮?

หากผู้ปกครองรู้จารีตประเพณี แล้วใครยังไม่รู้เล่า

- (4) 管氏而知禮, 孰不知禮?(八佾)

Guǎn shì ér zhī lǐ, shú bùzhī lǐ? (Bāyì)

管仲如果算是懂得禮節, 那誰不懂得禮節呢?

หากว่านจิ่งรู้จารีตประเพณีแล้ว ยังมีผู้ใดไม่รู้อีกเล่า

ตัวอย่างที่ 1 士而懷居 shì ér huái jū “ถ้าปัญญาชนคิดถึงแต่ครอบครัว” เป็นประโยคเงื่อนไข 不足以爲士矣 bù zúyǐ wéi shì yǐ “ก็ไม่ควรเป็นปัญญาชน” เป็นประโยคหลัก

ตัวอย่างที่ 2 人而無恆 rén ér wúhéng “คนหากไม่มีความอดทน” เป็นประโยคเงื่อนไข 不可以作巫醫 bù kěyǐ zuò wū yī “ไม่สามารถเป็นหมอได้” เป็นประโยคหลัก

ตัวอย่างที่ 3 君而知禮 jūn ér zhī lǐ “หากผู้ปกครองรู้จักประเพณี” เป็น
ประโยคเงื่อนไข 孰不知禮 shú bùzhī lǐ “ใครยังไม่รู้เล่า” เป็นประโยคหลัก

ตัวอย่างที่ 4 管氏而知禮 Guǎnshì ér zhī lǐ “หากท่านจึงรู้จักประเพณี
แล้ว” เป็นประโยคเงื่อนไข 孰不知禮 shú bùzhī lǐ “ใครยังไม่รู้เล่า” เป็นประโยคหลัก

5.6 บอกความเสริม

คำ ér ใช้เชื่อมข้อความเพื่อเน้นความหมายให้ชัดเจนขึ้น เทียบได้กับคำว่า และ ยัง และยัง
ในภาษาไทย ตัวอย่าง

(1) 今夫顓臾固而且近於費。今不取，後世必爲子孫憂。(季氏)

Jīn fū Zhuānyú gù ér jìn yú Fèi. Jīn bù qǔ, hòushì bì
wèi zǐsūn yōu (Jìshì)

如今顓臾城牆堅固而且離費邑很近。現在不攻取，將來子孫一
定受到禍害。

ตอนนี้เมืองจวานยู่มีมั่นคงและยังอยู่ใกล้กับเมืองเฟย์ หากไม่ยึดครอง
ตอนนี้ เกรงจะเป็นภัยต่อลูกหลานภายหน้า

(2) 年四十而見惡焉，其終也已。(陽貨)

Nián sì shí ér jiàn wù yān, qí zhōng yěyǐ. (Yáng Huò)

年紀到了四十歲還被人厭惡，他這一輩子算是完了。

คนที่อายุ 40 แล้วยังถูกรังเกียจ ชีวิตของเขาก็ไม่มีอะไรเหลือแล้ว

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมคำคุณศัพท์ 固 gù “มั่นคง” กับคุณศัพท์วลี 近於費
jìn yú Fèi “อยู่ใกล้เมืองเฟย์”

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมนามวลี 年四十 nián sì shí “อายุ 40 ปี” กับกริยาวลี 見
惡 jiàn wù “ถูกรังเกียจ”

5.7 บอกเหตุและผล

คำ ér ใช้เชื่อมข้อความที่มีความหมายเป็นเหตุเป็นผลกัน ข้อความที่บอกสาเหตุจะอยู่หน้าคำ ér ส่วนข้อความที่มีความหมายเป็นการบอกผลจะอยู่หลังคำ ér อาจเทียบได้กับคำว่า เพราะ เนื่องจาก จึง ในภาษาไทย ตัวอย่าง

- (1) 吾未見踏仁而死者也。(衛靈公)
 Wǔ wèi jiàn tà rén ér sǐ zhě yě. (Wèi Língōng)
 我沒見過因實行仁德而死的人。
 ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นคนตาย เพราะปฏิบัติสิ่งที่ชอบด้วยมนุษยธรรม
- (2) 小人不知天命而不畏也。(季氏)
 Xiǎorén bù zhī tiān mìng ér bù wèi yě. (Jìshì)
 小人不知天命因而不畏懼。
 ผู้น้อยไม่รู้เรื่องโชคชะตาจึงไม่รู้สีกเกรงกลัว

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 踏仁 tà rén “ปฏิบัติสิ่งที่ชอบด้วยมนุษยธรรม” กับ 死 sǐ “ตาย” กริยาวลี 踏仁 tà rén “ปฏิบัติสิ่งที่ชอบด้วยมนุษยธรรม” บอกสาเหตุ กริยา 死 sǐ “ตาย” บอกผล

ตัวอย่างที่ 2 คำ ér เชื่อมกริยาวลี 不知天命 bùzhī tiānmìng “ไม่รู้เรื่องโชคชะตา” กับกริยาวลี 不畏 bùwèi “ไม่รู้สีกเกรงกลัว” กริยาวลี bùzhī tiānmìng “ไม่รู้เรื่องโชคชะตา” บอกสาเหตุ กริยาวลี bùwèi “ไม่รู้สีกเกรงกลัว” บอกผล

5.8 บอกจุดมุ่งหมาย

คำ ér ใช้เชื่อมข้อความที่มีความหมายเป็นการบอกจุดมุ่งหมายโดยจะอยู่หน้าข้อความที่แสดงจุดมุ่งหมาย เทียบได้กับ เพื่อ ให้ ไป มา ในภาษาไทย

- (1) 就有道而正焉。(學而)
 Jiù yǒudào ér zhèng yān. (Xué ér)
 向有道的的人看齊, 以便改正自己的錯誤。
 ไกล่ชิดผู้มีคุณธรรมเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาด

(2) 衛君待子而爲政。(子路)

Wèijūn dài zǐ ér wéi zhèng.

魏國國軍等待你去治理國家。

ผู้ปกครองแคว้นเว่ยรอคอยท่านไปปกครองบ้านเมือง

(3) (丈人) 止子路宿, 殺雞爲黍而食之 (微子)

(Zhàngǎn) zhǐ Zǐ Lù sù, shā jī wèi shǔ ér sì zhī. (Wēi Zǐ)

(丈人) 讓子路到他家住宿, 殺雞做飯來招待他。

(ตาเฒ่า) ให้จู้ลู่พักที่บ้าน แล้วฆ่าไก่และทำอาหารมาให้เขากิน

ตัวอย่างที่ 1 คำ ér 就有道 jiù yǒudào “ใกล้ชิดผู้มีคุณธรรม” มีจุดมุ่งหมายคือ 正焉 zhèng yān “แก้ไขข้อผิดพลาด”

ตัวอย่างที่ 2 衛君待子 Wèijūn dài zǐ “ผู้ปกครองแคว้นเว่ยคอยท่าน” มีจุดมุ่งหมายคือ 爲政 wéi zhèng “ไปปกครองบ้านเมือง”

ตัวอย่างที่ 3 殺雞爲黍 shā jī wèi shǔ “ฆ่าไก่และทำอาหาร” มีจุดมุ่งหมายคือ 食之 sì zhī “ให้เขากิน”

จากการวิจัยพบว่าคำ ér เป็นคำเชื่อมที่มีหลายความหมาย เมื่อนำมาแปลเป็นภาษาไทยแล้ว เทียบได้กับคำเชื่อมในภาษาไทยหลายชนิดด้วยกัน สรุปได้ดังนี้

คำ ér ที่บอกความขัดแย้ง เทียบได้กับ แต่ ทว่า

คำ ér ที่บอกความคล้ายตาม เทียบได้กับ แล้ว ก็ แล้วค่อย แล้วจึง พอ...ก็ พอ...จึง เมื่อ...ก็

คำ ér ที่บอกความร่วมมือกัน เทียบได้กับ และ และ...ก็

คำ ér ที่บอกการขยายเนื้อความ เทียบได้กับ อย่าง ด้วย โดย โดยมากมักไม่ต้องแปล

คำ ér ที่บอกเงื่อนไข เทียบได้กับ ถ้า หาก ถ้าหาก

คำ ér ที่บอกความเสริม เทียบได้กับ และยัง แล้วยัง

คำ ér ที่บอกเหตุและผล เทียบได้กับ เพราะ เนื่องจาก จึง

คำ ér ที่บอกจุดมุ่งหมาย เทียบได้กับ เพื่อ ให้ ไป มา

ผู้วิจัยเห็นว่า หากต้องการแปลความหมายของคำ ér ต้องพิจารณาจากบริบทเป็นสำคัญ เพราะบริบทจะทำให้ทราบความหมายของคำ ér ได้ และจะช่วยในการเลือกใช้คำเชื่อมในภาษาไทยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยพบว่า คำ *ér* เป็นคำเชื่อมที่มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและสามารถแสดงความสัมพันธ์ทางอรรถศาสตร์ได้หลายแบบ นอกจากนั้นยังเทียบได้กับคำเชื่อมในภาษาไทยหลายชนิดด้วยกัน เราสามารถสรุปลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำ *ér* รวมทั้งความหมายของคำ *ér* ในภาษาไทยได้ดังนี้

6.1 ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำ *ér*

คำ *ér* ในหนังสือ *ลุ่นยหัว* มีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

6.1.1 เชื่อมคำหรือวลี

คำ *ér* ใช้เชื่อมคำหรือวลีชนิดเดียวกันเช่น คำกริยากับคำกริยา คำคุณศัพท์กับคำคุณศัพท์ กริยาวลีกับกริยาวลี หรือคุณศัพท์วลีกับคุณศัพท์วลี เราอาจจำแนกคำ *ér* ที่ใช้เชื่อมคำหรือวลีออกเป็น 2 ประเภทได้แก่ เชื่อมคำกริยาหรือกริยาวลี และ เชื่อมคำคุณศัพท์หรือคุณศัพท์วลี

6.1.1.1 เชื่อมคำกริยาหรือกริยาวลี

คำ *ér* ที่เชื่อมคำกริยาหรือกริยาวลีในหนังสือ *ลุ่นยหัว* มีโครงสร้างอยู่ด้วยกัน 8 แบบ ดังนี้

1) กริยา₁ + *ér* + กริยา₂ คำ *ér* เชื่อมคำกริยากับคำกริยา ตัวอย่าง

必也射呼! 揖讓而升, 下而飲。(八佾)

Bì yě shè hū! Yíràng ér shēng, xià ér yǐn. (Bāyì)

那必定是射箭比賽吧。(君子)互相作揖, 然後登堂, 射箭完了走下堂來, 然後喝酒。

ต้องเป็นการยิงธนูเป็นแน่ เมื่อโค้งคำนับกันแล้วก็ขึ้นไปประลอง พอลงมาแล้ว ก็ดื่มเหล้ากัน

2) คำขยาย + กริยา₁ + ér + คำขยาย + กริยา₂ คำกริยาหน้าและหลังคำ ér มีคำขยายอยู่ข้างหน้า ตัวอย่าง

切問而近思, 仁在其中矣。(子張)

Qiè wèn ér jìn sī, rén zài qí zhōng yǐ. (Zǐ Zhāng)

懇切地提問, 而又考慮當前的事, 仁德就在其中了。

ถามด้วยความจริงใจและคำนึงถึงเรื่องปัจจุบัน คือวิถีแห่งมนุษยธรรม

3) กริยา₁ + กรรมตรง + ér + กริยา₂ + กรรมตรง คำกริยาหน้าและหลังคำ ér เป็นกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง ตัวอย่าง

懷其寶而迷其邦, 可謂仁乎?(陽貨)

Huái qí bǎo ěr mí qí bāng, kě wèi rén hū. (Yáng Huò)

把自己的寶物藏在懷里, 但聽任國家迷亂, 可以稱為仁嗎?

หวังทรัพย์สมบัติของตนแต่ปล่อยให้บ้านเมืองวุ่นวาย เรียกว่ามีมนุษยธรรมได้หรือ

4) กริยา₁ + กรรมตรง + ér + กริยา₂ คำกริยาหน้าคำ ér เป็นกรรมกริยา ตามด้วยกรรมตรง คำกริยาหลังคำ ér เป็นกรรมกริยา ตัวอย่าง

(丈人)植其杖而芸。(微子)

(Zhàng rén) zhí qí zhàng ér yún. (Wēi Zǐ)

(丈人)把木杖插在地上, 就去除草了。

(ตาเต่า) ปักไม้เท้าลงบนพื้นแล้วไปถอนหญ้า

5) (คำขยาย) + กริยา₁ + ér + กริยา₂ + กรรมตรง คำกริยาหน้าคำ ér เป็นกรรมกริยา (ในบางบริบทอาจเป็นกรรมกริยา แต่มักละกรรมตรง) ส่วนคำกริยาหลังคำ ér เป็นกรรมกริยา ตัวอย่าง

與朋友交, 言而有信。(學而)

Yǔ péngyǒu jiāo, yán ér yǒu xìn. (Xué ér)

和朋友交往, 說話誠實又講信用。

เมื่อคบมิตรควรพูดคุยอย่างจริงใจและมีค่าน่าเชื่อถือ

6) (คำขยาย) + กริยา₁ + **ér** + (คำขยาย) + กริยา₂ + กรรมตรง คำกริยาหน้าและหลังคำ **ér** เป็นกรรมกริยา มีกรรมตรงตัวเดียวกัน และอาจมีคำขยายอยู่ข้างหน้าหรือไม่ได้ ตัวอย่าง

信而好古。(述而)

Xìn ér hào gǔ. (Shù ér)

相信而且喜愛古代的文化。

(ขงจื้อ) ศรัทธาและชื่นชอบวัฒนธรรมโบราณ

7) กริยา₁ + (กรรมตรง) + **ér** + คำปฏิเสธ + กริยา₂ คำกริยาหน้าเป็นรูปบอกเล่า จะตามด้วยกรรมตรงหรือไม่ได้ ส่วนคำกริยาหลังเป็นรูปปฏิเสธ โดยมากมักไม่ตามด้วยกรรมตรง ตัวอย่าง

思而不學則殆。(為政)

Sī ér bù xué zé dài. (Wéizhèng)

只是去空想卻不去學習, 那就危險了。

คิดแต่ไม่เรียน เป็นเรื่องอันตราย

8) คำปฏิเสธ + กริยา₁ + (กรรมตรง) + **ér** กริยา₂ คำกริยาหน้าคำ **ér** เป็นรูปปฏิเสธ อาจตามด้วยกรรมตรงหรือไม่ได้ ส่วนคำกริยาหลังคำ **ér** เป็นรูปบอกเล่าโดยมากมักไม่ตามด้วยกรรมตรง ตัวอย่าง

不教而殺謂之虐。(堯曰)

Bù jiāo ér shā wèi zhī nüè. (Yáo yuē)

事先不進行教育, 可是犯了錯就殺, 這叫做虐。

ไม่ทันสั่งสอนก็ประหาร เรียกว่าทารุณโหดร้าย

6.1.1.2 เชื่อมคำคุณศัพท์หรือคุณศัพท์วลี

คำ **ér** ที่ใช้เชื่อมคำคุณศัพท์หรือคุณศัพท์วลีมีโครงสร้างอยู่ด้วยกัน 3 แบบ ดังนี้

1) คุณศัพท์₁ + **ér** + คุณศัพท์₂ คำ **ér** เชื่อมคำคุณศัพท์กับคำคุณศัพท์ ตัวอย่าง

(子)溫而厲。(述而)

(Zi) wēn ér lì. (Shù ér)

(孔子)溫厚卻嚴厲。

(ขงจื้อ) โอบอ้อมอารีแต่เข้มงวด

2) คุณศัพท์₁ + ér + คำปฏิเสธ + คุณศัพท์₂ คำคุณศัพท์หน้าคำ ér เป็นรูปบอกเล่า
คำคุณศัพท์หลังคำ ér เป็นรูปปฏิเสธ ตัวอย่าง

富而無驕。(學而)
Fù ér wú jiāo. (Xué ér)
富裕卻不驕傲自大。
ร่ำรวยแต่ไม่เย่อหยิ่ง

3) คุณศัพท์₁ + (บุพบทวลี) + ér + คุณศัพท์₂ + (บุพบทวลี) คำคุณศัพท์หน้าและหลัง
คำ ér ตามด้วยบุพบทวลี ตัวอย่าง

(君子)敏於事而慎於言。(學而)
(Jūnzǐ) Mǐn yú shì ér shèn yú yán. (Xué ér)
(君子)敏捷地辦事, 又謹慎地說話。
(วิญญูชน) ฉลาดในการทำงานและระมัดระวังคำพูด

6.1.2 เชื่อมประธานกับภาคแสดง

คำ ér เชื่อมประธานกับภาคแสดง โดยมากใช้บอกเงื่อนไขหรือบอกความขัดแย้ง ตัวอย่าง

(1) 君而知禮, 孰不知禮? (述而)
Jūn ér zhī lǐ, shú bù zhī lǐ? (Shù ér)
如果國君知禮, 還有誰不知禮呢?
หากผู้ปกครองรู้จักประเพณี แล้วใครยังไม่รู้เล่า

(2) 人而無信, 不知其可也。(為政)
Rén ér wúxìn, bùzhī qí kě yě. (Wéizhèng)
做人卻不講信用, 真不知怎麼可以。
เป็นคนแต่ไม่มีความน่าเชื่อถือ ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไรร

6.1.2 เชื่อมคำขยายกับคำกริยา

คำ *ér* เชื่อมคำขยายกับคำกริยา คำขยายอาจเป็นคำนาม คำคุณศัพท์ คำกริยา คำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา หรือบุพบทวลี ตัวอย่าง

(1) 默而識之。(述而)

Mò ér shì zhī. (Shù ér)

默默地記住所學的知識。

ค่อยๆจดจำสิ่งที่เรียนมา

(2) 夫子莞爾而笑，曰：“割雞焉用牛刀？”(陽貨)

Fūzǐ wǎn'ěr ér xiào yuē: “Gē jī yān yòng niú dāo?”
(Yáng Huò)

孔子微笑着說“殺雞何必用宰牛的刀呢？”

ขงจื้อพูดยิ้มๆแล้วกล่าวว่า “ฆ่าไก่ไยต้องใช้มีดฆ่าโค”

(3) 善人，吾不得而見之矣。(述而)

Shàn rén, wǔ bù dé ér jiàn zhī yǐ. (Shù ér)

好人，我不能見到了。

คนดี ข้าพเจ้า (ขงจื้อ) คงไม่ได้เห็นอีกแล้ว

6.1.3 เชื่อมประโยคกับประโยค

คำ *ér* เชื่อมประโยคความเดียว 2 ประโยคเข้าด้วยกัน มีโครงสร้างดังนี้

1) ประธาน₁ + ภาคแสดง₁ + *ér* + ประธาน₂ + ภาคแสดง₂ ตัวอย่าง

(1) 子欲善而民善矣。(顏淵)

Zǐ yù shàn ér mín shàn yǐ. (Yàn Yuán)

你要是想做好事，百姓就會做好事。

หากท่านคิดทำความดี ประชาชนก็จะทำความดีตามไปเอง

(2) 季氏富於周公，而求也爲之斂。(先進)

Jìshì fù yú Zhōu Gōng, ér Qiú yě wèi zhī liǎn. (Xiānjìn)

季氏比周公富裕，但是冉求還爲季氏聚斂。

คนสกุลจื๋อรวยกว่าโจวกง แต่หั่นฉิวกลับไปช่วยเขาเก็บส่วยอากร

น่าสังเกตว่าคำ *ér* ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* ที่ใช้เชื่อมคำหรือวลีมีอัตราการใช้มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ 65.48 % รองลงมาคือใช้เชื่อมประโยคกับประโยค 17.10 % และเชื่อมคำขยายกับกริยา 13.22 % ส่วนที่มีการใช้น้อยที่สุดคือเชื่อมประธานกับภาคแสดง 4.20 % ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นลักษณะเด่นประการหนึ่งของภาษาที่ใช้ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* คือถ้อยคำที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นคำหรือวลีสั้นๆ กระชับรัดกุม ได้ใจความ ไม่ค่อยใช้ประโยคที่ซับซ้อน

6.2 ลักษณะทางอรรถศาสตร์ของคำ *ér*

จากการศึกษาความหมายของคำ *ér* ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* ทั้งหมด 310 ตัวอย่าง พบว่าสามารถจำแนกเป็น 8 ประเภทดังนี้

6.2.1 บอกความขัดแย้ง ตัวอย่าง

(君子)威而不猛。(堯曰)
 (Jūnzǐ) wēi ér bùměng. (Yáo yuē)
 (君子)庄重威嚴卻不兇猛。
 (วิญญูชน) นำเกรงขามแต่ไม่โหดร้าย

6.2.2 บอกเวลาต่อเนื่อง ตัวอย่าง

康子饋藥, 拜而受之。。(堯曰)
 Kāngzǐ kuì yào, bài ér shòu zhī. (Yáo yuē)
 季康子贈藥, 拜謝然後接受它。
 พอดีสั่งจื่อส่งยาให้ (ขงจื่อ) ก็โค้งคำนับแล้วรับยาไว้

6.2.3 บอกความร่วมมือกัน ตัวอย่าง

舉善而教不能。(鄉黨)
 Jǔ shàn ér jiāo bù néng. (Wéizhèng)
 選拔任用善良優秀的人, 又教育那些能力差的人。
 (ผู้ปกครอง) เชิดชูคนดีและขัดเกลาผู้ไร้ความสามารถ

6.2.4 บอกการขยายเนื้อความ ตัวอย่าง

默而識之。(述而)

Mò ér shì zhī (Shù ér)

默默地記住所學的知識。

ค่อยๆจดจำสิ่งที่เรียนมา

6.2.5 บอกเงื่อนไข ตัวอย่าง

士而懷居, 不足以爲士矣。(憲問)

Shì ér huái jū, bù zú yǐ wéi shì yǐ. (Xiànwèn)

作爲“士”, 如果留戀安逸的生活, 就不足以成爲“士”了。

ถ้าปัญญาชนคิดถึงแต่ความสุขสบาย ก็ไม่ควรเป็นปัญญาชน

6.2.6 บอกความเสริม ตัวอย่าง

有盛饌, 必變色而作。(鄉黨)

Yǒu shèngzhuàn, bì biàn sè ér zuò. (Xiāngdǎng)

有豐盛的筵席, 一定把神色變得莊重, 並且站起來。

เมื่อมีงานเลี้ยงฉลอง ต้องเปลี่ยนสีหน้าให้ดูจริงจังแล้วยังต้องยืนขึ้นด้วย

6.2.7 บอกเหตุและผล ตัวอย่าง

比干諫而死。(微子)

Bǐgān jiàn ér sǐ. (Wēi Zǐ)

比干屢次勸諫而被殺死。

ปักแกนทัดทานหลายครั้งจึงถูกประหาร

6.2.8 บอกจุดมุ่งหมาย ตัวอย่าง

(丈人) 止子路宿, 殺雞爲黍而食之。(微子)

(Zhàngǎn) zhǐ Zǐ Lù sù, shā jī wéi shǔ ér sì zhī. (Wēi Zǐ)

(丈人) 讓子路到他家住宿, 殺雞做飯來招待他。

(ตาเฒ่า) ให้จ้อลู่พักที่บ้าน แล้วฆ่าไก่และทำอาหารมาให้เขากิน

จากตัวอย่างคำ ér ที่ปรากฏในหนังสือ *ลุ่มยหวิ* ทั้งหมด สามารถแสดงจำนวนและความถี่ทางด้านความหมายของคำ ér ทั้ง 8 ประเภท ได้ดังนี้

ความหมาย	จำนวนตัวอย่างที่พบ	คิดเป็นร้อยละ
1. บอกความขัดแย้ง	120	38.71 %
2. บอกเวลาต่อเนื่อง	66	21.29 %
3. บอกความร่วมมือกัน	43	13.87 %
4. บอกการขยายเนื้อความ	41	13.23 %
5. บอกเงื่อนไข	7	2.26 %
6. บอกความเสริม	9	2.90 %
7. บอกเหตุและผล	16	5.16 %
8. บอกจุดมุ่งหมาย	8	2.58 %
รวม	310	100.00 %

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าความหมายของคำ ér ที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือบอกความขัดแย้ง คิดเป็น 38.71% ความหมายที่ใช้มากรองลงมาคือบอกเวลาต่อเนื่อง คิดเป็น 21.29 % ส่วนความหมายที่มีการใช้ใกล้เคียงกันคือ บอกความร่วมมือกันและบอกการขยายเนื้อความ คิดเป็น 13.87 % และ 13.23 % ตามลำดับ ส่วนความหมายที่มีการใช้ค่อนข้างน้อย ได้แก่ บอกเหตุและผล 5.16 % บอกความเสริม 2.90 % บอกจุดมุ่งหมาย 2.58 % ความหมายที่มีการใช้น้อยที่สุดคือ บอกเงื่อนไข มีเพียง 2.26% ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความแตกต่างทางบริบทเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ความหมายของคำ ér มีความแตกต่างกันเช่นนี้ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยดังกล่าวทำให้เราทราบความหลากหลายทางความหมายของคำ ér ในหนังสือ *ลุ่มยหวิ* ได้เป็นอย่างดี

6.3 ความหมายของคำ ér ในภาษาไทย

จากการศึกษาพบว่าคำ ér อาจแปลเป็นภาษาไทยได้หลายความหมายและในบางบริบทอาจจะไว้ไม่ต้องแปล สรุปได้ดังนี้

6.3.1 บอกความขัดแย้ง เทียบได้กับ แต่ ทว่า ตัวอย่าง

四五十而無聞焉，斯亦不足畏也。（子罕）

Sì shí wǔ shí ér wú wén yān, sī yì bù zú wèi yě. (Zǐ hān)

一個人到了四十、五十歲 仍然無所成就，這個人也沒有甚麼可畏的。

คนมีอายุสี่สิบห้าสิบปีแต่ไม่มีอะไรเป็นจึ้นเป็นอัน คนเช่นนั้นบอกได้ว่า

ไม่น่ากลัว

6.3.2 บอกความคล้อยตาม เทียบได้กับ แล้ว ก็ แล้วค่อย แล้วจึง พอ...ก็

พอ.. จึง เมื่อ...ก็ ตัวอย่าง

君賜腥，必熟而薦之。（鄉黨）

Jūn cì xīng, bì shú ér jiàn zhī. (Xiāng dǎng)

國君賜給生肉，一定煮熟了然後才供奉祖先。

ผู้ปกครองให้เนื้อดิบมา ต้องปรุงให้สุกเสียก่อนแล้วค่อยนำไปเช่นไหว้บรรพบุรุษ

6.3.3 บอกความร่วมกัน เทียบได้กับ และ และ.....ก็ ตัวอย่าง

魚餒而肉敗。（鄉黨）

Yú nǎi ér ròu bài. (Xiāngdǎng)

魚不新鮮了，肉也腐爛了。

ปลาไม่สดและเนื้อก็เน่าแล้ว

6.3.4 บอกการขยายเนื้อความ อาจแปลว่า อย่าง ด้วย โดย แต่โดยมากมักไม่ต้องแปล
ตัวอย่าง

直道而事人，焉往而不三黜。(衛子)

Zhídào ér shì rén, yān wǎng ér bù sān chù. (Wēi Zi)

直道地事俸人，到哪一個國家去不會被多次免職。

ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความซื่อตรง ไปที่ไหนก็ไม่ถูกถอดออกจากตำแหน่ง

6.3.5 บอกเงื่อนไข เทียบได้กับ ถ้า หาก ถ้าหาก ในบางบริบทอาจมีคำ แล้วยัง
แล้ว.....ยัง ร่วมด้วย ตัวอย่าง

君而知禮，孰不知禮？(述而)

Jūn ér zhī lǐ, shú bù zhī lǐ (Shù ér)

如果國君知禮，還有誰不知禮呢？

หากผู้ปกครองรู้จักจารีตประเพณี แล้วใครยังไม่รู้เล่า

6.3.6 บอกความเสริม เทียบได้กับ และยัง แล้วยัง ตัวอย่าง

有盛饌，必變色而作。(鄉黨)

Yǒu shèngzhuàn, bì biàn sè ér zuò. (Xiāngdǎng)

有豐盛的筵席，一定把神色變得莊重，並且站起來。

เมื่อมีงานเลี้ยงฉลอง ต้องเปลี่ยนสีหน้าให้ดูจริงจังแล้วยังต้องยืนขึ้นด้วย

6.3.7 บอกเหตุและผล เทียบได้กับ เพราะ เนื่องจาก จึง ตัวอย่าง

吾未見踏仁而死者也。(衛靈公)

Wú wèi jiàn tà rén ér sǐ zhě yě. (Wèi Língōng)

我沒見過因實行仁德而死的人。

ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นคนตายเพราะปฏิบัติสิ่งที่ชอบด้วยมนุษยธรรม

6.3.8 บอกจุดมุ่งหมาย เทียบได้กับ เพื่อ ให้ ไป มา ตัวอย่าง

衛君待子而爲政。(子路)

Wèijūn dài zǐ ér wéi zhèng.(Zǐ Lù)

魏國國軍等待你去治理國家。

ผู้ปกครองแคว้นเว่ยรอคอยท่านไปปกครองบ้านเมือง

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่าคำ ér ในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* อาจแปลเป็นภาษาไทยได้หลายความหมาย สรุปได้ดังนี้

ความหมายภาษาจีนโบราณ	ความหมายภาษาจีนปัจจุบัน	ความหมายภาษาไทย
1. บอกความขัดแย้ง	但, 但是, 可是, 卻	แต่ ทว่า
2. บอกเวลาต่อเนื่อง	就, 才, 然後	แล้ว ก็ แล้วค่อย แล้วจึง พอ....ก็ พอ.....จึง เมื่อ....ก็
3. บอกความร่วมมือกัน	和, 又	และ และ....ก็
4. บอกการขยายเนื้อความ	地, 着 (或不譯)	อย่าง ด้วย โดย (โดยมากมัก ไม่ต้องแปล)
5. บอกเงื่อนไข	如果, 要是, 假如, 假若, 若	ถ้า หาก ถ้าหาก
6. บอกความเสริม	並且, 而且	และยัง แล้วยัง
7. บอกเหตุและผล	因.....而, 就, 便, 因而	เพราะ เนื่องจาก จึง
8. บอกจุดมุ่งหมาย	以便, 來, 去	เพื่อ ให้ ไป มา

6.4 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเฉพาะลักษณะทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ของคำ ér ที่ปรากฏในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* เท่านั้นจึงมีข้อจำกัดทั้งด้านเนื้อหาและขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยได้ตรวจสอบคำ ér ในหนังสือจีนโบราณเล่มอื่นประกอบ แล้วพบว่ามิลักษณะการใช้ที่แตกต่างจากหนังสือ *ลุนยฺหวี่* เช่นใช้เชื่อมคำนามกับคำนามหรือเชื่อมนามวลีกับนามวลีที่ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประโยคซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่ปรากฏในหนังสือ *ลุนยฺหวี่* จึงควรที่จะศึกษาคำ ér ที่ปรากฏในหนังสือจีนโบราณเล่มอื่นด้วยแล้วนำมาเปรียบเทียบกันว่ามีหน้าที่และความหมายที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่าคำ ér มักใช้เชื่อมคำกริยาในโครงสร้างกริยาเรียงของภาษาจีนโบราณซึ่งในภาษาจีนปัจจุบันไม่ต้องใช้ จึงควรที่จะมีการศึกษาลักษณะการใช้คำ ér ดังกล่าว

ในเชิงประวัติด้วยว่ามีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละสมัยอย่างไร เพราะจะทำให้ทราบถึงพัฒนาการของ โครงสร้างกริยาเรียงในภาษาจีนได้ ประการสุดท้าย เท่าที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากตำราและบทความต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องพบว่าการศึกษาคำ ér ในภาษาจีนยังเป็นการศึกษาเฉพาะระดับประโยคเท่านั้นแต่ยังไม่ได้ ศึกษาคำ ér ในฐานะที่เป็นหน่วยเชื่อมโยงในระดับประโยค ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะมีการศึกษาวิจัยคำ ér ในฐานะหน่วยเชื่อมโยงประโยคด้วย เพราะคำเชื่อมสามารถทำหน้าที่เป็นหน่วยเชื่อมโยงประโยคเพื่อให้เกิดเอกภาพของข้อความได้ ที่สำคัญการศึกษาคำเชื่อมในแนวนนี้ก็ยังไม่แพร่หลายมากนักในหมู่นักวิชาการจีน เพราะเป็นทฤษฎีที่รับมาจากตะวันตก จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่งว่าเมื่อ ศึกษาคำ ér ในฐานะหน่วยเชื่อมโยงประโยคจะทำให้เราทราบหน้าที่และความหมายของคำ ér เพิ่มขึ้น จากเดิมหรือไม่อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- คุณฤทธิพร ชำนิโรตศาสนต์. อนุพากย์ในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.
- นววรรณ พันธุมเมธา. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2527.
- บรรจบ พันธุมเมธา. ลักษณะและการใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ : ไทยสินท์การพิมพ์, 2523.
- ประพิณ มโนมัยวิบูลย์. ไวยากรณ์จีนกลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- สุวรรณมา สถาอานันต์. กระแสนาปรชาญจีน: ข้อโต้แย้งเรื่องธรรมชาติ อำนาจ และจารีต.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- วิจิตร ภาณุพงศ์. โครงสร้างภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2520.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2511.

ภาษาอังกฤษ

- Suda Rangkupan. Subsidiary Verbs Pai1, Maa1 in Thai. Master's Thesis Chulalongkorn University, 1992.
- Roger T. Ames and Henry Rosemont, Jr. The Analects of Confucius: A Philosophical Translation. New York : The Ballantine Publishing Group, 1998.
- Legge, James (trans.) The Chinese Classics. Hongkong : University of Hongkong, 1960.

ภาษาจีน

- Cài, Xīqín. 蔡希勤. Lùn Yǔ 論語. Běijīng : Huáyǔ Jiàoyù Chūbǎnshè, 1994.
- Chén, Fùhuá et al. 陳復華等. Gǔdài Hànyǔ Cídiǎn 古代漢語詞典. Běijīng : Shāngwù Yīnshūguǎn, 2003.
- Fáng, Yù-qīng 房玉清. Shíyòng Hànyǔ Yǔfǎ 實用漢語語法. Běijīng : Běijīng Yǔyán Wénhuà Dàxué Chūbǎnshè, 1995.

- Hé, Lè-shì, 何樂士. Gǔdài Hànyǔ Xūcí Tōngyì 古代漢語虛詞通譯. Běijīng : Běijīng Chūbǎnshè, 2001.
- Hé, Lè-shì, 何樂士. Gǔdài Hànyǔ jí qí fāzhǎn 古代漢語語法及其發展. Běijīng : Yǔwén Chūbǎnshè, 2001.
- Hóu, Xué-chāo 侯學超. Xiàndài Hànyǔ Xūcí Cídiǎn 現代漢語虛詞辭典. Běijīng : Běijīng Dàxué Chūbǎnshè, 1998.
- Guō, Xī-liáng et al 郭錫良等. Gǔdài Hànyǔ 古代漢語. Tiānjīn : Tiānjīn Jiàoyù Chūbǎnshè 1996.
- Liào, Měi-lín 廖梅林. Lùnyǔ Jīngxuǎn 論語精選. Bangkok : Thaisin Publishing , 2529.
- Liào, Zhènyòu 廖振佑. Gǔdài Hànyǔ Tèshūyǔfǎ 古代漢語特殊語法. Nèiménggǔ Rénmín Chūbǎnshè : 2001.
- Liú, Yuè-huá 劉月華. Shíyòng Xiàndài Hànyǔ Yǔfǎ 實用現代漢語語法. Běijīng : Shāngwù Yīnshūguǎn, 2003.
- Lǚ, Shū-xiāng 呂叔湘. Xiàndài Hànyǔ Yǔfǎ Fēnxī Wéntí 現代漢語語法分析問題. Běijīng : Shāngwù Yīnshūguǎn, 1979.
- Lǚ, Shū-xiāng 呂叔湘. Xiàndài Hànyǔ Bābǎi Cí 現代漢語八百詞. Běijīng : Shāngwù Yīnshūguǎn, 1996.
- Lù, Jiǎn-míng 陸簡明. Xiàndài Hànyǔ Xūcí Sǎnlùn 現代漢語虛詞散論. Běijīng : Běijīng Dàxué Chūbǎnshè, 1985..
- Táng, Zuòpān et al. 唐作潘等. Gǔdài Hànyǔ Chángyòngzì Zìdiǎn 古代漢語常用字字典. Běijīng : Shāngwù Yīnshūguǎn, 1995.
- Wáng, Hǎi-fēn 王海棻. Gǔdài Hànyǔ Jiǎnmíng Dúběn 古代漢語簡明讀本. Běijīng : Shèhuì Kēxué Wénxiàn Chūbǎnshè, 2001.
- Wáng, Lì 王力. Hànyǔ Yǔfǎshǐ. 漢語語法史. Běijīng : Shāngwù Yīnshūguǎn, 2000.
- Wáng, Tiān-hèn 王天恨. Sìshū Xīnjiě 四書新解. Táinànsì: Dàxià Chūbǎnshè, 1989.
- Wú Jīng-cún, Liáng Bó-qū, 吳竟存 梁伯樞. Xiàndài Hànyǔ Jùfǎ Jiégòu Yǔfǎ Fēnxī 現代漢語語法結構與分析. Běijīng : Yǔwén Chūbǎnshè, 1992.
- Yáng Bó-jùn 楊伯峻 Lùnyǔ Yìzhù 論語譯注. Běijīng : Zhōnghuá Shūdiàn Chūbǎnshè, 2001.
- Yáng Bó-jùn, Hé Lè-shì 楊伯峻 何樂士. Gǔdài Hànyǔ Yǔfǎ Jí Qí Fāzhǎn 古代漢語及其發展. Běijīng : Yǔwénchūbǎnshè, 2001.

Yáng, Xiǎo-míng 楊曉明. Sìshū Wǔjīng Xiàndàibǎn 四書五經現代版. Sìchuān :
Bāshùshùshè, 2001.

Zhāng, Shuāng-dì et al. 張雙棣等 Gǔdài Hànyǔ Zhī ShìJiàochéng 古代漢語知識教程.
Běijīng : Běijīng Dàxué Chūbǎnshè, 2003.

Zhōngguó Shèhuì Kēxuéyuàn Yǔyán Yánjiūsuǒ Gǔdài Hànyǔ Yánjiūshì 中
國社會科學院語言研究所古代漢語研究室. Gǔdài Hànyǔ Xūcí Cídiǎn 古代
漢語虛詞辭典. Běijīng : Shāngwù Yīnshūguǎn, 2002.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ภาคผนวกนี้ คือการแปลรูปความวิถยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นภาษาจีน 《論語》中的“而”及其在泰語中的意義

第一章 引言

1.1 連詞“而”的研究問題

“而”是古代漢語最難把握的一個連詞，其句式及所表示的種種關係比較複雜。就目前所見關於“而”的論述而言，大部分都從詞義和句法去分析，很少從語義關係去剖析。我們認為研究語法要認真分析句法結構和語義之間的對應關係，就是說甚麼樣的意義用甚麼樣的形式來表達，反之，甚麼樣的形式可以表示甚麼樣的意思。顯然，單純的結構分析與描寫是不夠的。

根據考察，《論語》中“而”作為連詞出現 310 次，而且能出現在不同的位置。

- ① 富而無驕。（學而）
- ② 告諸往而知來者。（同上）
- ③ 子曰：君子疾沒世而各不稱焉。（憲問）
- ④ 管氏而知禮，孰不知禮？（八佾）

例一“而”連接形容詞和形容性詞組。例二“而”連接兩個述賓詞組。例三“而”連接兩個分句。例四“而”連接主語和謂語。從以上四例來看，就引出了兩個重要問題：一《論語》裏為甚麼用那麼多“而”？二“而”的語法功能和語義關係有哪些？要回答這兩項問題必須深入探索“而”的句法結構和語義關係，把句法結構和語義關係合起來談，討論“而”才有研究價值。

1.2 研究目標

本文的基本目標是對《論語》中的連詞“而”用法和意義進行全面細致地調查，以句法結構和語義關係為綱展開描寫，從總體上勾勒出“而”的各種用法及其在泰語中的意義。

1.3 研究範圍

本文的研究範圍只限於《論語》這部書，而不涉及到其他專書的。

1.4 研究方法

本文首先概括“而”的功能類型和語義關係類型，然後把注意力放在“而”的比較重要的句法結構和語義關係上面，通過具體的描寫分析，探討“而”的句法構造和語義關係的基本機制，同時在此過程中對原文的剖析進行準確的泰語翻譯，使我們對原文的理解得到深化和精確化。

1.5 研究意義

本文的研究意義是了解《論語》中連詞“而”的句法結構和語義關係，並在這個基礎上給泰國學生提供連詞“而”的分析方法，以便加深古代漢語連接虛詞的基本知識。

第二章 文獻綜述

第一節 連詞“而”的研究結果

2.1 前言

大多數研究古代漢語語法的書籍，對於“而”的分析，除了表示“順接”和“逆接”兩種意義是它所共有的之外，其他意義則介紹得相當分歧，有的介紹得相當詳細，有的則介紹了一小部分。本文將列舉幾個重要的想法，在它們的基礎上，對“而”字作更深入的分析。

2.1.1 王力

王力(1985:142-143)指出“而”一般用作連詞，主要是把平行的兩個形容詞、兩個動詞或兩個同類的詞組連在一起，有順接和逆接兩大類。

一、表示順接。例如：

(1) 學而時習之，不亦說乎。(論語·學而)

學習而時常溫習它，不也高興嗎？

(2) 敬事而信。(同上)

專心認真辦理國家的政事，又嚴守信用。

二、表示逆接。例如：

(1) 日月出矣，而燭火不息。(莊子·逍遙遊)

太陽和月亮都出來了，但是燭火還沒熄滅。

(2) 歌而非歌，哭而非哭，樂而非樂。(同上·天下)

世人唱歌也並非真的唱歌，哭泣也並非真的哭泣，快樂也並非真的快樂。

“而”字可連接狀語和謂語，主要有兩種情況。第一種是動詞或謂詞性形式作狀語。例如：

(1) 提刀而立。(莊子·養生主)

拿著刀站起來。

- (2) 倚樹而吟, 據梧而暝。(同上•得充符)
靠在樹木吟咏, 伏在干枯的梧桐下睡覺。

第二種是疊字或副詞作狀語, 例如:

- (1) 子路率爾而對。(論語•先進)
子路輕爽直爽急忙地回答。
- (2) (舜) 欲常常而見之, 故源源而來。(孟子•萬章上)
舜希望常常見到他, 所以他不斷地來朝見。

2.2.2 郭錫良

郭錫良 (1990 : 339-341) 將“而”分爲三種用法。

一、用於聯合結構裏, 連接形容詞、動詞或形容詞性、動詞性詞組, 表示兩種性質或行爲的聯繫。例如:

- (1) 美而艷。(左傳•桓公元年)
美麗而華艷。
- (2) 君子食無求飽, 居無求安, 敏於事而慎於言。(論語•學而)
君子對飲食不求甘美, 對居處不求舒適, 做事勤快敏捷, 說話小心謹慎。

以上是兩種性質的聯繫。

- (3) (觸龍) 入而徐趨, 至而自謝。(戰國策•觸龍說趙太后)
觸龍進來後慢步走向太后, 到了跟前請罪。
- (4) (句踐) 執其手而與之謀。(國語•句踐滅吳)
(句踐) 握著他的手, 同他一起商量滅吳之事。

以上是兩種行爲的聯繫。

“而”字還可以連接兩個主謂結構, 表示兩件事情的聯繫。例如:

- (5) 任重而道遠。(論語•泰伯)
責任重大, 道路遙遠。
- (6) 臣死而秦治, 賢於生也。(戰國策•范雎說秦王)
臣子死了, 秦國能夠治理好, 比活著更有意義。

二、用於偏正結構裏，連接狀語和謂語動詞，在意思上往往是一種順接，前後語義相承，但不是並列，也沒有轉折的意思。例如：

(1) 一鼓作氣，再而衰，三而竭。(左傳·莊公十年)
第一次擊鼓時，士兵們鼓足了勇氣；第二次擊鼓，勇氣便有所衰落；第三次擊鼓時，勇氣就竭盡了。

(2) 太后盛氣而胥之。(戰國策·觸龍說趙太后)
太后怒容滿面地等待他。

(3) 吾恂恂而起，視其缶，而吾蛇尚存，則弛而臥。(柳宗元·捕蛇者說)
我小心翼翼地起來，看那貯蛇的瓦罐子，見我捕的蛇還在裡面，就放心地睡著。

這種“而”字在現代漢語裏，沒有和他相當的虛詞，譯法比較靈活。

三、用於主謂結構裏，連接主語和謂語，在意思上是一種逆接。又是後表示似乎不應有而有的事。例如：

(1) 十人而從一人者。(戰國策·趙策)
十個人卻服從一個人。

“十人而從一人者”是說本來十個人不應該服從一個人，而現在卻服從一個人。句中“而”字含有“轉折”的意思。

(2) 子產而死，誰其嗣之。(左傳·襄公三十年)
要是子產死了，誰要繼承他。

“子產而死”中的“而”字相當於“要是”。

“而”字是古代漢語使用的很頻繁的一種連詞，它的各種用法在現代書面語裏仍然廣泛地沿用着。例如“高而陡”，“緊張而有秩序”，“源源而來”等等。

2.1.2 何樂士

何樂士(2002:456-465)將“而”的用法和意義分為以下三種。

一、表示並列關係，相當於“和”、“且”、“又”。

“而”字連接主語或賓語。例如：

(1) 夫昆吾之金而銖父之鐵，使於越之工，鑄之以為劍。(屍子·勸學)
昆吾山的金石和銖父山的鋼鐵，讓越國的工匠，把它鑄成一把劍。

- (2) 聞善而不善皆以高其上。(墨子·尙同)
聽到好的話與不好的話，都要告訴你的上司。

“而”字連姓名詞性詞組作謂語。例如：

- (1) 是子也，熊虎之狀而虎狼之聲。(左傳·宣公四年)
這孩子，形狀如熊虎，聲音似豺狼。
- (2) 高祖爲人，隆准而龍顏。(史記·高祖本紀)
高祖這個人鼻子高而且容貌像龍一樣。
- (3) 永州之野產異蛇，黑質而白章。(柳宗元·補蛇者說)
永州之野外出產一種奇怪的蛇，有黑色的底子但有白色的花紋。

“而”字連接形容詞性或動詞性詞組作謂語。例如：

- (1) 伯有侈而愎。(左傳·宣公三十年)
伯有奢侈而固執。
- (2) 樂伯左射馬而右射人。(左傳·宣公十二年)
樂伯左邊射馬右邊射人。
- (3) 孔子之徒鳴之，其聲大而遠。(韓愈·送孟東野序)
孔子和他的弟子表達看法，他們的聲音洪大而傳播遙遠。

二、表示承接關係，包括時間上的先後，動作與目的、結果的關係，狀語與謂語的關係等。

表示時間先後的順承關係。例如：

- (1) 見兔而顧犬，未爲晚也。(戰國策·楚策四)
看見野兔再去招呼獵犬還不算晚。
- (2) 亡羊而補牢，未爲遲也。(同上)
羊走失以後再去修補羊圈也不算遲。

表示動作行爲的方式或狀態。例如：

- (1) 行海者坐而至越，有舟也。(慎子·逸文)
航海的人坐着就到達越國，是因為有船的緣故。

- (2) 令天下重足而立。(史記·汲黯列傳)
讓老百姓兩隻腳緊接地站着。

表示結果或目的關係。例如:

- (1) 虎求百獸而食之。(戰國策·楚策一)
老虎捕捉各種動物吃。
- (2) 欲至射而殺之。(左傳·成公十七年)
欲至把孟張殺死。
- (3) 匠人斲而小之。(孟子·梁惠王上)
工匠把目料砍消小了。

三、表示轉折關係,主要有以下特點:

前後兩項為形容詞或動詞,常見的形式是其中一項有否定詞。

- (1) 出污泥而不染,濯清漣而不妖。(周敦頤·愛蓮說)
蓮花從污泥生長卻不受污染,十分純潔但也不妖艷。
- (2) 不知彼而知己,一勝一負。(孫子兵法·某攻)
雖然不了解敵人,但是了解自己,那麼有時候能勝利,有時候會失敗。

有時前後兩項有互相對待,互成反義的詞語。例如:

- (1) 人誰無過?過而能改,善莫大焉。(左傳·宣公二年)
甚麼人沒有過錯?有了過錯能夠改正,沒有甚麼比這個更好了。
- (2) 得一夫而失一國,與惡而棄好。(左傳·庄公十二年)
得到一個人卻丟失了一個國家,幫助邪惡的人卻丟棄友好邦國。

2.1.3 董希謙和王松茂

董希謙和王松茂(1984:180-187)將“而”的用法和意義分爲以下八種。

一、表示並列關係,可譯爲“和”、“又”等。例如:

(1) 強本而節用,則天下不能貧。(荀子·天論)

加強農業生產又節約費用,那麼天就不能使人貧窮。

(2) 晉公子廣而儉,文而有禮。(左傳·僖公二十三年)

晉公子重耳志向遠大而又生活儉樸,文辭華美又合乎禮儀。

例一“而”連接兩個述賓詞組“強本”和“節用”。例二第一個“而”連接兩個形容詞“廣”和“儉”。第二個“而”連接一個形容詞“文”和述賓詞組“有禮”。一般來說,“而”不能連接名詞性詞語的,如果它連接了名詞性詞語,那麼這些名詞性詞語就具有了動詞的性能。

二、表示遞進關係,可譯爲“而且”、“並且”。例如:

(1) 君子博學而日參省乎己。(荀子·勸學)

君子廣博地學習並且經常省察自己。

(2) 以三保勇而多藝,推爲長。(清稗類鈔·馮婉貞)

因爲三保勇敢並且會多種武藝,人們推舉他爲首領。

例一“而”連接偏正詞組“博學”和“日參省乎己”。例二“而”連接形容詞“勇”和偏正詞組“多藝”。“而”連接的後項比前項意思更進一步。

三、表示承接關係,可譯爲“就”、“便”。例如:

(1) (墨子)行十日十夜而至於郢。(墨子·公輸)

(墨子)走了十天十夜就到了郢都。

(2) 余方心動欲還,而大聲發於水上。(蘇軾·石鍾山記)

我剛心動想回家去,就聽見很大的聲音,從水上發了出來。

例一“而”連接述補詞組“行十日十夜”和“至於郢”,表示“至”這個動作緊接着“行”這個動作而發生。例二“而”連接兩個分句“余方心動欲還”和“大聲發於水上”,表示“大聲發於水上”緊接着“余方心動欲還”而發生。

四、表示偏正關係, 連接狀語和中心語, 一般可不譯出。 例如:

- (1) 吾嘗終日而思矣, 不如須臾之所學也。(荀子·勸學)
我曾經整天地思考, 但不如一會兒功夫學習的收穫大。
- (2) 項羽按劍而跽。(史記·項羽本紀)
項羽按著劍長跪下來。

例一“而”連接狀語“終日”和中心語“思”。 例二“而”連接狀語“按劍”和中心語“跽”。

五、表示因果關係, 可譯為“因此”、“所以”。 例如:

- (1) 表惡其能而不能用人也。(資治通鑒·赤壁之戰)
劉表嫉妒劉備的才能因此不能用他。
- (2) 諸人徒見操書言水步八十萬, 而各恐懼。(同上)
這些人只看見曹信上說有八十萬水陸軍, 因此就一個個害怕起來。

例一“表惡其能”是因, “不能用也”是果。 例二“諸人徒見操書言水步八十萬”是因, “各恐懼”是果。

六、表示目的關係, 可譯為“來”、“以便”。 例如:

- (1) 懲山北之塞, 出入至於也, 聚室而謀。(列子·湯問)
山北沒有出路, 出入得繞道, 就召來全家人來商量。
- (2) 爲壇而盟, 祭以尉首。(史記·陳涉世家)
建了個土壇, 來宣誓結盟, 用將尉的頭來設祭。
- (3) 愛其子, 擇師而教之。(韓愈·師說)
一個人愛他的孩子, 就選擇老師來教他。

例一“而”連接“謀”和“聚室”, 表示“聚室”的目的是“謀”。 例二“而”連接“爲壇”和“盟”, 表示“爲壇”的目的是“盟”。 例三“而”連接“擇師”和“教之”, 表示“擇師”的目的是“教之”。

七、表示假設關係,可譯為“如果” 例如:

- (1) 秦以城求璧而趙不許,曲在趙。(史記·廉頗藺相如列傳)
秦國以城換和氏璧,如果趙國不允許,那趙國就理虧
- (2) 人而無知,與木何異?(神滅論)
人如果沒有知覺,和樹木有甚麼兩樣?

例一“而”字是用在假設條件的詞語前。例二“而”字是用在主語和謂語之間。

八、表示轉折關係,可譯為“然而”、“可是”。 例如:

- (1) 自是之後,俠者極眾,而無足數也。(漢書·遊俠傳)
從此以後,俠義之士很多,然而沒有值得一提的。
- (2) 生之者甚少,而靡之者甚多。(賈誼·論積貯疏)
生產糧食的人很少,可是浪費糧食的人很多。

從上例可見,“而”字連接的都是意思相反的兩個詞組和分句。

從以上幾種看法來看,我們可以發現各位學者的分類及解釋的方法各有同異之處。王力先生認為“而”表示順接和逆接,同時也認為“而”可以連接狀語和謂語。雖然他只把“而”的用法分為三大類,但這並不是分類上的缺陷,如果我們仔細看,他已經把“而”的承接關係、轉折關係和偏正關係等基本用法介紹給我們了。關於“而”的語法結構,郭錫良先生指出“而”主要用於聯合結構、偏正結構、主謂結構等,何樂士先生將“而”的用法和意義分為並列關係、承接關係、轉折關係等三種。實際上,這樣的分類有點像王力先生的,只是研究的角度不同罷了。“而”字大體上能分為聯合關係(包括並列關係和承接關係)、轉折關係(原稱逆接)和偏正關係等三大類。但古代漢語的“而”是這樣簡單的嗎?恐怕不是。董希謙和王松茂將“而”的用法和意義分為並列關係、遞進關係、承接關係、偏正關係、因果關係、目的關係、假設關係、轉折關係等八種,這樣的分類不僅解決了分類上的不足,而且對“而”的結構和語義分析起了很大的作用。本文將引用以上各位學者的分析,詳細探討《論語》中的“而”,希望從中抽絲剝繭“而”的句法結構和語義關係的特殊性質。

第二節 泰語連詞的研究結果

2.2 前言

連詞是泰語比較豐富而又有特色的詞類之一。值得注意的是,各位學者對連詞的分類是不一致的。分類的不同可能是因為理論方法和所採用的語法材料不同。但在具體研究的過程當中,我們能夠體會到理論方法的重要性,只要選擇適合的理論框架就可以提供獨特的視角,從而幫助我們發現有效的分析利器。以下是幾個重要的想法。

2.2.1 Phraya Uppakitsilpasan

Phraya Uppakitsilpasan (2511: 105-107) 在《泰語語法》一書中將泰語連詞分為以下七種。

一、表示聯合關係,包括時間上的先後和並列關係兩種。表示時間上的先後,主要有 **ก็ / kòʔ / ครั้น...จึง / khrán...cɯŋ / ครั้น...ก็ / khrán... kòʔ / พอ...ก็ / phoo...kòʔ / พอ...จึง / phoo... cɯŋ / เมื่อ...ก็ / mǐa.....kòʔ /** 例如:

เขาอาบน้ำแล้วจึง / cɯŋ / เข้านอน (他洗澡後就睡覺。)

พอฝนตกฉันก็ / kòʔ / นอน (下雨時我就睡覺。)

表示並列關係,主要有 **กับ / kàp / และ / léʔ / ก็ได้ / kòʔdâaj / ก็ดี / kòʔdii / ทั้ง...ก็ / thǎŋ..... kòʔ / ทั้ง...และ / thǎŋ..... léʔ /** 例如:

ยานี้ใช้กินก็ได้ / kòʔdâaj / ใช้ทาก็ได้ / kòʔdâaj / (這種藥可以吃也可以抹。)

เขาจะตีก็ดี / kòʔdii / คำก็ดี / kòʔdii / ฉันก็ไม่โกรธเขา (他打我也好,罵我也好,我也不生他的氣。)

二、表示轉折關係,主要有 **แต่ / tɛɛ / แต่ว่า / tɛɛwâa / แต่ทว่า / tɛɛthawâa / แต่ก็ / tɛɛkòʔ /** กว่า...ก็ / kwâa.... kòʔ / 例如:

เขานอนแต่ / tɛɛ / ไม่หลับ (他睡覺但是沒睡着。)

เธอปากร้ายแต่ทว่า / tɛɛthawâa / ใจดี (她的嘴很厲害但是心地很善良。)

三、表示另提一件事,主要有 **ส่วน / suàn / ฝ่าย / fàaj / ส่วนว่า / suànwâa / ฝ่ายว่า / fàajwâa / อีกประการหนึ่ง / ʔiikprakaannɯŋ /** 例如:

นาย ก นาย ข สองพี่น้อง นาย ก ช่วยบิดาทำงานที่บ้าน ฝ่าย / fàaj / นาย ข

บิดาส่งไปเรียนหนังสือ (有張三和李四兩兄弟,張三在家幫父親幹活,至於李四,父親送他去上學。)

四、表示因果關係, 主要有 **จึง / cɨŋ /** **ฉะนั้น / chanán /** **ฉะนั้น / chanii /** **ฉะนั้น...**
จึง / chanán...cɨŋ / เพราะฉะนั้น / **phró?chanán /** เหตุฉะนั้น / **hèetchanii /** 例如:
 นำน้ำขุ่น**จึง / cɨŋ /** ชุม (因為有污水所以蚊子多。)
 เขาไม่อยากเกี่ยวข้องกับใคร เขา**จึง / cɨŋ /** ไม่ค่อยคบเพื่อน
 (因為他不想跟誰打交道, 所以不喜歡交朋友。)

五、表示選擇關係, 主要有 **หรือ / rǎ /** **มิฉะนั้น / mí?chanán /** **ไม่เช่นนั้น**
/ mājchennán / **ไม่.....ก็ / māj...kò? /** 例如:

คุณชอบขาว**หรือ / rǎ /** ดำ (你喜歡白色還是黑色?)

ท่านต้องทำงาน**มิฉะนั้น / mí?chanán /** ท่านต้องลาออก (你要工作, 不然就要辭職。)

六、表示假設關係, 主要有 **ถ้า / thâa /** **ถ้า.....ก็ / thâa...kò? /** 例如:

ถ้า / thâa / ฝนตก**ก็ / kò? /** จะไป (如果不下雨, 我就去。)

七、表示修飾關係, 主要有 **ก็ / kò? /** **อย่างไรก็ตาม / jàaŋrajkò? taam /**
อย่างไรก็ดี / jàaŋrajkò? dii /

เราก็ **ก็ / kò? /** เป็นมนุษย์คนหนึ่งนี่นา (我也是一個人。)

เราก็ **ก็ / kò? /** ไม่เลวทีเดียว (我也不錯。)

2.2.2 Dusadeeporn Chamnirokasan

Dusadeeporn (2512 : 23-35, 36-75) 將從句的連詞分爲以下三種。

一、名詞性從句的連詞, 一共有七個。例如: **ว่า / wàa /** **ที่ / thîi /** การที่
/ kaanthîi / **อย่าง / jàaŋ /** **ที่ว่า / thîiwâa /** ตามที่ว่า / **taamthîiwâa /** **อย่าง**
ที่ / jàaŋthîi /

二、定語從句的連詞, 一共有八個。例如: **ที่ / thîi /** **ซึ่ง / sɨŋ /** **ที่ว่า**
/ thîiwâa / **อย่าง**ที่ / **jàaŋthîi /** **อัน / ?an /** **ตั้ง / daŋ /** **ผู้ / phûu /** **ตั้ง**ที่ / **daŋthîi /**

三、狀語從句的連詞, 可分爲以下七種

(1) 表示時間。 一共有四十一個, 例如: **ก่อน / kòon /** **กว่า / kwàa /** **ก่อนหน้า**
/ kòonnâa / **หลัง / lǎŋ /** **หลังจาก / lǎŋcàak /** **พอ / phoo /** **ทันทีที่ / thanthiithîi /** **ขณะที่**
/ khanà?thîi / **ระหว่าง / rawàaŋ /** **จน / con /** **กระทั่ง / krathâŋ /** **เวลา / weclaa /** **ในเวลา**

/najweelaa/ เมื่อ/ mîa/ ตั้งแต่/ tântèe/ ครั้ง /khrâŋ/ คราว /khraaw/ ตอน/ tɔɔn/ ก่อนที่ /kɔ̀ɔnthîi/ ตั้งแต่ก่อน/ tântèekɔ̀ɔn/ หลังจากที่ /lǎŋcàakthîi/ ระหว่างที่ /rawàaŋthîi/ ในระหว่างที่ /najrawàaŋthîi/ จนกว่า/ conkwàa / เวลาที่ /weelaathîi/ ในเวลาที่ /najweelaathîi/ ตอนที่/ tɔɔnthîi/ พอเวลา /phɔ̀wweelaa/ เมื่อก่อน /mîakɔ̀ɔn/ เมื่อก่อนที่ /mîakɔ̀ɔnthîi/ ก่อนหน้าที่ /kɔ̀ɔnnâathîi/ เมื่อตอน /mîatɔɔn/ เมื่อครั้ง /mîakhrâŋ/ เมื่อคราว /mîakhraaw/ เมื่อเวลา /mîaweelaa/ ตั้งแต่เมื่อ/ tântèemîa/ ตั้งแต่ครั้ง/ tântèekhrâŋ/ ตั้งแต่ตอน/ tântèetɔɔn/ ตั้งแต่คราว/ tântèekhraaw/ จนกระทั่ง /conkrathâŋ/

(2) 表示地點。 一共有三個, 例如: แถว/ thěw/ ตรงที่ /trɔŋthîi/ แถวๆที่ /thěwthěwthîi/

(3) 表示原因。 例如: เพราะ /phrɔ̀w/ ก็เพราะ /kòiphrɔ̀w/ ที่ /thîi/ เพราะว่า /phrɔ̀wîwâa/ ก็เพราะว่า /kòiphrɔ̀wîwâa /

值得注意, 書面語多用 ด้วย /dúaj/ เนื่องด้วย/ niàngdúaj/ เนื่องจาก/ niàngcàak/ เนื่องจากว่า / niàngcàakwâa/ ด้วยเหตุที่/ dúajhètthîi/ ด้วยเหตุว่า/ dúajhètzwâa/ ด้วยเหตุที่ว่า/ dúajhètthîiwâa/ โดยเหตุที่/ doojhètthîi/ โดยเหตุว่า/ doojhètzwâa/ โดยเหตุที่ว่า/ doojhètthîiwâa /

(4) 表示目的。 一共有六個, 例如: เพื่อ /phîa/ ก็เพื่อ /kòiphîa/ เพื่อให้ /phîahâj/ ก็เพื่อให้ /kòiphîahâj/ เพื่อที่/ phîathîi/ เพื่อว่า/ phîawâa /

(5) 表示假設條件。 一共有二十九個, 例如: ถ้า/ thâa/ หาก/ hàak/ เผื่อ /phîa/ แม้/ mée/ ถึง /thǎŋ/ ทั้งๆ /tháŋtháŋ/ ทั้งที่/ tháŋthîi/ ต่อเมื่อ/ tɔ̀ɔmîa/ ก็ต่อเมื่อ/ kòitɔ̀ɔmîa/ เมื่อ /mîa/ ในเมื่อ/ najmîa/ นอกจาก/ nõwkcàak/ นอกเสียจาก / nõwksíacàak/ เว้นแต่/ wéntèe/ เว้นเสียแต่/ wénsíatèe/ หากว่า/ hàakwâa/ เผื่อว่า /phîawâa/ แม้ว่า/ méewâa/ ทั้งๆที่/ tháŋtháŋthîi/ นอกจากว่า/ nõwkcàakwâa/ นอกเสียจากว่า/ nõwksíacàakwâa/ เว้นแต่ว่า/ wéntèewâa/ เว้นเสียแต่ว่า/ wénsíatèewâa/ ถ้าหาก/ thâahàak/ ถ้าหากว่า/ thâahàakwâa/ ถ้าเผื่อ/ thâaphîa/ ถ้าเผื่อว่า/ thâaphîawâa/ ถึงแม้/ thǎŋmée/ ถึงแม้ว่า/ thǎŋméewâa/

書面與多用 ถ้าหาก/ thâahàak/ ถ้าหากว่า/ thâahàakwâa/ แม้ / méenwâa/ ถึงแม้ว่า/ thǎŋméenwâa/ ถ้าแม้ว่า/ thâaméewâa /

(6) 表示比喻。例如: เเท่าที่ / thâwthîi / เเท่ากับที่ / thâwkàpthîi / อย่างกับ / jàaŋkàp / ราวกับ / raawkàp / กว่าที่ / kwàathîi / ดุจ / dùt / ดุจดัง / dùtdaŋ / ดังหนึ่ง / daŋnìŋ / ปาน / paan / เสมือน / samĭan / เสมือนหนึ่ง / samĭannìŋ / ประหนึ่ง / pranìŋ / ปานประหนึ่ง / paanpranìŋ / ประดุจ / pradùt / จน / con / กระทั่ง / krathâŋ / ขนาด / khanàat / จนกระทั่ง / conkrathâŋ /

(7) 表示修飾。一共有七個/ 例如: ตาม / taam / อย่าง / jàaŋ / โดย / dooj / ตามที่ / taamthîi / อย่างที่ / jàaŋthîi / โดยที่ / doojthîi / ตามอย่าง / taamjàaŋthîi /

2.2.3 Navawan Bhanthumetha

Navawan (2527: 55-70) 將泰語的關連詞語分爲一下十七種。

- 一、表示領屬。例如: ของ / khǒwŋ / แห่ง / hènŋ / ตัวอย่างขนมของ / khǒwŋ / เซออร่อยมาก (你的點心很好吃。)
นี่คืออาณาจักรแห่ง / hènŋ / ความยุติธรรม (這是公平的世界。)
- 二、表示協同的對象。例如: กับ / kàp / ตัวอย่างคุณเคยพบกับ / kàp / น้องชายของผมแล้วหรือยัง (你和我弟弟見過面了沒有?)
ผมดีใจที่พื่กับ / kàp / น้องได้พบหน้ากันเสียที (哥哥和弟弟能夠互相見面, 讓我很高興。)
- 三、表示地點, 可分爲以下三種。

(1) 表示人或事物存在着。例如:

น้องไปแอบยืนอยู่หลัง / lǎŋ / ตู้ (弟弟站在衣櫃的後面躲着。)
แจกันบน / bon / โต๊ะตกลงมาแตก (桌子上的花瓶掉下來碎了。)

(2) 表示起點或處所/ 例如:

ข้าพเจ้าได้พระพุทธรูปองค์นี้จาก / càak / เจ้านายพระองค์หนึ่ง (我從一位黃家的人拿到這尊佛像。)
กระดาษแผ่นนี้ปลิวมาจาก / càak / โต๊ะมุมห้อง (這張紙從房間角落的桌子上飛過來。)

(3) 表示方向。例如:

เราจะให้รางวัลแก่ /kèe / เขา (我們要給她獎品。)

เขามุ่งเดินทางไปยัง /jan/ สถานที่ที่เขาเห็นในฝัน (他前往在夢中看見的地方。)

四、表示工具。例如: ด้วย/duâj / กับ /kàp / โดย/dooj / ตัวอย่าง

เขากินข้าวกับ/ kàp / มือ (他用手吃飯。)

เด็กๆไปโรงเรียนโดย/dooj /รถประจำทาง (孩子們坐公車上學。)

五、表示時間, 分爲以下五種。

(1) 表示先時發生。例如: หลัง/lǎŋ/ หลังจาก /lǎŋcàak/ พอ /phoo/ ทันทีที่ /thanthiithii/

พอ/phoo/ เขาเห็นฉัน เขาก็รีบออกจากบ้าน (他一見到我, 就趕快出門。)

หลังจาก /lǎŋcàak/ วันที่ฉันดูแก แกก็กลับไปทำงานใหม่ (自從我罵他的那天起, 他就正常回來上班。)

(2) 表示後時發生/ 例如: ก่อน /kòon / กว่า /kwàa/ ก่อนหน้า /kòonnâa/
เมื่อก่อน /mîakòon / เมื่อก่อนที่ /mîakòonthîi / ก่อนหน้าที่ /kòonnâathîi / แล้ว /léew /
แล้ว.....ก็ / léew kò? / แล้วถึง / léewthîŋ / แล้วค่อย / léewkhôj / แล้ว...เลย
/ léew.....loj / แล้ว...ก็เลย / léew.....kò?loj / ต่อมา /tòomaa / 例如:

คุณต้องเอารถไปคืนเขา ก่อน /kòon / เขาตื่น (他睡醒之前, 你必須把他的車還給他。)

ฉันไปหาเพื่อน แล้ว / léew / ฉัน ก็เลย / kò?loj / กินข้าวกลางวันกับเขา (我去看朋友然後就跟他吃午飯。)

(3) 表示同時發生/ 例如: เมื่อคราว /mîakhraaw/ ขณะที่ /khanà?thîi /
ในขณะที่ /najkhanà?thîi / ระหว่างที่ /rawàan?thîi / เมื่อ /mîa/ ตอน /toon/ เมื่อเวลา
/mîaweelaa/ ในเวลา /najweelaa/ ในเวลาที่ /najweelaathîi/ ตอนที่ /toon?thîi/ เวลาที่
/weelaathîi / เมื่อตอนที่ /mîatòonthîi/ เมื่อตอน /mîatòon/ เมื่อครั้ง /mîakhráŋ / เมื่อ
เวลา /mîaweelaa /

คุณแม่เป็นลม เมื่อ /mîa/ อ่านจดหมายจบ (媽媽看完信就暈倒。)

ตอนที่ /toon?thîi/ คุณไม่อยู่ มีคนโทรศัพท์มา 2 ราย (你不在時, 有兩個人給你打電話。)

(4) 表示終點 / 例如: จน/con/ กระทั่ง/krathâŋ / จนกระทั่ง/conkrathâŋ / จนกว่า/conkwàa/ 例如:

เขาทำงานอยู่ จน /con/ การโรงปิดห้อง (他一直工作到校工關門。)

ผมจะรอ จนกว่า/conkwàa/ คุณจะเสร็จธุระ (我要等到你辦好事情。)

(5) 表示起點 / 例如: ตั้งแต่/tâŋtèe/ ตั้งแต่เมื่อ/tâŋtèemîa/ ตั้งแต่ครั้ง/tâŋtèekhrâŋ/ ตั้งแต่ตอน/tâŋtèetoon/ 例如:

ผมไปถึงที่ร้านกาแฟ ตั้งแต่ /tâŋtèe/ ร้านยังไม่เปิด (咖啡店還沒開門, 我已經到那裏了。)

เรารู้จักกัน ตั้งแต่ครั้ง /tâŋtèekhrâŋ/ ผมไปทำงานที่เชียงใหม่ (自從我到清邁工作, 我們就互相認識了。)

六、表示修飾。例如: โดย/dooj/ ด้วย/dúaj/ 例如:

เขาทำงาน ด้วย /dúaj/ ความซื่อสัตย์สุจริต (他忠誠地工作。)

เขาตาย โดย /dooj/ ไม่ได้สั่งเสียใครๆเลย (他沒有囑咐誰而死去。)

七、表示順承。例如: พอ...ก็/phoo.....kò? / ทั้งและ/thâŋlé? / ก็ดี/kò?dii/

พอ /phoo/ เขามา ฉันก็ /kò?/ ไป (他一來我就走。)

เขา ทั้ง /thâŋ/ รับราชการ ทั้ง /thâŋ/ ทำธุรกิจส่วนตัว (他一邊當公務員, 一邊做生意。)

八、表示比喻。例如: เท่าที่/thâwthîi/ เท่ากับที่/thâwkâpthîi/ อย่างกับ/jàŋkâp/ ราวกับ/raawkâp/ เสมือน/samîan/ เสมือนหนึ่ง/samîannîŋ/ 例如:

เขายิ้มกับกับฉันราวกับ/raawkâp/ รู้จักฉันดี (他跟我笑好像他認識我。)

九、表示轉折。例如: แต่/tèe/ แต่ว่า/tèewâa / ส่วน/suàn/ ทว่า/thawâa / ถึง/thîŋ / ตัวอย่าง

ฉันเห็นเขา แต่ /tèe/ เขาไม่เห็นฉัน (我見到他但是他沒見到我。)

เราพยายามช่วยเขา แต่ /tèe/ ไม่ได้บอกเขาว่าจะช่วย (我盡力幫助他但是沒有告訴他。)

十、表示選擇。例如: หรือ/rh / มิฉะนั้น/mí?chanán / ไม่เช่นนั้น/mâjchênán / หรือไม่เช่นนั้น/rhâmâjchênán / หรือไม่ก็/rhâmâjkò? / 例如:

นิคควรจะออกจากโรงเรียน หรือไม่ก็ /rhâmâjkò?/ หางานพิเศษทำ (尼應該退學不然就應該找工作。)

เรายังไม่ได้ตัดสินใจว่าจะซื้อของขวัญ หรือ /rh / ให้เงินเขา (我們還沒決定要給他買禮物還是給他錢?)

十一、表示原因,可分爲一下三種。

(1) 用於表示原因的分句前。例如: เพราะ / phrǎw? / ก็เพราะ / kǎw?phrǎw? / ที่ / thîi / เพราะว่ / phrǎw?wâa / ก็เพราะว่ / kǎw?phrǎw?wâa / เนื่องด้วย / niâjduâj / เนื่องจาก / niâjcaak / ด้วยเหตุที่ / dûajhèetthîi / ด้วยเหตุว่ / dûajhèetwâa / ตัวอย่าง

ใครๆเกรงใจเขา เพราะ / phrǎw? / เขาเป็นประธานบริษัท (誰都對他很客氣, 因爲他是董事長。)

ใครๆเกรงใจเขา ด้วยเหตุที่ / dûajhèetthîi / เขาเป็นประธานบริษัท(譯文同上)

(2) 用於假設條件的分句前。例如: ถ้า / thâa / หาก / hàak / แม้ / méε / ต่อเมื่อ / tòwmîa / ก็ต่อเมื่อ / kǎw? tòwmîa / เมื่อ / mîa / ในเมื่อ / najmîa / นอกจาก / nõwkcàak / นอกเสียกว่ / nõwksiàcàakwâa / นอกเสียจาก / nõwksiàcàak / เว้นแต่ / wéntèewâa / หากว่ / hàakwâa / ถ้าหากว่ / thâahàakwâa / ถ้าเมื่อ / thâaphîa / ถ้าแม้ว่ / thâaméεwâa /

ถ้า / thâa / คุณไป ฉัน ก็ / kǎw? / จะไป (如果你去我就去。)

ฉันจะไป ต่อเมื่อ / tòwmîa / คุณไป (只有你來我才去。)

(3) 用於轉折讓步的分句前。例如 แม้ / méε / แม้ว่ / méεwâa / ถึง / thîj / ทั้งๆ / thângthâng / ถึงแม้ / thîjméε / ถึงแม้ว่ / thîjméεwâa / ถึงหาก / thîjhàak / 例如:

แม้ว่ / méεwâa / คุณจะไป ฉันก็จะไม่ไป (雖然你去, 但是我不去。)

ฉันไม่ไป ถึงหาก / thîjhàak / คุณจะไป (譯文同上)

十二、表示結果。例如: จึง / ciŋ / เลย / loej / จน / con / ดังนั้น / danán / ในที่สุด / najthîisùt / ถึงกับ / thîjkàp / ก็เลย / kǎw?loej / ด้วยเหตุนี้ / dûajhèetnîi / เหตุฉะนี้ / hèetchanîi / ฉะนั้น / chanán / เพราะฉะนั้น / phrǎw?chanán / ผลที่สุด / phǎnthîisùt / จนกระทั่ง / conkrathâng / ตัวอย่าง

เขาเป็นประธานบริษัท จึง / ciŋ / เกรงใจ (他是董事長, 所以誰都對他很客氣。)

เขาทำงานดี จน / con / ใครๆชม (他做事很認真, 誰都讚揚他。)

十三、表示目的。例如: เพื่อ / phîa / ก็เพื่อ / kǎw?phîa / เพื่อที่ / phîathîi / เพื่อว่ / phîawâa / เพื่อ / phîa / สำหรับ / sâmràp / ให้ / hâj / 例如:

เขาทำงานหนัก เพื่อ / phîa / ลูกจะได้สบาย (他刻苦地工作, 以便兒子過很舒服的生活。)

แม่คุ่นอง ให้ / hâj / ฉันหายโกรธ (媽媽罵弟弟是爲了讓我消氣。)

十四、表示信息。 ว่า / wâa / 例如:

เขาบอกใครๆ ว่า / wâa / เขาจะไปต่างประเทศปีหน้า (他告訴別人明年要到外過去。)

เขาคิด ว่า / wâa / ไม่มีใครรู้ทันเขา (他以為沒有人看透他。)

十五、表示補充。 例如: ที่ / thî / ซึ่ง / sîŋ / อัน / an / 例如:

เขาอยู่ในบ้าน ที่ / thî / หรรษาใหญ่โต (他住在豪華的屋子裏。)

เขาเสียใจ ที่ / thî / ลูกไม่ฟังเขา (兒子不聽她讓她很難過。)

十六、表示依據。 例如: / taam / ตัวอย่าง

เธอควรทำตาม / taam / ความเป็นจริง (你應該按照實際情況來說。)

เราจัดการทรัพย์สินของเขาตาม / taam / พินัยกรรม (我們根據遺囑去處理他的財產。)

十七、表示舉例。 例如: เช่น / chên / เป็นต้นว่า / pentônwâa /

คุณควรพักผ่อน เป็นต้นว่า / pentônwâa / ไปดูหนังดูละครบ้าง (你應該休息, 比如去看戲劇或者看電影。)

เราควรทำตัวให้เป็นประโยชน์ เช่น / chên / ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน (我們應該做好事, 比如幫爸爸媽媽作家務。)

從以上幾個看法可以看出泰語連詞不僅種類繁多, 而且分類也不一致。Phraya Uppakitsilpasan 把泰語連詞大略分為七種, 這是受到英語語法的影響, 也就是我們所知道的傳統語法。到了十九世紀, 結構語言學受到泰國語法學家的重視, Dusdeporn 則按照句法功能把連詞分為三種, 即名詞性從句的連詞、定語從句的連詞和狀語從句的連詞, 這樣的分類有了很大的進步。主要原因可分為兩點, 一、傳統語法只根據詞的意義而不是詞的語法功能來劃分詞類。二、傳統語法的目的主要是敘述詞的用法, 而沒有探討直接成分之間的關係。這都是傳統語法在劃分詞類上的不足之處。但是如陸儉明先生提出: 研究語法必須考察兩個直接成分之間的語法和語義關係的, 顯然只研究結構是不足夠的。到了十九世紀中, 一名泰國描寫語言學家 Navawan 認為介詞和連詞都算關連詞語, 把泰語的關連詞語列分為十七種, 包括介詞 (表示領屬、表示協同的對象、表示地點、表示工具等)。我們認為這些學者的研究結果十分有價值, 讓我們深深體會到連詞的種類和用法。雖然各位學者的分類不一致, 但這不會造成分類上的雜亂, 因為分類的角度不同, 所以我們能夠實際應用到本文研究“而”的語義關係上, 進而進行全面細致描寫“而”在泰語中的意義。

第三章

“而”的語法功能

“而”是古代漢語中運用最廣泛的連詞，它的基本用法是連接詞或詞組，連接主語和謂語，連接狀語和謂語和連接分句與分句。本文將要敘述《論語》中“而”的語法功能，藉此略窺“而”的句法構造及其特殊性質。

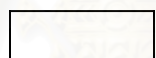
3.1 連接詞或詞組

“而”主要連接謂詞性的詞或詞組，《論語》中“而”多連接動詞或動詞性詞組，連接形容詞或形容詞性詞組的例子比較少見。

3.1.1 連接動詞或動詞性詞組

前後兩項的句法關係比較複雜，可分為以下八種情況；

3.1.1.1 動+而+動，“而”字連接兩個動詞，其句法關係是

動+而+動

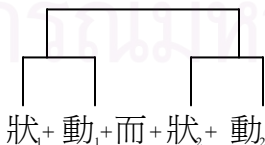
例如

(1) 必也射呼！揖讓而升，下而飲。(八佾)

那必定是射箭比賽吧。(君子)互相作揖，然後登堂。射箭完了走下堂來，然後喝酒。

以上都是“而”字連接兩個動詞。

3.1.1.2 狀+動+而+狀+動，動₁和動₂都有狀語修飾，其句法關係是

狀+動+而+狀+動

例如

(1) 道聽而塗說，德之棄也。(陽貨)

在路上聽到胡言亂語，就在路上說給人聽，從道德方面來說是應該拋棄的。

(2) 切問而近思，仁在其中矣。(子張)

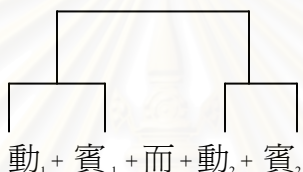
懇切地提問，又考慮當前的事，仁德就在其中了。

(3) 子曰：不怨天，不尤人，下學而上達。(憲問)

孔子說：“我不埋怨天，不責備人，學習一些人事，就透徹了解高尚的道德。

以上“而”字連接兩個偏正詞組。例一“道”和“塗”是狀語，“聽”和“說”是中心語。例二“切”和“近”是狀語，“問”和“思”是中心語。例三“下”和“上”是狀語，“學”和“達”是中心語。

3.1.1.3 動₁+賓₁+而+動₂+賓₂，動和動₂都帶不同的賓語，其句法關係是

例如

(1) 匿怨而友其人，丘亦恥之。(公冶長)

把怨恨隱藏在心裡，但表面上卻假裝出一副與人善好的樣子，我孔丘認為這種人是可恥的。

(2) 懷其寶而迷其邦，可謂仁乎？(陽貨)

把自己的寶物藏在懷里，但聽任國家迷亂，可以稱為仁嗎？

(3) 溫故而知新。(為政)

時時溫習已經學過的知識，就獲得新的知識。

(4) 開始吾於人也，聽其言而信其行。(公冶長)

開始時，我對於人，是聽了他的話便相信他的行為。

(5) 求善賈而沽諸。(子罕)

找一個識貨的商人，然後賣掉它。

(6) (君子)嘉善而矜不能。(子張)

(君子)能讚美好人，又能憐憫能力差的人。

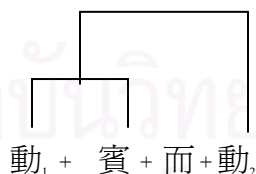
以上“而”字連接連兩個述賓詞組。例一“匿”的賓語是“怨”，“友”的賓語是“其人”。例二“懷”的賓語是“其寶”，“迷”的賓語是“其邦”。例三“溫”的賓語是“故”，“知”的賓語是“新”。例四“聽”的賓語是“其言”，“信”的賓語是“其行”。例五“求”的賓語是“善賈”，“沽”的賓語是“諸”（指美玉）。例六“嘉”的賓語是“善”（指好人），“矜”的賓語是“不能”。（指能力差的人）

值得注意的是動₁和動₂可帶共同的賓語，動₁的賓語為名詞，動₂的賓語為代詞“之”指代前面的名詞，例如

- (7) 敬鬼神而遠之。（雍也）
尊敬鬼神但要遠離它。
- (8) 擇其善者而從之。（述而）
選擇他的優點長處，而又跟著學習。
- (9) （孔子）揖巫馬期而進之。（同上）
（孔子）向巫馬期作了個揖然後走進他。
- (10) 仲弓曰：“焉知賢才而舉之？”（子路）
怎麼識別優秀人才把他提拔出來呢？

例七“之”代“鬼神”。例八“之”代“其善者”。例九“之”代“巫馬期”。例十“之”代“賢才”。

3.1.1.4 動₁+賓+而+動₂ 動₁是及物動詞，動₂可以及物或不及物，因而隱含賓語，其句法關係是

例如

- (1) （曾點）舍瑟而作。（先進）
曾點放下琴，然後站起來。
- (2) 將命者出戶，（孔子）取瑟而歌。（陽貨）
傳話的人出了門，（孔子）就拿過琴來並且唱着歌。

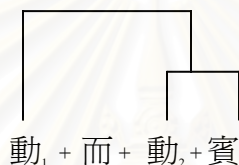
(3) 四方之民襁負其子而至矣。(子路)

四方的百姓背著小孩前來投奔。

以上“而”字連接的前項是述賓詞組，後項是動詞。例一“舍”的賓語是“瑟”，“作”是不及物動詞。例二“取”的賓語是“瑟”，“歌”是不及物動詞。例三“襁負”的賓語是“其子”，“至”是不及物動詞。

3.1.1.5 (狀) + 動₁ + 而 + 動₂ + 賓₂ 動₁可以及物或不及物，因而暗含賓語，動₂往往是及物動詞，賓語多為名詞或名詞性詞組，可分為以下兩種情況：

一、動₁ + 而 + 動₂ + 賓₂ 動₁不帶賓語，而動₂帶賓語，其句法關係是

例如：

(1) 退而省其私。(為政)

(孔子)回去就考察他的行為。

(2) 與朋友交，言而有信。(學而)

和朋友交往，說話誠實又講信用。

例一“退”是不及物動詞，“省”是及物動詞，其賓語是“其私”。例二“言”是不及物動詞，“有”是及物動詞，其賓語是“信”。

動₁除了帶名詞或名詞性賓語外，還可以帶代詞“之”，例如：

(3) 康子饋藥，拜而受之。(鄉黨)

季康子贈藥，(孔子)拜謝後就接受了。

(4) 陳文子有馬十乘，棄而違之。(公冶長)

陳文子有四十匹馬，捨棄不要，然後離開齊國。

例三“之”代“藥”。例四“之”代“齊國”。

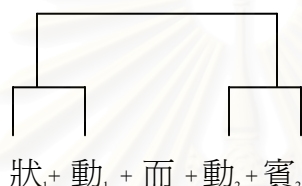
有時，“之”是泛指代詞，例如

(5) 生而知之者，上也。（季氏）
生來就有知識，是上等。

(6) 困而學之，又其次也。（同上）
遇到困難然後學習，是再一次等。

以上“而”字連接的前項是動詞，連接的後項是述賓詞組。

二、狀₁+動₁+而+動₂+賓₂ 動₁為中心語，有狀語修飾，動₂為及物動詞。

例如：

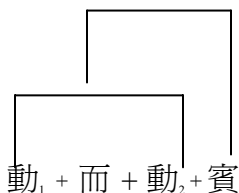
(1) 博學而篤志。（子張）
廣博地學習钻研，又堅定自己的志向。

(2) 君賜腥，必熟而薦之。（鄉黨）
國君賜給生肉，一定煮熟了然後才供奉祖先。

以上“而”字連接的前項是偏正詞組，連接的後項是述賓詞組。例一“博”是狀語，“學”是中心語，“篤”的賓語是“志”。例二“必”是狀語，“熟”是中心語，“薦”的賓語是“之”（指祖先）。

3.1.1.6 (狀)₁+動₁+而+(狀)₂+動₂+賓 動₁和動₂都帶共同的賓語，也可以有狀語修飾，分為以下兩種情況：

一、動₁+而+動₂+賓 動₁和動₂沒有狀語修飾，其句法關係是

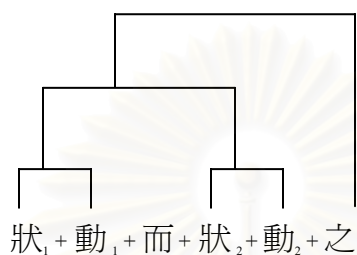

例如：

- (1) 信而好古。(述而)
相信而且喜愛古代的文化。

“信”和“好”的賓語是“古”。

三、狀₁+動₁+而+狀₂+動₂+之 動₁和動₂都有狀語修飾,其句法關係是

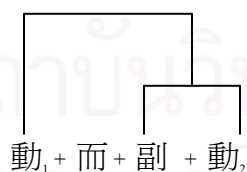
例如:

- (1) 忠告而善道之。(顏淵)
忠誠地勸告他,又善良地開導他。

“告”和“道”的賓語是“之”(他),“忠”和“善”是狀語,分別修飾動詞“告”和“道”。

3.1.1.7 動₁+(賓)+而+副+動₂ 動₁是肯定形式,動₂是否定形式,往往有否定副詞“不”、“未”、“無”等修飾。這種結構多為轉折關係,可分為四種情況;

一、動₁+而+副+動₂ 其句法關係是

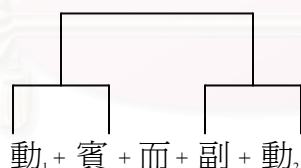
例如:

- (1) 思而不學則殆。(為政)
只是去空想卻不去學習,那就危險了。
- (2) 述而不作。(述而)
(孔子)只傳述卻不創作。

- (3) 犯而不校,昔者吾友嘗從事於斯矣。(泰伯)
被人冒犯卻不計較,以前我曾經有過這樣的朋友。
- (4) 過而不改,是謂過矣。(衛零公)
有過錯卻不改,這才真叫做過錯呢。
- (5) 危而不持,顛而不扶,則將焉用彼相矣。(季氏)
遇到危險卻不扶持拉住他,摔到了卻不挽扶他起來,那麼用你宰相做甚麼呢。
- (6) 君子貞而不諒。(衛零公)
君子監定執著於正道,卻不固執拘泥於講小節。

以上“而”字連接的前項是動詞,連接的後項是動詞性偏正詞組。例一“而”字連接動詞“思”和偏正詞組“不學”。例二“而”字連接動詞“述”和偏正詞組“不作”。例三“而”字連接動詞“犯”和偏正詞組“不校”。例四“而”字連接動詞“過”和偏正詞組“不改”。例五第一個“而”連接動詞“危”和偏正詞組“不持”,第二個“而”連接動詞“顛”和偏正詞組“不扶”。例三“而”字連接動詞“貞”和偏正詞組“不諒”。

二、動+賓+而+副+動,其句法關係是

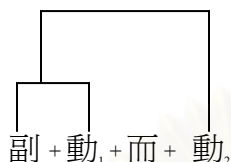

- (1) 夫子欲寡其過而未能。(憲問)
他老先生想少犯些錯誤,卻未能做到。
- (2) 臨大節而不可奪也。君子人與?(泰伯)
面臨重大考驗卻不動搖屈服。這是君子一類的人嗎?

以上“而”字連接的前項是述賓詞組,連接的後項是動詞性偏正詞組。例一“而”字連接述賓詞組“寡其過”和偏正詞組“未能”。例二“而”字連接述賓詞組“臨大節”和偏正詞組“不可奪”。

3.1.1.8 副+動₁+(賓₁)+而+動₂+(賓₂) 動₁是否定形式, 往往有否定副詞“不”、“未”、“無”等修飾, 動₂是肯定形式。

一、副+動₁+而+動₂ 其句法關係是

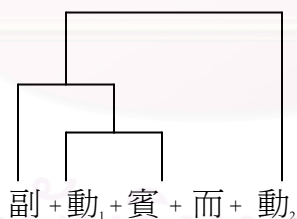

例如:

- (1) 不教而殺謂之虐。(堯曰)
事先不進行教育就殺, 這叫做虐。
- (2) 其身正, 不令而行。(子路)
本身品行端正, 就是不必發布命令, 人民就會照著去做。

以上“而”字連接的前項是動詞性偏正詞組, 連接的後項是動詞。例一“而”字連接偏正詞組“不教”和動詞“殺”。例二“而”字連接偏正詞組“不令”和動詞“行”。

二、副+動₁+賓+而+動₂ 其句法關係是

例如:

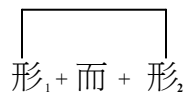
- (1) 未見顏色而言謂之瞽。(季氏)
不看別人臉色而說出來, 這叫做瞎子。

以上“而”字連接偏正詞組“未見顏色”和動詞“言”。

3.1.2 連接形容詞或形容詞性詞組

連接形容詞或形容詞性詞組的例子比較少見，可分為三種情況。

3.1.2.1 形₁+而+形₂，“而”字連接兩個形容詞，其句法關係是

例如

(1) (子)溫而厲。(述而)

孔子溫厚卻嚴厲。

(2) (子)恭而安。(述而)

孔子恭謹而又安詳。

以上“而”字連接兩個形容詞。例一“而”字連接兩個形容詞“溫”和“厲”。例二“而”字連接兩個形容詞“恭”和“安”。

3.1.2.2 形₁+而+副詞+形₂ 形₁是肯定形式，形₂是否定形式，往往有否定副詞“不”、“未”、“無”等修飾。其句法關係是

例如

(1) 君子泰而不驕。(堯曰)

君子安舒坦然而不驕傲放肆。

(2) (君子)威而不猛。(同上)

(君子)莊重威嚴卻不兇猛。

例一“而”字連接形容詞“泰”和偏正詞組“不驕”。例二“而”字連接形容詞“威”和偏正詞組“不猛”。

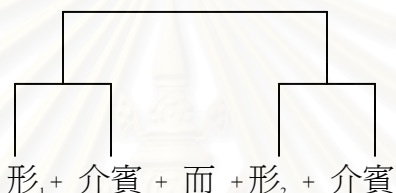
有時候可連接形容詞與動詞性詞組, 例如

(3) 慳慳而不信。(泰伯)
表面上誠懇卻不守信用。

(4) 貧而無諂。(學而)
貧窮而不去巴結奉承。

例三“而”字連接形容詞“慳慳”和偏正詞組“不信”。例四“而”字連接形容詞“貧”和偏正詞組“無諂”。以上都是“而”字連接形容詞和偏正詞組。

3.1.2.3 形₁ + 介賓 + 而 + 形₂ + 介賓 其句法關係是

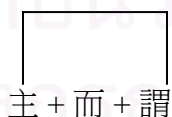
例如:

(1) (君子)敏於事而慎於言。(學而)
(君子)敏捷地辦事又謹慎地說話。

以上“而”字連接兩個述補詞組“敏於事”和“慎於言”, “敏”和“慎”是形容詞, “於事”和“於言”是介賓詞組作補語。

3.2 連接主語和謂語

“而”字用于主語和謂語之間, 往往表示一種強調或轉折的語氣, 有時候也用為表示假設。其句法關係是

例如

(1) 人而無信, 不知其可也。(為政)
做人卻不講信用, 真不知道怎麼可以。

(2) 人而不仁, 如禮何?(八佾)
做人卻沒有仁德, 雖然有禮貌, 有甚麼用呢?

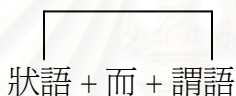
- (3) 人而無恆, 不可以作巫醫。(子路)
人如果麼沒有恆心, 不可以當巫醫。

- (4) 君而知禮, 孰不知禮?(述而)
如果國君知禮, 還有誰不知禮呢?

以上“而”字連接主語和謂語, 例一至例二“而”字表示轉折的語氣, 例三至例四“而”字表示假設。

3.3 連接狀語和謂語

“而”字連接狀語和謂語。狀語一般為動詞、形容詞、時間名詞或介賓詞組, 表示動作行爲的狀態、方式、時間等。其句法關係是

例如

- (1) 力不足者, 中道而廢。(雍也)
如果力量不夠的話, 是走到中途才廢棄而停止。
- (2) 默而識之。(述而)
默默地記住所學的知識。
- (3) 夫子莞爾而笑, 曰: “割雞焉用牛刀?” (陽貨)
孔子微笑着說 “殺雞何必用宰牛的刀呢?”
- (4) 子路拱而立。(微子)
子路拱着手站在一旁。
- (5) 善人, 吾不得而見之矣。(述而)
好人, 我(孔子)不能夠見到了。

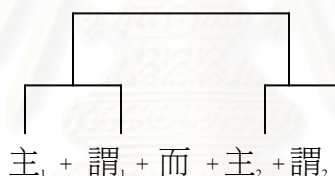
例一“中道”是名詞作狀語, “廢”是中心語。例二“默”是副詞作狀語, “識之”是中心語。例三“莞爾”是副詞作狀語, “笑”是中心語。例四“拱”是動詞作狀語, “立”是中心語。例五“得”是助詞作狀語, “見”是中心語。

一般來說,形態豐富的歐洲語言裏形容詞不能直接修飾動詞,必須加上一種特殊的構詞成分才能修飾動詞。以英語為例,形容詞一般要加上“ly”才能修飾動詞。但是應該指出的是英語的“ly”是副詞的一部分,而古漢語的“而”字卻不能那樣理解。拿“而”與“ly”來比,有以下重要差別。“而”字不是必不可少的語法成分;古漢語的副詞能直接修飾動詞,可以不用“而”。例如“子曰:父母在,不遠遊,遊必有方。”這裡的“遠”是副詞作狀語,“遊”是動詞做謂語,顯然不要用“而”連接。那“默而識之”里爲甚麼用“而”呢?要回答這個問題,首先必須了解“而”的基本功能。“而”字主要作連詞,可連接狀語和謂語,那麼“默而識之”里的“而”是連接狀語“默”和中心語“識之”,這是“而”的特殊用法。

3.4 連接分句與分句

“而”字連接分句與分句,一個謂語代表一個分句,兩個謂語的主語有時候出現,有時候不出現,具體情況可分爲以下幾種:

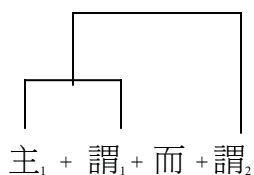
3.4.1 主₁+謂₁+而+主₂+謂₂ 此式中 主₁ 和 主₂ 都出現,其句法關係是

例如

- (1) 子欲善而民善矣。(顏淵)
你若是想做好事, 百姓就會做好事。
- (2) 其父攘羊而子証之。(顏淵)
他的父親偷了羊, 兒子便去告發。
- (3) 季氏富於周公, 而求也爲之斂。(先進)
季氏比周公富裕, 但冉求卻爲季氏聚斂。

3.4.2 主₁+謂₁+而+謂₂，此式中 主₂ 都不出現，其句法關係是

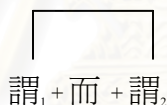
例如

(1) 賜不受命，而貨殖焉。(先進)
端木賜不相信命運安排，因而去做買賣。

(2) 孔子時其亡也，而往拜之。(陽貨)
孔子暗中打聽到他不在家，才去回拜他。

以上主₁ 和主₂ 相同，爲了避免重複，因而省略主₂。

3.4.3 謂₁+而+謂₂，此式中 主₁ 和主₂ 都不出現，可從上下文找到，這種句式多爲緊縮復句，其句法關係是

例如：

奔而殿。(雍也)
退敗後，卻掩護在後面。

以上 主₁ 是“魯軍”，主₂ 是“孟之反”。

總括起來，“而”字主要連接謂詞性的詞或詞組、連接主語和謂語、連接狀語和謂語和連接分句與分句。從上述可見，“而”是一個用途廣泛、用法靈活的連詞，它連接的前後兩項的句法結構不一定相同，因此掌握“而”的句法結構必須認真分析它連接的直接成分之間的關係，才能體會到“而”的句法結構類型。我們在第一章說過，研究語法的最終目標是認清形式和意義之間的對應關係。顯然，只能研究“而”的句法結構，還不能體會到“而”的整體面貌。下一章我們來仔細分析“而”的語義關係。

第四章

“而”的語義關係

本章我們將主要從語義的角度入手分析《論語》中“而”的語義關係類型。“而”的語義關係可分為轉折關係、承接關係、並列關係、偏正關係、假設關係、進層關係、因果關係和目的關係等八種。

4.1 表示轉折關係

“而”字可連接詞、詞組或分句，在語義上是逆轉的，可譯為“然而”“可是”“卻”等。例如：

- (1) 虛而爲盈。(述而)
本來空虛卻假裝充足。
- (2) 約而爲泰。(述而)
本來窮困，卻假裝富裕。
- (3) 樂而不淫。(八佾)
快樂但不放蕩。
- (4) 人不知而不愠。(學而)
人家不了解我，但我不怨恨。
- (5) 其爲人也孝悌，而好犯上者鮮矣。(同上)
一個人能夠孝順父母，尊敬兄長，但喜好冒犯長輩的，一定很少。
- (6) 不好犯上，而好做亂者，未之有也。(同上)
不喜好冒犯長輩，但是喜好造反做亂的人是沒有的。
- (7) 士志於道，而恥惡衣惡食者，未足與義也。(里仁)
一位學者專心研究人道，卻嫌自己穿的不好，吃的不好，這種人就不值得研究人道。

例一“而”字連接形容詞“虛”和述賓詞組“爲盈”。例二“而”字連接形容詞“約”和述賓詞組“爲泰”。例三“而”字連接形容詞“樂”和偏正詞組“不淫”。例四“而”字連接兩個偏正詞組“不知”和“不愠”。例五“而”字連接兩個動詞性詞組“孝悌”和“好犯上”例六和例七同理。例一至例七“而”主要連接謂詞性詞組。

4.2 表示承接關係

“而”字連接謂詞性詞語或分句、前後兩項表示動作行爲或狀況在時間上是先後緊相承接,可譯爲“就”“便”等,例如:

- (1) (丈人)植其杖而芸。(微子)
(丈人)把木杖插在地上,就去除草了。
- (2) 吾見於夫子而問知。(顏淵)
我見到老師,就問甚麼是智。
- (3) 鯉退而學《詩》。(季氏)
鯉回去就學詩經。
- (4) 子路拱之,三嗅而作。(鄉黨)
子路向野雞拱了手,野雞長叫了幾聲就飛走。
- (5) 或乞醯焉,乞諸其鄰而與之。(公冶長)
有人向他要點醋,他卻到他的鄰居家要了點醋,然後就給了那個人。
- (6) 吾十有五而志於學。(爲政)
我十五歲時就開始立志學習。

例一“而”字連接述賓詞組“植其杖”和動詞“芸”,表示“芸”接着“植其杖”而發生。例二“而”字連接述補詞組“見於夫子”和述賓詞組“問知”表示“問知”接着“見於夫子”而發生。例三“而”字連接動詞“退”和述賓詞組“學《詩》”,表示“學《詩》”接着“退”而發生。例四“而”字連接偏正詞組“三嗅”和動詞“作”,表示“作”接着“三嗅”而發生。例五“而”字連接述補詞組“乞諸其鄰”和述賓詞組“與之”,表示“與之”接着“乞諸其鄰”而發生。例六“而”字連接兩個分句“吾十有五”和“(吾)志於學”,表示“志於學”接着“吾十有五”而發生。例一至例五“而”字連接的都是詞或詞組。例六“而”字連接分句與分句。

4.3 表示並列關係

“而”字連接謂詞性詞語或分句,在語義上是並列的,可譯爲“又”等,例如:

- (1) 食餽而餽。(鄉黨)
糧食陳舊而又變味了。
- (2) 舉善而教不能。(爲政)
選拔善良優秀的人,又教育那些能力差的人。

(3) (君子)與人恭而有禮。(顏淵)

(君子)對人恭敬又有禮貌。

(4) 為政以德,譬如北辰居其所而眾星共之。(為政)

用道德來治理國家就像北辰處於它一定的方位上,而群星也都環繞它的周圍。

例一“而”字連接兩個述賓詞組“舉善”和“教不能”。例二“而”字連接兩個形容詞“饑”和“餒”。例三“而”字連接動詞“恭”和述賓詞組“有禮”。例四“而”字連接兩個分句“北辰居其所”和“眾星共之”。例一至例三“而”主要連接詞或詞組,例四“而”連接分句與分句。

4.4 表示偏正關係

“而”字連接狀語和謂語。用作狀語一般為動詞、形容詞、時間名詞、介賓詞組,表示動作行為的狀態、方式、時間、處所等。根據實際情況,可譯為“地”“着”或不譯。例如:

(1) 力不足者,中道而廢。(雍也)

如果力量不夠的話,是走到中途才廢棄而停止。

(2) 子路率爾而對。(先進)

子路輕爽直爽急忙地回答。

(3) 朝服而立於阼階。(鄉黨)

穿着朝服而站在東面的台階上。

(4) 鯉趨而過庭。(季氏)

鯉快走經過庭院。

(5) 曲肱而枕之。(述而)

彎起胳膊墊着當枕頭。

(6) 放於利而行,多怨。(里仁)

為追求私利而行動,會招來許多怨恨。

(7) 夫子之文章,可得而聞也。(公冶長)

老師關於文獻方面的知識,我們能聽得到。

(8) 仲尼, 日月也, 無得而逾焉。(子張)
仲尼, 像太陽月亮, 沒有人能夠超過他。

(9) 因民之所利而利之。(堯曰)
順着百姓所能得到的利益而讓百姓獲得利益。

例一“而”字連接狀語“中道”和中心語“廢”。例二“而”字連接狀語“率爾”和中心語“對”。例三“而”字連接狀語“朝服”和中心語“立於阼階”。例四“而”字連接狀語“趨”和中心語“過庭”。例五“而”字連接狀語“曲肱”和中心語“枕之”。例六“而”字連接狀語“放於利”和中心語“行”。例七“而”字連接狀語“可得”和中心語“聞”。例八“而”字連接狀語“得”和中心語“逾”。例九“而”字連接狀語“因民之所利”和中心語“利之”。

4.5 表示假設關係

“而”字用於前一分句, 連接主語和謂語, 表示謂語的情況是設想的, 一般來說假設句的正句, 具體情況可分為以下幾種:

一、正句有肯定語氣, 例如;

- (1) 子與人歌而善, 必使反之。(述而)
孔子同別人一起唱歌, 如果唱得好, 一定讓他再唱一遍。
- (2) 人而不爲《周南》《召南》, 其猶正牆面而站與!(陽貨)
人如果不學《周南》《召南》, 就好像面對牆壁站着啊!

二、正句用否定式, 例如;

- (1) 士而懷居, 不足以爲士矣。(憲問)
作爲“士”, 如果留戀安逸, 就不足以成爲“士”了。
- (2) 人而無恆, 不可以作巫醫。(子路)
人如果麼沒有恆心, 不可以當巫醫。

三、正句用問句或反問句, 例如;

- (1) 君而知禮, 孰不知禮?(述而)
如果國君知禮, 還有誰不知禮呢?
- (2) 管氏而知禮, 孰不知禮?(八佾)
管仲如果算是懂得禮節, 那誰不懂得禮節呢?

五、正句用讓步復句表示,在《論語》較罕見,例如;

- (1) 富而可求也,雖執鞭之士,吾亦爲之? (述而)
 財富如果是可以求得的,就是當一名手拿皮鞭的下等差役,我也去做。

4.6 表示進層關係

“而”字連接謂詞性詞語或分句,表示更進一步的意思。可譯爲“並且”“而且”,例如;

- (1) 今吾於人也,聽其言而觀其行。(公冶長)
 現在,我對於人,是聽了他的話還要觀察他的行爲。
- (2) 有盛饌,必變色而作。(鄉黨)
 有豐盛的筵席,一定把神色變得莊重,並且站起來。

例一“而”字連接兩個述賓詞組“聽其言”和“觀其行”。例二“而”字連接偏正詞組“必變色”和動詞“作”。可見“而”字連接的後項比前項意思更進一步。

4.7 表示因果關係

“而”字連接詞語或分句,前一部分表示條件或原因,後一部分表示結果或情況,可譯爲“就”“才”“因而”等例如;

- (1) 水火吾見踏而死者矣。(衛靈公)
 我見過因往水火裏去而死的。
- (2) 比干諫而死。(微子)
 比干屢次勸諫因而被殺死。
- (3) 君子正其衣冠,尊其瞻視,儼然人望而畏之。(堯曰)
 君子衣冠端正整齊,目光神色都鄭重嚴肅,使人望後就畏懼。

例一“水火吾見踏”是因,“死”是結果。例二“比干諫”是因,“死”是結果。例三“君子正其衣冠,尊其瞻視”是條件,“畏之”是結果。以上“而”連接的都是詞或詞組。

4.8 表示目的關係

“而”字連接謂詞性詞語或分句，表示目的關係，可譯為“以便”“來”“去”

例如：

- (1) 就有道而正焉，可謂好學也矣。(學而)
向有道德的人看齊，以便改正自己的錯誤就可以說是一個好學的人。
- (2) 衛君待子而為政。(子路)
衛國國君等着你來治理國家。
- (3) (丈人)止子路宿，殺雞為黍而食之(微子)
(老人)讓子路到他家住宿，殺雞做飯來招待他。

例一“而”字連接“就有道”和“正焉”，表示“正焉”是“就有道”的目的。例二“而”字連接“衛君待子”和“為政”，表示“為政”是“衛君待子”的目的。例三“而”字連接“殺雞為黍”和“食之”，表示“食之”是“殺雞為黍”的目的。以上“而”連接的都是詞或詞組。

“而”的語義關係大致有上述八種。一般來說，“而”字本身並不能表示出它所連接的兩項之間的關係，要確定這種關係，必須從上下文意入手，它所表示的種種關係如離開了上下文、離開了語境來分析就沒有多大意義。因為“而”字是一個連接虛詞，用不用都由表達的需要來決定的。

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

第五章

“而”在泰語中的意義

“而”字在泰語裏能夠表達許多意義，但有的“而”意難以找到近似詞語來表達，這裏說明兩種語言之間的語法系統的差異。因此掌握“而”的用法和意義必須緊密聯繫上下文，才能體會到“而”的邏輯關係。本章將對《論語》中“而”的語義關係進行翻譯，以便加深我們對“而”的理解。

5.1 表示轉折關係

表示轉折關係的“而”可翻譯為 / tɛɛ / , / thawâa / 例如：

(1) 貧而樂。(學而)

貧窮卻仍然快快樂樂。

ยากจนแต่/ tɛɛ / มีความสุข

(2) 子路從而後。(微子)

子路跟從卻落在後面。

จี้คู่ติดตามมาว่า / thawâa / พลัดหลงอยู่ข้างหลัง

(3) 子釣而不網。(述而)

孔子釣魚用一個魚釣的釣竿卻不用網。

ขงจี้ใช้เบ็ดตกปลาแต่ / tɛɛ / ไม่ใช่แห

(4) 吾豈匏瓜也哉？焉能系而不食？(陽貨)

我難道是一個匏瓜嗎？怎麼只能掛着卻不吃它。

ข้าพเจ้า (ขงจี้) เป็นดั่งน้ำเต้า ได้แต่แขวนไว้แต่ / tɛɛ / ไม่มีคนกินอย่าง
นั้นหรือ

(5) 君子而不仁者有矣夫。(憲問)

當君子卻沒有仁德的人是有的呀。

คนที่เป็นวิญญูชนแต่ / tɛɛ / ไม่มีมนุษยธรรมก็มีเหมือนกัน

- (6) 好從事而亟失時,可謂知乎? (陽貨)
 喜歡做官卻屢次錯過機會可以稱為智嗎?
 ชอบรับราชการแต่/ tɛɛ /พลาดโอกาสหลายครั้ง จะเรียกว่าฉลาดได้หรือ
- (7) 舜禹之有天下也,而不與焉。(泰伯)
 舜禹得到了天下,卻不去謀取個人的私立。
 พระเจ้าฉุนและพระเจ้ายหวิได้ปกครองบ้านเมือง แต่/ tɛɛ /พระองค์กลับไม่
 คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว
- (8) 四五十而無聞焉,斯亦不足畏也。(子罕)
 一個人到了四十、五十歲 仍然無所成就,這個人也沒有甚麼可畏的。
 คนมีอายุสี่สิบห้าสิบปีแต่ยังไม่มื่ออะไรเป็นขึ้นเป็นอัน คนเข่นนั้นบอกได้ว่า
 ไม่น่ากลัว

5.2 表示承接關係

表示承接關係的“而”可翻譯為 / léew / , / kò? / , / léewkhôj / ,
 / léewcɨŋ / , / phow...kò? / , / phow...cɨŋ / , / mǎa.....kò? / 例如:

- (1) 孔子沐浴而朝。(公冶長)

孔子沐浴後就去上朝。

ขงจื้ออาบน้ำแล้วก็/ kò? / ไปเข้าเฝ้า

- (2) 夫仁者,己欲立而立人。(雍也)

所謂仁,自己要朝着者方向走,然後使別人朝著這方向走。

สำหรับมนุษยธรรมนั้น ตนเองต้องปฏิบัติก่อนแล้วจึง/ léewcɨŋ /

ให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

- (3) 我叩其兩端而竭焉。(子罕)

我詢問了問題的兩方面就完全有了答案。

เมื่อ/ mǎa / ข้าพเจ้า (ขงจื้อ) ถามถึงปัญหาด้านต่างๆก็/ kò? / ได้คำตอบจน
 หมดสิ้น

- (4) 鯉退而學禮。(季氏)

Lǐ tuì ér xué lǐ. (Jìshì)

鯉回來後就學禮。

หลีกกลับมาที่/kǒ? / เรียนเรื่องจารีตประเพณี

- (5) 我非生而知之者。(述而)

Wǒ fēi shēng ér zhī zhī zhě. (Shù ér)

我不是生下來就有知識的人。

ข้าพเจ้า (ขงจื้อ) ไม่ใช่คนที่เกิดมาแล้ว/ léew / มีความรู้

- (6) 吾未見其過而內自訟者也。(公也長)

Wú wèi jiàn qí guò ér nèi zì sòng zhě yě. (Gōngyě Cháng)

我沒見過看到自身的錯誤而能發自內心自我責備的人。

ข้าพเจ้า (ขงจื้อ) ยังไม่เคยเห็นคนที่ทำความผิดแล้ว/ léew / สามารถสำนึกด้วยตนเองได้

- (7) 六十而耳順。(為政)

Liùshí ér ěr shùn. (Wéizhèng)

到六十歲才能明白其所以然。

อายุ 60 จึง/ cǐng / ได้เข้าใจในมูลเหตุของสิ่งทั้งหลาย

- (8) 七十而從心所欲不踰矩。(為政)

Qīshí ér còngxīnsuǒyù bù yù jǔ. (Wéizhèng)

到了七十歲時,才隨心所欲而不會超越法度。

อายุเจ็ดสิบจึง/ cǐng / ประสบความสำเร็จตามครรลองคลองธรรม

5.3 表示並列關係

表示並列關係的“而”可翻譯為 /lé?/ , /lé?...kǒ? / 例如:

- (1) 夫達者,質直而好義。(顏淵)

所謂達的人要質朴正直,而又好尚禮儀。

คนที่ประสบความสำเร็จมักเป็นคนซื่อตรงและ /lé? / รักคุณธรรม

(2) 君子尊賢而容眾。(子張)

君子能尊敬賢人, 又能容納眾人。

วิญญูชนเคารพผู้มีคุณธรรมและ /lɛʔ/ เอื้อเพื่อเกื้อกูลผู้อื่น

(3) 如有博施於民而能濟眾, 何如? (雍也)

如果有人廣泛地給人民許多好處, 又能周濟眾人, 怎麼樣呢?

หากมีคนทำประโยชน์ให้ประชาชนมากมายและ /lɛʔ/ ช่วยบรรเทาทุกข์
มวลชนได้จะเป็นอย่างไรหนอ

(4) 女以予爲多學而識之者與? (衛零公)

你以爲我是學習了很多而又一一記住的嗎?

ท่าน(ตวนมู่ชื้อ)คิดว่าข้าพเจ้า(ขงจื้อ)เรียนรู้มากมายและ /lɛʔ/ สามารถ
จดจำได้ทั้งหมดอย่างนั้นหรือ

(5) 魚餒而肉敗。(鄉黨)

魚不新鮮了, 肉也腐爛了。

ปลาไม่สดและ /lɛʔ/ เนื้อก็ / kòʔ / เน่าแล้ว

5.4 表示偏正關係

表示偏正關係的“而”可翻譯爲 /jàaŋ / , / dũaj / , / dooj / 一般情況下不用翻譯。例如:

(1) 子路率爾而對。(先進)

子路輕爽直爽急忙地回答。

จ็อดูตอบอย่าง /jàaŋ / รวดเร็ว

(2) 直道而事人, 焉往而不三黜。(衛子)

直道地事俸人, 到哪一個國家去不會被多次免職。

ปฏิบัติต่อประชาชนด้วย / dũaj / ความซื่อตรง ไปที่ไหนก็ไม่ถูกถอดออก
จากตำแหน่ง

(3) 不義而富且貴, 於我如浮雲。(述而)

用不正當的手段得到富貴, 對於我如浮雲。

ได้ความร่ำรวยมาโดย/ dooj /ปราศจากคุณธรรม สำหรับข้าพเจ้าแล้ว
เปรียบเทียบเหมือนดั่งก้อนเมฆที่ลอยแว้งคว้าง

(4) 夫子之言性與天道, 不可得而聞也。(公冶長)

老師關於人性與天道的論述, 我們聽不到。

คำอธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์และครรลองแห่งสวรรค์ของอาจารย์
พวกเรากลับไม่ได้ยิน (“而” 字不譯出)

(5) 子項問政。子曰：“足食, 足兵, 民信之矣。” 子項曰 “ 必不得已而去, 於斯三者先? (嚴淵)

子項問怎樣治理國家? 孔子說 “有充足的糧食, 有充足的軍備, 人民就會信任政府。子項說 “不得已要去掉一項, 在這兩項中, 哪一項先去掉呢?”

จื่อเซียงถามเรื่องการปกครองบ้านเมือง ขงจื่อกล่าวว่า มีเสบียงอาหาร
เพียงพอ กองทหารพร้อมสรรพ และความเชื่อมั่นของราษฎร จื่อเซียงถามว่า “ถ้า
ต้องตัดออกอย่างใดอย่างหนึ่ง จะตัดอะไรออกก่อนดี” (“而” 字不譯出)

5.5 表示假設關係

表示假設關係的“而”可翻譯為 / thâa/ , / hàak / / thâahàak / , 正句常常用 / kò? / 如果正句表示反問, 可用助詞 / jaŋ / 加強反問語氣 /

(1) 士而懷居, 不足以爲士矣。(憲問)

作為“士”, 如果留戀安逸, 就不足以成爲“士”了。

ถ้า / thâa/ ปัญญาชนคิดถึงแต่ความสุขสบาย ก็ / kò? / ไม่สมควร
เป็นปัญญาชน

(2) 人而無恆, 不可以作巫醫。(子路)

人如果麼沒有恆心, 不可以當巫醫。

คนเราหาก / hàak / ไม่มีความอดทน ก็ / kò? / ไม่สามารถเป็นหมอได้

(3) 君而知禮,孰不知禮? (述而)

如果國君知禮,還有誰不知禮呢?

ถ้า / thâa / วิญญาณรู้จารีตประเพณีแล้ว ใครยัง / jaŋ / ไม่รู้เล่า

(4) 管氏而知禮,孰不知禮? (八佾)

管仲如果算是懂得禮節,那誰不懂得禮節呢?

หาก / hàak / กว๋านจ้งรู้จารีตประเพณีแล้ว ยัง / jaŋ / มีผู้ใดไม่รู้อีกเล่า

5.6 表示進層關係

表示進層關係的“而”可翻譯為 /léʔjaŋ/ , /léewjaŋ/。例如

(1) 今夫顓臾固而且近於費。今不取,後世必為子孫優。(季氏)

如今顓臾城牆堅固而且離費邑很近。現在不攻取,將來子孫一定受到禍害。

ตอนนี้เมืองจวานยี่มั่นคงและยัง /léʔjaŋ/ อยู่ใกล้กับเมืองเฟย์ หากไม่ยึดครองตอนนี้ เกรงจะเป็นภัยต่อลูกหลานภายหน้า

(2) 年四十而見惡焉,其終也已。(陽貨)

年紀到了四十歲還被人厭惡,他這一輩子算是完了。

คนที่อายุ 40แล้วยัง /léewjaŋ/ /ถูกรังเกียจ ชีวิตของเขาก็ไม่มีอะไรเหลือแล้ว

5.7 表示因果關係

表示因果關係的“而”可翻譯為 /phrɔʔ/ , /nîaŋcàak/ , /cŋ/ 例如 :

(1) 吾未見踏仁而死者也。(衛靈公)

我沒見過因實行仁德而死的人。

ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นคนตาย เพราะ /phrɔʔ/ /ปฏิบัติสิ่งที่ชอบด้วยมนุษยธรรม

(2) 小人不知天命而不畏也。(季氏)

小人不知天命因而不畏懼。

ผู้น้อยไม่รู้เรื่องโชคชะตาจึง /cŋ/ /ไม่รู้สีกเกรงกลัว

5.8 表示目的關係

表示目的關係的“而”可翻譯為 /phîa /, /hâj /, /paj /, /maa / 例如:

- (1) 就有道而正焉, 可謂好學也已。(學而)
 向有道德的人看齊, 以便改正自己的錯誤, 可以說是一個好學的人。
 ใกล้เคียงผู้มีคุณธรรมเพื่อ/phîa/ แก้ไขข้อผิดพลาด นั่นคือผู้ใฝ่ใจเรียนรู้อย่างจริงจัง
- (2) 衛君待子而為政。(子路)
 魏國國君等待你去治理國家。
 ผู้ปกครองแคว้นเว่ยรอคอยท่านไป/paj/ ปกครองบ้านเมือง
- (3) (丈人) 止子路宿, 殺雞為黍而食之(微子)
 (丈人)讓子路到他家住宿, 殺雞做飯來招待他。
 (ตาเฒ่า)ให้จื่อลู่พักที่บ้าน แล้วฆ่าไก่และทำอาหารให้/hâj/ เขากิน

總括起來,“而”字在泰語裏可翻譯為以下幾種意義;

表示轉折關係 例如: /tɛɛ /, /thawâa /。

表示承接關係 例如: /léew /, /kòʔ /, /léewkhôj /, /léewciŋ /, /phoo...kòʔ /, /phoo...ciŋ /, /mîa....kòʔ /。

表示並列關係 例如: /léʔ /, /léʔ...kòʔ /。

表示偏正關係 例如: /jàaŋ /, /dûaj /, /dooj /。 一般情況下不用翻譯。

表示假設關係 例如: /thâa /, /hàak /, /thâahàak /。

表示進層關係 例如: /léʔjaŋ /, /léewjaŋ /。

表示因果關係 例如: /phróʔ /, /nîaŋcàak /, /ciŋ /。

表示目的關係 例如: /phîa /, /hâj /, /paj /, /maa /。

從上述可見,“而”字不僅在古代漢語裏能夠表達許多意義, 而且在泰語裏也能譯為各種不同的連詞。雖然表示某種語義關係的“而”可用不同的連詞來表達, 但是彼此之間也有差別, 因此翻譯時也得看上下文的。

第六章

總結

6.1 “而”的句法分析

《論語》中“而”字主要有以下四種用法：

6.1.1 連接詞或詞組

“而”字連接謂詞性的詞或詞組，可分為動詞與形容詞兩大類。

6.1.1.1 連接動詞或動詞性詞組

前後兩項的句法關係比較複雜，可分為以下八種情況：

1) 動₁+而+動₂，例如

必也射呼！揖讓而升，下而飲。（八佾）

那必定是射箭比賽吧。（君子）互相作揖，然後登堂，射箭完了走下堂來，然後喝酒。

2) 狀+動₁+而+狀+動₂，例如

切問而近思，仁在其中矣。（子張）

懇切地提問，又多考慮當前的事，仁德就在其中了。

3) 動₁+賓₁+而+動₂+賓₂，例如

懷其寶而迷其邦，可謂仁乎？（陽貨）

把自己的寶物藏在懷里，但聽任國家迷亂，可以稱為仁嗎？

4) 動₁+賓+而+動₂，例如

（丈人）植其杖而芸。（微子）

（老人）把木杖插在地上，就去除草了。

5) (狀) + 動₁ + 而 + 動₂ + 賓₂ 例如

- (1) 與朋友交, 言而信。(學而)
和朋友交往, 說話誠實又講信用。
- (2) 博學而篤志。(子張)
廣博地學習钻研, 又堅定自己的志向。

6) (狀₁) + 動₁ + 而 + (狀₂) + 動₂ + 賓₂ 例如

- (1) 信而好古。(述而)
相信而且喜愛古代的文化。
- (2) 忠告而善道之。(顏淵)
要忠誠地勸告他, 又善良地開導他。

7) 動₁ + (賓₁) + 而 + 否定副詞 + 動₂ 例如

- (1) 思而不學則殆。(為政)
只是去空想卻不去學習, 那就危險了。
- (2) 臨大節而不可奪也。君子人與?。(泰伯)
面臨重大考驗卻不動搖屈服。這是君子一類的人嗎?

8) 副 + 動₁ + (賓₁) + 而 + 動₂ + (賓₂) 例如

- (1) 不教而殺謂之虐。(堯曰)
事先不進行教育就殺, 這叫做虐。
- (2) 未見顏色而言謂之瞽。(季氏)
不看別人臉色而說出來, 這叫做瞎子。

6.1.1.2 連接形容詞或形容詞性詞組

“而”字連接連接形容詞或形容詞性詞組的用例較罕見，可分為三種結構。

1) 形₁+而+形₂，例如

(子)溫而厲。(述而)
 (孔子)溫厚但是嚴厲。

2) 形₁+而+否定副詞+形₂，例如

富而無驕。(學而)
 富裕卻不驕傲自大。

3) 形₁+介賓詞組+而+形₂+介賓詞組，例如

(君子)敏於事而慎於言。(學而)
 (君子)敏捷地辦事，又謹慎地說話。

6.1.2 連接主語和謂語

“而”字連接主語和謂語，表示轉折或假設，例如

(1) 人而無信，不知其可也。(為政)
 做人卻不講信用，真不知怎麼可以。

(2) 君而知禮，孰不知禮？(述而)
 如果國君知禮，還有誰不知禮呢？

6.1.3 連接狀語和謂語

“而”字連接狀語和謂語，狀語多為動詞、形容詞、時間詞、處所詞助詞等，例如

(1) 默而識之。(述而)
 默默地記住所學的知識。

(2) 夫子莞爾而笑，曰：“割雞焉用牛刀？”(陽貨)
 孔子微笑着說“殺雞何必用宰牛的刀呢？”

- (3) 善人,吾不得而見之矣。(述而)
 好人,我(孔子)不能見到了。

6.1.3 連接分句與分句

“而”字連接兩個分句表示種種關係,具體可分為以下幾種情況:

- 1) 主, + 謂, + 而 + 主, + 謂, 此式中 主, 和 主, 都出現, 例如:

(1) 其父攘羊而子証之。(顏淵)
 父親偷了羊, 兒子便去告發。

(2) 子欲善而民善矣。(顏淵)
 你要是想做好事, 百姓就會做好事。

- 2) 主, + 謂, + 而 + (主,) + 謂, 此式中 主, 不出現, 例如:

(1) 賜不受命,而貨殖焉。(先進)
 端木賜不相信命運安排, 因而去做買賣。

(2) 君子欲訥於言,而敏於行。(里仁)
 君子要謹慎地說話, 又要敏捷地行動。

3) 謂, + 而 + 謂, 此式中 主, 和 主, 都不出現, 可從上下文找到, 這種句式多為緊縮復句, 例如:

奔而殿。(雍也)
 退敗後, 卻掩護在後面。

《論語》中“而”字的使用頻率統計表

“而”的用法	次數	使用頻率
1. 連接謂詞性的詞或詞組	203	65.48 %
2. 連接主語和謂語	13	4.20 %
3. 連接狀語和謂語	41	13.22 %
4. 連接分句語分句	53	17.10 %
總計	310	100.00 %

6.2 “而”的語意關係

《論語》中“而”的語意關係可分為以下八種：

6.2.1 表示轉折關係。 例如：

(君子)威而不猛。(堯曰)
 (君子)庄重威嚴卻不兇猛。

6.2.2 表示承接關係。 例如：

康子饋藥，拜而受之。(堯曰)
 季康子贈藥，孔子拜謝然後接受它。

6.2.3 表示並列關係。 例如：

舉善而教不能。(鄉黨)
 選拔任用善良優秀的人，又教育那些能力差的人。

6.2.4 表示偏正關係。 例如：

默而識之。(述而)
 默默地記住所學的知識。

6.2.5 表示假設關係。 例如：

士而懷居，不足以爲士矣。(憲問)
 作爲“士”，如果留戀家庭，就不足以成爲“士”了。

6.2.6 表示進層關係。 例如：

有盛饌，必變色而作。(鄉黨)
 有豐盛的筵席，一定把神色變得莊重，並且站起來。

6.2.7 表示因果關係。 例如:

比干諫而死。(微子)
比干屢次勸諫而被殺死。

6.2.8 表示目的關係。 例如:

(丈人)止子路宿,殺雞爲黍而食之(微子)
(老人)讓子路到他家住宿,殺雞做飯來招待他。

《論語》中“而”字的意義頻率統計表

“而”的意義	次數	使用頻率
1. 表示轉折關係	120	38.71 %
2. 表示承接關係	66	21.29 %
3. 表示並列關係	43	13.87 %
4. 表示偏正關係	41	13.23 %
5. 表示假設關係	7	2.26 %
6. 表示進層關係	9	2.90 %
7. 表示因果關係	16	5.16 %
8. 表示目的關係	8	2.58 %
總計	310	100.00 %

6.3 “而”字在泰語裏的意義

根據考察,“而”字在泰語裏主要有以下八種意義。

6.3.1 表示轉折關係。 例如:

四五十而無聞焉,斯亦不足畏也。(子罕)
一個人到了四十、五十歲仍然無所成就,這個人也沒有甚麼可畏的。
คนมีอายุสี่สิบห้าสิบปีแล้วแต่ / tɛɛ / ไม่มีอะไรเป็นจิ้นเป็นอัน คนเช่นนั้น
บอกได้ว่าไม่น่ากลัว

6.3.2 表示承接關係。 例如

君賜腥, 必熟而薦之。(鄉黨)

國君賜給生肉, 一定煮熟了然後才供奉祖先。

ผู้ปกครองให้เนื้อดิบมาต้องปรุงให้สุกเสียก่อนแล้วค่อย /léewkháwǵ/ นำไป

เช่นไหว้บรรพบุรุษ

6.3.3 表示並列關係。 例如:

魚餒而肉敗。(鄉黨)

魚不新鮮了, 肉腐也爛了。

ปลาไม่สดและ /léʔ/ เนื้อก็ /kòʔ/ เน่าแล้ว

6.3.4 表示偏正關係。 例如

直道而事人, 焉往而不三黜。(衛子)

直道地事俸人, 到哪一個國家去不會被多次免職。

ปฏิบัติต่อประชาชนด้วย / dúaj / ความซื่อตรง ไปที่ไหนก็ไม่ถูกถอดออก

จากตำแหน่ง

6.3.5 表示假設關係。 例如:

君而知禮, 孰不知禮? (同上)

如果國君知禮, 還有誰不知禮呢?

ถ้า / thaa / ผู้ปกครองรู้จารีตประเพณี แล้ว / léew/ ใครยัง / jan / ไม่รู้เล่า

6.3.6 表示進層關係。 例如:

有盛饌, 必變色而作。(鄉黨)

有豐盛的筵席, 一定把態度變得莊重, 並且站起來。

เมื่อมีงานเลี้ยงฉลองต้องเปลี่ยนสีหน้าให้ดูจริงจังแล้วยัง /léewjan / ต้องยืนขึ้น

6.3.7 表示因果關係。 例如:

吾未見踏仁而死者也。(衛靈公)
我沒見過因實行仁德而死的人。

ข้าพเจ้า(ขงจื้อ) ไม่เคยเห็นคนตายเพราะ / phrǒʔ / ปฏิบัติสิ่งที่ชอบด้วย

มนุษยธรรม

6.3.8 表示目的關係。 例如:

就有道而正焉,可謂好學也已。(學而)
向有道的的人看齊,以便改正自己的錯誤。

ใกล้ชิดผู้มีคุณธรรมเพื่อ / phîa / แก้ไขข้อผิดพลาด นั่นคือผู้ใส่ใจเรียนรู้อย่างจริงจัง

《論語》中 “而” 字的現代漢語和泰語意義統計表

“而”字的語意關係	現代漢語的意義	泰語的意義
1. 表示轉折關係	但 但是 可是 卻	/ tɛ̀ / , / thawâa /
2. 表示承接關係	就 才 然後	/ léew / , / kòʔ / , / léewkhǒj / , / léewcɨŋ / , / phoo...kòʔ / , / phoo...cɨŋ / , / mîa....kòʔ /
3. 表示並列關係	和 又	/ léʔ / , / léʔ...kòʔ /
4. 表示偏正關係	地 着 (或不譯)	/ jàaŋ / , / dûaj / , / dooj /
5. 表示假設關係	如果 要是 假如 假若 若	/ thâa / , / hàak / , / thâahàak /
6. 表示進層關係	並且 而且	/ léʔjaŋ / , / léewjaŋ /
7. 表示因果關係	因.....而 就 / 便 因而	/ phrǒʔ / , / nîaŋcàak / , / léewcɨŋ /
8. 表示目的關係	以便 來 去	/ phîa / , / hâj / , / paj / / maa /

6.4 省思

由於本文研究的範圍只限於《論語》這一部書，其語料範圍具有封閉性，在有限的範圍內得出的結論難免會有某種局限性，解決的對策是盡可能擴大考察的範圍，這主要是指拿其他專書來比較，比如《荀子》一書中“而”可連接名詞或名詞性詞組作謂語，《論語》裏卻沒有這種用法。此外“而”常用於連動式裏，這種用法在現代漢語裏卻比較少見。我們認為可以將不同專書的“而”甚至不同時期的“而”來比較，以便探討其用法的變化和發展。

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายอภิวัฒน์ คู่มีภัย เกิดวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2522 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี เกียรตินิยมอันดับสอง สาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2545 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีเดียวกัน ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษา ตะวันออกคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตทับแก้ว ณ พระราชวังสนามจันทร์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย